188540

Hrabovszky.

Bilincsek

N. M.

OSZK

BILINCSEK

REGÉNY

IRTA

M. HRABOVSZKY JULIA

BUDAPEST,
BENKŐ GYULA KIADÁSA
1907.

BILINCSEK

REGÉNY

*

IRTA

M. HRABOVSZKY JULIA

BUDAPEST, 1907.
BENKŐ GYULA KIADÁSA
Grill-féle cs. és k. udv. könyvkereskedés.

A M. N. MUZEUM KÖNYV-TÁRA

R 2

188540

M. N. MUZEUM KÖNYVTÁRA
Egyet. Közgazd. Napló
1907-ik 88. sz.

8957.—1906 Nyomatott Wodianer F. és Fiainál, Budapesten.

ABÁTHYNÉ ZSURJÁN.

I.

Abáthyné nagyon szerette gyermekkori játszótársát, Guidófalvy Sándort és sokat beszélt róla legjobb barátnőjének, Ábrahámffy Katalinnak, egy szép, fiatal özvegynek. De a véletlen ugy akarta, hogy ez a két ember mindig elkerülje egymást, a míg végre egy januári estén találkoztak Abáthyné zsurján.

Kiváncsian, érdeklődéssel néztek egymásra.

»Minő lányos megjelenés!« — gondolta Guidófalvy.

»Öregebbnek képzeltem«, — vélte magában Katalin és bizonyos részvéttel nézte a nagyon csinos, érdekes férfit, akiről

Abáthyné elmondta neki, hogy nem él boldog házaséletet.

Teljesen elfogulatlanul, régi barátokként, bizonyos szivélyességgel kezdtek beszélgetni együtt.

— Hosszabb ideig marad a fővárosban? — kérdezte Katalin.

— Valószinüleg, — felelte Guidófalvy. — Nagybátyám egyik pörös ügyében jöttem és kihasználom egyszersmind ez alkalmat a szórakozásra is.

— Sok ismerőse van Budapesten?

— Nem tulságosan, — felelte Guidófalvy. — És itt — tette hozzá körültekintve — alig ismerek valakit, pedig sokan vannak. Mindig ennyi ember jár Ágneshez?

— Mindig. Ágnes háza egy időtől fogva egész központ lett a budapesti társaságban. Annyi ember tódul ide, hogy kedves barátnőnknek nem sokára majd védekezni fog kelleni e népvándorlás ellen.

Hogy miért voltak Abáthyné zsurjai olyan keresettek, azt Abáthyné ellenségei sehogy sem tudták megérteni. Tény azonban, hogy szerdai napokon, öttől kilencig mozogni sem lehetett Ágnes nagy szalonában, mely nagyon geniálisan, de nem tulságos fényüzéssel volt berendezve. A buorok, melyek között volt néhány érté-

kes darab is, jó minőségüek, de régiek és itt-ott kopottak is voltak s inkább holmi régi himzésü teritők, brokát-selymek, török sálkendők, cimeres divánpárnák, ügyesen elrendezett nippek által nyertek előkelő, értékes szinezetet.

A nagy szalon falait leginkább családi arcképek diszitették. Azonnal feltünt azok között idb. Abáthy Zsigmond életnagyságu képe. Zsigmond ur egykor a legszebb férfi volt a vármegyében. Híres meggyszin bársony mentéjében, a nagy értékü smaragd-ékszerekkel, (melyek élete folyamán addig vándoroltak különböző zálogházakban, amig végre megfeneklettek valahol), büszkén, délcegen tekintett le arany keretéből a nyüzsgő, élcelődő, kacagó, flirtelő vagy unatkozó fiatal generációra, mintha azt mondaná: »Nézzetek ide! Ilyen volt a magyar gavallér egykoron!«

Gavallér volt, az bizonyos, de jó gazda nem. Nagy vagyona eluszott és utolsó birtokát már csak nagyon megterhelten örökölte tőle a fia: ifj. Abáthy Zsigmond, Ágnes férje.

Ifju Abáthy Zsigmond nem volt olyan szép férfiu, mint az apja, de azért telivér gavallér volt ő is és a nagy szalon falán pompázott az ő diszmagyaros, kitünő festő

által készitett arcképe is. Voltak ott azonfelül különböző, kisebb s nagyobb méretü családi képek, melyek közül különösen egy Abáthy-dédanya elbájoló képmása keltett nagy bámulatot.

zek a festmények bizonyos arisztokratikus szinezetet adtak az Abáthy-szalonnak, ami főleg a vendégek ama részének imponált, akik mesés lakosztályokban laktak ugyan a Lipótvárosban, de ősökkel nem dicsekedhettek.

Mert Abáthynénál nemcsak a gentryvilág szine-java, csekélyebb vagyonu mágnások, különféle kitünőségek, irók és művészek, kegyelmes urak és asszonyok fordultak meg nagyon sürüen, de találkozni lehetett ott egy-egy pénzarisztokratával is, akinek arcáról a tipikus faji jelleget még az aranyak visszfénye sem volt képes eltörülni.

De az Abáthyak ismert gőgjének nyoma veszett az ilyen vendégekkel szemben, nem azért, mert ezék az urak különben is európai műveltségü, finom emberek voltak, de mivel a ház urának leghasznavehetőbb barátai közé tartoztak.

Zsigmond ur képviselő volt és különböző pénzintézeteknél birt apróbb tiszteletbeli, jövedelmező állásokkal ; ezek nélkül

nem is igen tudhatott volna felszinen maradni, tekintve, hogy — mint már mondám, — a nagy Abáthy-vagyonból megmaradt utolsó földdarab annyira tul volt terhelve adósséggal, hogy annak jövedelmét tisztán fölemésztették a kamatok. Feleségének hozománya is eluszott azóta, de ha ifj. Abáthy Zsigmondné, szül. Kültelky Ágnes, nem is bővelkedett valami nagyon földi javakban, annyival jobban elárasztotta őt az Abáthy név nimbuszának fénye. Mert az Abáthyak között volt még sok dúsgazdag, befolyásos ember. Egyikük miniszteri székben ült és hatalmas támasza volt a kormánynak. Igazán hiressé a családot azonban mégis a szépséges Abáthy Margit tette, a ki morganatikus házasságra lépett egy főherceggel. A szép Margit, mint Welten grófnő (ezt a nevet nyerte házassága után), sem feledte el származását, fanatikusan csüngött a családján és annak érdekében mindig örömest érvényesitette befolyását az udvarnál.

Az Abáthyak tehát okkal lehettek önérzetesek és a nimbusz, a mi körülragyogá a nevüket, nagyban hozzájárult, hogy Abáthy Zsigmondné zsurjai az utóbbi években olyan keresettek lettek.

Aztán Ágnes nagyon szép asszony volt ;

szép és mulatós. A férje nem volt féltékeny ; némelyek szerint, mert megbizott a feleségében, mások szerint, mert nem akart látni. Abáthynéról sokat fecsegtek, de azért soha senki sem tudott róla valami pozitiv dolgot elmondani. A ki nem ismerte őt, fesztelen, néha kihivóan merész modora miatt, hajlandó volt a legrosszabbat feltételezni róla, a ki azonban csak egy kissé közelebbről érintkezett vele, kész volt ártatlanságára megesküdni, mert annyi kedvesség, szivjóság volt abban a nőben, hogy azzal mindenkit lebilincselt.

Nem messze azon saroktól, a hol Katalin Guidófalvyval beszélgetett, Munk Mici, a milliomos Munk, a vasuti vállalkozó leánya és a kis Csetnekyné, egy nagyon fess, hipermodern asszony, hallgatták nagy érdekkel Rónaszéky Józsit. A nagy elegánciával öltözött két hölgy előre hajolva figyelt, az arcuk ki volt hevülve, talán a teától, talán egyébtől, a szemük csillogása beteges kiváncsiságot árult el olyan dolgok iránt, a mit a kis szőke Rónaszéky csak elburkolva, vagy suttogva adhatott értésükre. Kornéliáról beszéltek, a nagy művésznőről, arról a forróvérü, csudás asszonyról, a kiért nők, férfiak egyaránt rajongtak és a kiről mindig keringtek pikáns történetek.

Rónaszéky azonban hirtelen elhallgatott, mert Beregi Frigyes, a nagy finánczzseni közeledett feléjük. Beregi mint kis bankhivatalnok kezdte, de szédítő gyorsasággal emelkedett és most már mint többszörös milliomos, hatalom volt a pénzvilágban és a társadalomban is. A kit ő pártfogolt . . . azt nem kellett félteni.

Legujabban Kornélia volt a kegyeltje. Mindenki tudta ezt, csak Szepesi, a hires zeneköltő nem akarta elhinni. Ő már évek óta rajongással szerette Kornéliát és modern Don Quichotteként mindenütt védelmére kelt. Most is, hogy fél füllel felkapott egy-két szót Rónaszéky beszédéből, a csoporthoz közeledett, hogy Kornélia védelmére keljen. De ugyanakkor ért oda Beregi is és Kornélia két imádója kezet szoritott egymással.

Rónaszéky csendes iróniával nézte őket, aztán felugrott és átengedte helyét Bereginek. A bankár ezt nagyon természetesnek találta és leült Csetnekyné mellé. A hipermodern hölgy el volt ragadtatva a kitüntetés által és mindent elkövetett, hogy a bankár ne unja magát ; Munk Mici ellenben unatkozott, mert Beregi milliói őt nem érdekelték, viszont Munk Mici sem érdekelte a bankárt, a ki mindig csak asszonyok-

nak udvarolt. És nem egy előkelő, de vagyontalan asszony fényüzése került ki a Beregi-féle Wertheim-kasszából ugy, hogy szinte szokássá vált, ha valami szerényebb viszonyok között élő szép asszony fényüzését nem tudták motiválni, ráfogták, hogy Beregi protezsálja. És ha mindaz a sok szép asszony, a kinek nevével az övét a fáma kapcsolatba hozta, tényleg a barátnője lett volna a bankárnak, ugy a török szultán Beregihez képest valóságos anachoréta.

A vendégek még egyre jöttek . . . Már nem is jutott mindenki számára ülőhely. Urak, hölgyek csoportokba verődve, állva társalogtak, egynémelyik vállalkozóbb ifju az óriási divánpárnák egyikére telepedett, nagyon természetesen ama hölgynek lábai előtt, a kivel éppen flirtelt.

A nagy szalonban kezdett a levegő fülledt lenni ; a virágvázákban a lankadó szegfük, ibolyák finom illata összevegyült a hölgyek különböző erős illatszereivel, a szivarfüsttel, a teás csészék párájával, a likőrök erős kigőzölgésével, a szardiniás sandvichek szagával. Mert egy csinos, fehér köténves szobaleány és az öreg Gáspár, az inas (olyan régi házi butorféle az Abáthy-aknál) még egyre hordták a teát és a sandviches süteményes tálakat, egy sarokaszta-

lon pedig különböző finom likőrök és egy óriási ezüst tálcán cigaretták álltak a vendégek rendelkezésére.

Majdnem minden nő cigarettázott, bár nagyobb részök ügyetlenül fujta a füstöt és látszott rajtuk, hogy csak majmolás és nem élvezetből dohányoznak.

— Akarja, hogy bemutassam egy pár érdekes személyiségnek vagy szép asszonynak ? — kérdezte Katalin Guidófalvytól.

— Köszönöm, ma nem — felelte Guidófalvy és éppen meg akarta magyarázni Ábrahámffynénak, hogy ő nem töri magát valami nagyon uj ösmeretségek után, midőn egy magas, sovány, teljesen bájtalan nőalak, a ki fekete szemeit rövidlátóan összehuzva csak nehezen haladt előre a tulzsufolt szalonban — ahol még az apró teás asztalkák is mindenütt utban voltak — éppen előttük megállt.

Guidófalvy tréfásan intett Katalinnak a nő háta mögött, hogy »ennek« valahogy be ne mutassa.

Katalin mosolyogva nyugtatta meg őt egy kézmozdulattal, aztán megérintve a sovány nő karját, kérdezte :

— Keressz valakit, Lenke?

A sovány Lenke mintegy álmából felriadva felelte :

— Szepesit keresem . . . Doroghinénál zene-estély lesz holnap, megigértem, hogy én is énekelek, de nem tehetem, ha Szepesi nem kisérhet . . .

És a sovány leány ismét keresve jártatta körül a tekintetét.

Katalin megmutatta neki, hol ül Szepesi. Lenke félszegen tova sietett, és majdnem fellökte a háziasszonytól bucsuzó Munk Micit ; aki bosszus pillantást vetett rá, majd elhaladva Katalin előtt, azzal futólagosan kezet szoritott, kiváncsi, majdnem kérdő tekintetet vetve Guidófalvyra.

Világos posztóruhájában, pompás coboly-gallérjával imponáló megjelenés volt, szép és elegáns, mint egy párisi gravure.

— Ki volt ez a szép asszony? — kérdezte Guidófalvy, miután Mici tova suhogott.

— Ez a »szép asszony« Munk Mici volt, de egyelőre még leány. Nem hallott soha róla ? Nagyon ösmert alak ő Budapesten !

— Még pedig már rég óta, — felelte Guidófalvy maliciózusan — tiz év előtt találkoztam vele egy izben ; de akkor sovány volt és jelentéktelen, most pedig igazán szép jelenség. Soha sem ösmertem volna rá !

— Igaza van . . . Mici évről-évre szépül!

— Csudálatos, hogy nem megy férjhez, kérőkben bizonyára nem szenved hiányt?

— Meghiszem azt. Tudja, hány kérője volt már? Ötven.

— Szép kis szám és nem volt közöttük az igazi?

— Talán lett volna, de Micinél rögeszmévé vált, hogy mindenki csak a vagyonát és nem őt szereti és abbeli félelmében, hogy egy szerencsevadász kezeibe kerül, elszalasztotta talán az igazi boldogságot is . . . .

— Még megtalálhatja — vélte Guidófalvy — még nem késő nála.

— Az nem . . . . de félek, hogy minél tovább fog várni, annál nehezebben lesz kielégithető. Azelőtt csak igaz szerelmet kivánt jövendőbelijétől, most már az ambiciója is beleszól a kérdésbe. Valami hires embert, művészt, irót vagy előkelő politikust akarna . . . .

— Talán ez sem lesz nehéz dolog, ha valaki szép mint ő és annyira gazdag . . .

— Igen, csakhogy azért Mici a szerelmet sem engedi el . . . . ő szeretni is akarja az ő hires emberét . . . . és mindezt egyesitve megtalálni nem könnyü . . . .

— Mi könnyü az életben? — kérdezte Guidófalvy melankolikus sóhajjal.

— Semmi — felelte Katalin, hirtelen elkomolyodva — valamennyien bilincseket viselünk, amik gátolnak a mozgásban, célunk elérésében.

— Bilincseket ?

— Igen . . . bilincseket — felelte Katalin elmerengve, — amiket a végzet, a sors, a körülmények, de legtöbbször önmagunk, a mi rossz, legyőzhetetlen természetünk rak reánk. Mert mi más, mint bilincs, a nagy vagyon, vagy a szegénység, a szépség, a jóság, a féltékenység vagy a gyengeség ? Bilincs a szerelem is, éppen ugy mint a gyülölet . . .

— Mennyire igaza van — felelte Guidófalvy felsohajtva. — És ilyen bilincsek alatt nyögünk mindnyájan, nyög az emberiség ! A kivétel olyan kevés ! . . .

— Nincs is — felelte Katalin meggyőződéssel. — Nézzen körül. Ez a sok látszólag vidám, gondtalan ember itt, aki csak örülni látszik az életnek, azt hiszi nincs meg mindegyiknek, a maga, nehezen viselhető bilincse ? Oh, de mennyire megvan ! Csak azzal a különbséggel, hogy az egyiké aranyból, a másiké vasból van, az egyik könnyebben türhető, a másiknak sulya néha elviselhetetlen. De mindenkinek . . . mindenkinek megvan a maga bilincse ! . . .

És kis vártatva folytatá : »Micit aranybilincsek tartják vissza a boldogságtól, Lenkénél jelentéktelen külseje a bilincs, a mi nem engedi, hogy szép lelki tulajdonai érvényesüljenek . . . hogy megszerettesse magát azzal, akit imád . . .

— Arról a rövidlátó, sovány hölgyről beszél ugy-e bár? — kérdezte Guidófalvy — aki az előbb Szepesit kereste?

— Róla. Darvay Lenke egyike a legszebb női lelkeknek, a mik létezhetnek. Együtt voltunk az intézetben és ugy ismerem őt, sőt talán jobban, mint önmagamat. Amellett olyan zenei tehetség ez a leány, a minő kevés van ; gyönyörüen énekel, a hangja csengő és szivhez ható és mégis szerencsétlen külseje olyan bilincs, a mitől szabadulni nem tud . . .

— És kit szeret ez a széplelkü szegény teremtés? Ha nem indiszkrét a kérdésem? — kérdezte Guidófady inkább udvariasságból érdeklődve az iránt, akiről Katalin olyan melegen beszélt.

— Óh, megmondhatom, — felelte Katalin, — nem követek el indiszkréciót, mert az egész világ tudja, hogy szegény Lenke Szepesit, az énektanárját szereti. Ez a geniális jó fiu pedig, aki naiv, mint egy gyerek

és fogalma sincs a praktikus életről, nagyon boldog lehetne, ha nőül venné Lenkét.

— Mint muzsikus, zeneszerző, keresve sem találhatna hozzá illőbb asszonyt annál az őt imádó leánynál, aki él-hal a zenéért, amellett gazdag is és olyan millieut teremthetne a férjének, a hol az zavartalanul élhetne a hivatásának . . . Lenkének minden kvalitása meglenne, hogy Szepesit boldoggá tegye . . .

— Nem, nem minden kvalitása, — vágott közbe Guidófalvy hirtelen, — és én nem csodálkozom, ha Szepesi szebb muzsát keres.

— Olyan nagy sulyt fektet ön is a szépségre ? — kérdezte Katalin némi csudálkozással. — Nézetem szerint a feleségnél, az élettársnőnél, nem a szépség a fődolog.

— Nem a fődolog, ebben igaza van ; de egy jó izlésü embernek azért mégis kegyetlen büntetés, egész életén át egy csunya nőt látni maga mellett.

— Mindenhez hozzá lehet szokni és idővel a csunya éppen ugy elveszti ránk nézve visszataszitó voltát, mint a szépség a varázsát . . .

— Ne higyje azt . . . a szép mindig szép marad, ellenben a csunya nő . . . a rút feleség brr . . . És Szepesinek igaza van, ha nem akarja elvenni azt a rövidlátó, sovány

leányt. Nem és ezerszer nem! Százszor, ezerszer fontolja meg mindenki, mielőtt ilyen fontos lépést tesz. A házasság vonzalom nélkül pokol . . . pokol!

Katalinnak eszébe jutott, hogy Guidófalvy sem boldog a feleségével és tapintatosabbnak vélte hallgatni; Guidófalvy azonban folytatá:

— Az előbb, midőn az emberiség szabad akaratát és boldogságát gátló bilincsekről beszélt, megfeledkezett a legsulyosabbakról, a házasság bilincseiről!

— Nem feledkeztem meg — válaszolta Katalin — de annyiban nem tartom azokat a legsulyosabbaknak, mert ha sok szenvedést okoznak is, de nem széttörhetetlenek.

— Theoriában . . .

— Miért csak theoriában? A házasság felbontásánál mindig két faktor is jöhet segitségünkre: a halál és a válás. Az elsőt, magától értetődik, jólelkü keresztény ember nem hivja segitségül még gondolatban sem, de azért mint véletlen szabaditó, mégis létezik; a második, a válás azonban közhasználatban forgó fegyver, a házasság bilincseit összetörő kalapács . . .

— A mi összetöri a bilincseket, az igaz, vélte Guidófalvy elkomolyodva, — de e

közben ártatlanokat is sujt . . . a gyermekeket.

— Ez a szomoru a dologban és az, hogy mindig az ártatlanok szenvednek meg mindenért. De azt hiszi, nem szenved az a gyermek akkor is, ha szüleinek folytonos viszálykodását látva, nő fel közöttük ? Mikor mindkettőjüket szeretve és kölcsönös gyülöletüket látva, nem tudja melyiknek a pártjára álljon ? Önkénytelenül, ösztönszerüleg kezdi ilyenkor szüleit birálni a gyermek, mert kis lelke nem birva el a lelkiharcok terhét, egyensulyra törekszik ; az ilyen birálat pedig nagyon veszedelmes valami, az első méregcsepp ez, ami a gyermeki szeretetet gyengiti . . . nagyon sokszor meg is öli . . . De minő komoly beszédeket folytatunk mi itt ? — szólt Katalin hirtelen és vidám hangba csapva át folytatá : Éppen nem illik Ágnes zajos, tarka zsúrjába ! És én egészen el is felejtettem, hogy ma vacsorára vagyok hiva !

Felállt. Guidófalvy csak most látta, minő gyönyörü, légies termete van. Karcsu leány alak, annak soványsága nélkül. Nem volt nagy, csak valamivel nagyobb a középtermetnél.

A haja hamvasszőke volt, dus és finomszálu és pompásan illett a finom ivü, sötét

szemöldökhöz, a sötét, zöldes barnába játszó szemekhez

— Megyek és elbucsuzom Ágnestől, — folytatá, kezet nyujtva Guidófalvynak és nagyon szivélyesen meghivta őt nem csak »páratlan szombatjaira», de elárulta neki azt is, hogy délután 3—5-ig mindig fogadja jó ismerőseit, kivéve, ha valami váratlan dolog elszólitja őt hazulról.

Guidófalvy nagyon megörült e szivélyes meghivásnak. Nagy kedve lett volna Katalinnal együtt távozni, fölajánlani neki a kiséretét, de nem merte, nehogy tolakodónak lássék.

Mikor azonban Ábrahámffyné mögött bezárult az ajtó és ő körülnézett a szalonban, ahol most már ritkulni kezdett a társaság, de azért még mindig jöttek ujabb vendégek, főleg férfiak ; elhatározta, hogy néhány percet vár, aztán ő is megy, annyira érdektelennek tetszett előtte ez a sok idegen ember.

— Látogasson meg mielőbb, Sándor, — sugta neki Abáthyné a bucsunál, — legjobb lesz, ha ebédre jön, akkor legalább biztos idehaza talál. Ne feledje, hogy a Ház miatt fél háromkor ebédelünk.

Guidófalvy már az ajtónál volt, mikor a szeme egy nagy elegánciával öltözött,

középkoru nőre tévedt, a ki nagy hévvel beszélt néhány asszonynyal. Kenderessy Malvin volt, Guidófalvy feleségének távoli rokona és legjobb barátnője. Guidófalvy nem szenvedhette őt, üres beszédei és hihetetlen pletykaszeretete miatt és sok önmegtagadásába került nyáron át, amikor Malvin rendesen pár hétig vendég volt Guidófalván, eleget tenni az udvarias házigazda szerepének. Szerencsére Malvin e percben nem nézett feléje és ő ama hitben, hogy a koros kisasszony a sok vendég között nem vette őt észre, hirtelen távozott.

Az előszobában sietve öltötte magára felöltőjét, mintha félne, hogy Malvin kisasszony, mint valami gonosz szellem egyszerre csak mellette terem. A lépcsőn aztán tényleg futott utána valaki. Rónaszéky Józsi volt.

— Ne szaladj Sándor — kiáltotta utána — én is jövök.

Iskolapajtások voltak és bár évek óta már csak ritkán találkoztak, azért soha sem szünt meg közöttük a régi bizalmas hang.

A két férfi együtt ment le a lépcsőn.

Lenn, a kapualjban, legnagyobb meglepetésükre Ábrahámffynét találták.

Esett. Katalin a házmestert kocsiért küldte és arra várt.

Guidófalvy nagyon megörült e véletlennek ; nem remélte, hogy ezen az estén még egyszer látni fogja Katalint. Élénken csevegtek pár percig hármasban. Rónaszéky vigkedélyü, tréfás ember volt, vele lehetetlen volt komolynak maradni és Guidófalvy egészen elcsodálkozott, minő vig, pajkos tudott lenni Katalin is. Egészen elragadtatva hallgatta a szép asszony gyors, elmés feleleteit és mialatt leplezetlen gyönyörködéssel nézte őt, sem ő, sem a másik kettő nem vette észre, hogy Kenderessy Malvin is lefelé jön a lépcsőn. Malvin azonban, midőn megpillantotta a hármas csoportot, hirtelen megállt és egy oszlop mögé huzódva figyelte meg a kis társaságot. És nem is jött elő buvóhelyéről, csak miután a két férfi besegitette Katalint a kocsijába és ők is megindultak a szitáló esőben.

Kenderessy kisasszony nem ült kocsiba ; az ő budgetje nem engedett meg ilyen fényüzést. Csakhogy ő elő volt már készülve a rossz időre. Elegáns jour toilettje fölé bő, hosszu, vizhatlan köpenyt öltött, finom topánjaira sárcipőt huzott, a kapu alatt uj fehér glacé keztyüit ócska szövött keztyükkel cserélte föl, a ruháját magasan

fölfogta a köpenye alatt, kifeszitette óriási esernyőjét, aztán bátran neki vágott a nyirkos, ködös, csuszós járdáju utcáknak.

Guidófalvy és Rónaszéky az utcasarkon egy üres fiakkerre akadtak, amit azonnal lefoglaltak és elhajtattak a Hungáriába, ahová Guidófalvy rendesen szállni szokott és ezen az estén a két régi pajtás megvacsorálni akart

Alig helyezkedtek el a kocsiban, Guidófalvy az impresszió hatása alatt, amit rá Katalin gyakorolt, elragadtatva, magasztalni kezdte a fiatal özvegyet. Rónaszéky nagyon nyugodtan hallgatta meg barátja ömlengéseit, aztán igy szólt :

— Te bizonyára ma láttad életedben először Ábrahámffynét? Ma ösmerted meg, ugy-e?

— Igen . . . miért?

— Mert mindenki igy nyilatkozik Katalinról első látás után, mint te az előbb. A rohamos meghóditásokhoz ő nagyon ért . . . . az tagadhatatlan. Csakhogy ez nem elegendő !

— Azt akarod ezzel mondani, hogy hamar ki is ábrándulnak belőle az emberek?

— Nem egészen . . . . mert semmi esetre sem ábrándulnának ki, ha azt Katalin nem akarná.

— Nem értelek — szólt Guidófalvy. Mit akarsz ezzel mondani?

— Pedig ez nagyon egyszerü. Katalin kétségtelenül bájos, eszes, nem mindennapi teremtés, érdekes asszony, de egy nagy hibája van.

— És az?

— Nincs temperamentuma.

— Nincs temperamentuma?

— Nincs, barátom. Az ember nem is hinné, hogy ez az élénk asszony, aki látszólagosan csupa tüz, hév és sziv, minden iránt érdeklődést mutat, alapjában véve végtelenül hideg és annyira korrekt, annyira józan, hogy ezt már majdnem lelki sivárságnak mondhatnám. Ő elbájol mindenkit, a ki egy-kétszer találkozik vele és a meddig egy férfi csupán tiszteletteljes hódolatot mutat iránta, — mert mint minden asszony, nagyon természetesen ő is szereti a tömjénezést, — elragadóan kedves azzal, de mihelyt az a férfi hevülni kezd kissé és gyöngédebb hurokat penget, Katalin azonnal becsapja az orra előtt az ajtót . . .

— De — ellenveté Guidófalvy, — ez talán még nem azt mutatja, hogy nincs temperamentuma, mint inkább arra vall, hogy nem fog egy könnyen tüzet, ami egy nőnek csak növeli az értékét, vagy hogy nem ta-

lálkozott eddig még olyan férfival, aki tetszett volna neki . . .

— Eh, barátom, egy asszony, a ki igazán temperamentumos, nem olyan rettenetesen válogatós. Nagyon sok csinos, derék fiut ismerek, a kik belé voltak bolondulva és örömest nőül vették volna őt, mert Katalin, leszámitva személyes előnyeit, nagyon vagyonos nő, jó párti; de Katalin mindegyikkel olyan röviden bánt el, hogy jóformán még csirájában elfojtotta a szivükben a szerelmet. Ez az asszony semmi örömet sem talál a szerelmi játékban, a flirtben. Pedig ezzel még nem kötelezné magát semmire, csak szórakoznék, mulatna és a mellett udvarlói számát hatalmasan szaporitaná. Hát tudod, megvallom neked őszintén, nekem is nagyon tetszett egy időben Katalin, de mihamar beláttam, hogy vele mit sem lehet elkezdeni. Igazi »Ne nyulj hozzám!« Az ilyen asszony idővel unalmassá válik.

— Hány éve özvegy?

— Öt éve lesz. Mondd csak, barátom, természetes az, hogy ilyen fiatal, gyönyörü szép asszony, a kit az ur Isten is szerelemre teremtett, ugy él öt év óta, mint egy apáca? Nem öt, de tiz év óta, mert az öt év alatt, a mig a férje élt, annak inkább betegápolója

volt, mint a felesége. Mindenki azt hitte, mikor az öreg Ábrahámffy meghalt, hogy a fiatal menyecske bevárja a gyászévet, aztán hamarosan férjhez megy a szive szerint. De nem . . . Katalinnak nem kell a szerelem . . . Mondd, természetes dolog ez egy fiatal nőnél?

— Talán szeret valakit . . . akié nem lehet . . . és azért érzéketlen mindenki más iránt? — jegyezte meg Guidófalvy.

— Ugyan kit? Csak tudnók mi, akik egy társaságban élünk vele . . . Budapesten, barátom, még a legóvatosabban leplezett titkok sem maradhatnak sokáig elrejtve. Egy időben, az igaz, hogy szóba hozták Katalint férjének unokaöcscsével, Ábrahámffy Ábellel . . .

— A hires festővel ?

— Azzal. Nagyon szép ember. Nem ösmered ?

— Nem.

— Ábel külföldön, leginkább Párisban él és Budapestre csak látogatóba jár. Mikor az öreg Abrahámffy még élt, minden évben heteket töltött nagybátyja pusztáján. Katalin férje neveltette a festőt és állitólag örököséül is kiszemelte. De aztán deres fővel belebolondult a szép, de vagyontalan Katalinba és nőül vette. Ábelnek lett volna oka

neheztelni uj fiatal nénikéjére, a ki miatt elcseppent a nagy örökségtől. De azt mondják, mikor meglátta az alig husz éves gyönyörü fiatal asszonyt, Katalin szépsége annyira impresszionálta, hogy minden egyébről megfeledkezett. Hogy szerelmes volt beléje már nagybátyja életében, az bizonyos, azért mikor az öreg meghalt és végrendeletében egész vagyonának haszonélvezetét kizárólagosan, minden feltétel nélkül, Katalinra hagyta, mindnyájan biztosra vettük, hogy Katalin és Ábelből egy pár lesz, mert arra senki sem gondolt, hogy az özvegy visszautasitsa egy olyan csábos külsejü, hirneves ember kezét, mint a festő. De csalódtunk, mert a gyászév és azóta már néhány év elmult, de Katalinnak, a mint látjuk, eszébe sincs, hogy férje unokaöcscsét az elcseppent vagyonért másképen kárpótolja. Mindez azt mutatja, hogy Katalin alapjában véve sivárlelkü, szerelemre képtelen nő . . . hideg, önző lélek, a ki csak önönmagát imádja . . .

Guidófalvy nem felelt ; nem tudta ezt Katalinról elhinni, de igen is hitte, hogy Rónaszékyből a visszautasitott szerelmes keserüsége szól.

Még alig ösmerte Katalint, de már is hitt benne.

GUIDÓFALVY HÁZASÉLETE.

II.

És Guidófalvy a rákövetkező napokban gyakran gondolt Katalinra ; nem is tagadta önmaga előtt, hogy ez az asszony nagy benyomást tett reája. Maga sem tudta, mi az, ami neki e nőben annyira megtetszett. Mert szépnek szép volt Katalin, az igaz, de végre is látott ő már elég szép nőt, Katalinnál is szebbet és a szive azért még sem dobogott gyorsabban. Nem volt valami hevülékeny természet ; inkább ideálista volt és egy régi szerelmi bánat emléke, jobban mondva életének egyetlen igazi szerelme, a mi bár viszonzásra talált, de csak fél boldogságot adhatott neki és rövid ideig tartott, olyan sokáig rágódott a szi-

vén és elhibázott élete egyébként is annyi lelki gyötrelmet okozott neki, hogy ő mintegy elfásult minden gyöngédebb érzés iránt. Meg volt arról győződve, hogy életében többször szeretni nem fog és szivének minden érzését egyetlen kis leányára és nagybátyjának egyetlen fiára, a ki neki keresztfia volt, pazarolta. Tulajdonképen csak ennek a két gyermeknek élt, ezek miatt tartotta csak érdemesnek az élet visszásságával megküzdeni, vagyis szinleg jó egyetértésben élni a feleségével.

Szerelem nélkül, a körülmények kényszere folytán vette őt nőül, de akkor megvolt még benne legalább az igyekezet, a jóakarat boldoggá tenni e nőt, a ki rajongással szerette őt és a ki iránt Guidófalvy kötelezettséget érzett. De bármint iparkodott is, soha egy percig sem tudta őt szeretni és később a férj jóakarata egyszerre igazi ellenszenvvé változott. Mi történt közöttük, senki sem tudta; látszólag egyik fél sem adott okot a másiknak a közöttük beállt szakadásra és az mégis beállt. Alig néhány évi házasság után, a házasok egy fedél alatt laktak ugyan, de egészen elkülönitve éltek egymástól. Nem voltak közöttük többé jelenetek, mint házasságuk kezdetén, a mikor a nő folyton féltékenységi jelenetek-

kel, szemrehányásokkal gyötörte a férjét ; hideg udvariassággal érintkeztek most már együtt és az egyedüli kapocs, a mi őket még összefüzte, egyetlen gyermekük volt, a kis Margit, a kit egyformán imádtak mindketten. Guidófalvynén azonban látszott, hogy ez a szakadás véghetetlen lelki gyötrelmeket okoz neki ; nem tudta eltitkolni, hogy még mindig szereti a férjét és nem adta fel a reményt, hogy előbb-utóbb még helyre áll közöttük a régi jó viszony. De minden közeledési kisérletét a férj ridegen utasitotta vissza.Ő csak addig volt türhetően kellemes, mondjuk kimérten szivélyes a felesége iránt, a mig az megmaradt a határok között, a melyeket közösen látszottak megállapitani. Ugy bánt vele, mint bánt volna például egy rokonával, a ki a házát vezeti, a gyermekét neveli és a kinek ő megadja a köteles tiszteletet, de egyebet annak joga sincs követelni.

Guidófalvy Sándorné idősb testvére volt Guidófalvy Ferenc, Sándor nagybátyja második feleségének. Guidófalvy Ferenc tulajdonképen nevelő apja volt Sándornak. Egészen kicsi korában a házába fogadta már testvéröcscsének árván maradt kis fiát, a kit első felesége nevelt nagy szeretettel. Mikor azonban a kis fiut a fővárosba adták

iskoláztatni, a jó asszony meghalt. Több évi özvegység után Guidófalvy Ferenc ujra nősült. Egy alig 18 éves, árvaságra jutott gyönyörü leánykát vett nőül, aki igazi áldozatbárányként lépett az oltárhoz a koros, de gazdag özvegy emberrel, hogy a saját és nővére exisztenciáját biztositsa. Persze hogy nem lett boldog és sokat sirt titokban, a könyei azonban felapadtak, mikor egyhangu életében megjelent a tanulmányait bevégzett unokaöccs: Sándor. Az olyan régi és annyiszor ismétlődő dolog ismét bekövetkezett: az unokaöccs és a fiatal nagynéni megszerették egymást. Sokáig csak öntudatlan, később félve rejtett, titkolt érzés volt ez a szerelem, végre azonban kitört és ellenállhatatlan erővel sodorta a két fiatal lényt egymás karjaiba.

Boldogságuk azonban nem tartott sokáig és ébredésük szerelmi mámorukból rettenetes volt. Valami névtelen levél figyelmeztette a mit sem sejtő férjet, hogy jó lesz vigyáznia háza becsületére, mert az erdei pavillonban a délutánnak egy bizonyos órájában egy szerelmes párt talál. Guidófalvy Ferenc természetesen nem hagyta figyelmen kivül ez intést és a legnagyobb lelki fölindulásban sietett a kijelölt helyre. A fiatal asszony testvére, az okos Vilma azonban

megmentette a szerelmeseket és az öreg Guidófalvy egészen megkönnyebbült, mikor az erdei pavillonban nem a feleségét, a szépséges Margitot, de sógornőjét, Vilmát találta Sándor karjaiban. Az igaz, hogy más feleséget, szebbet, fiatalabbat, gazdagabbat óhajtott volna az öcscsének, de azért magától értető dolognak tartotta, hogy Sándor most már nőül vegye Vilmát. Igy lett Vilma Sándor menyasszonya. Sándor számára nem volt szabadulás, bármennyire szeretett volna is menekülni gyötrelmes helyzetéből. Mit is tehetett? Mivel indokolta volna visszalépését? Aztán a halálra ijedt Margit, a kiben fölébredt a lelkiismeret és csak most, mikor a veszélyből menekült, jött tulajdonképen annak tudatára, mit vétett, mit kockáztatott botlásával, maga könyörgött Sándornak, venné nőül Vilmát, mert ez az egyedüli megoldás, a mi kivezeti őket az utvesztőből. Vilma pedig, az okos leány, az önfeláldozást folytatva, alázatosan igy szólt Sándorhoz :

— Látom, hogy szerencsétlen vagy, Sándor, mit tegyek, hogy megszabaditsalak önmagamtól? Parancsolj . . . mindenre készen vagyok . . . éretted !

Sándor átértette, hogy ez a leány szereti őt, már régen szereti titokban és ez a

felfedezés megzavarta és meghatotta őt egyszersmind. A férfinak mindig hizeleg, ha szeretve tudja magát és Vilma nem volt csunya. Egészséges, viruló test, nagyon értelmes, kellemes arc és Sándor annyi hálával tartozott neki ; hiszen az ő ébersége, ügyessége nélkül rettenetes katasztrófa történhetett volna. Sándor hosszas, fájdalmas töprengés után belátta, nem tehet másként : nőül kell vennie Vilmát. Az esküvő pár hét alatt megtörtént ; az öreg Guidófalvy nagyon siettette azt. A fiatalok utazni mentek és csak hónapok mulva tértek vissza uj otthonukba Alsó-Guidófalvára, Sándor birtokára. Alsó-Guidófalva alig egy órányira volt Felső-Guidófalvától, Ferenc birtokától, de a két család csak ritkán érintkezett. Mindkét fiatal asszony anyai örömöknek nézett elé és nem akartak kocsira ülni. Ez volt az ürügy, de tulajdonképen a két családnak, Ferencet kivéve, elég oka volt a találkozás elől kitérni. Sándor és Margit a hosszu elszakadás után viszontlátva egymást, rémülve vették észre, hogy ez az elválás nem szüntette meg szerelmüket, sőt ellenkezőleg most, hogy nincs többé okuk Ferenctől tartani, ez a szerelem hatalmasabban ébredt fel bennük, mint valaha. Vilma pedig, mintha kitalálta volna, mi

megy végbe bennük, olyan féltékenységet érzett, hogy gyülölni kezdte Margitot. Neki tulajdonitotta, hogy Sándor mindjobban elhidegül tőle, már nincs hozzá azzal az igyekvő jóakarattal, a mivel utazásuk alatt bánt vele. Iszonyu szenvedés volt ez számára, mert ő napról-napra szenvedélyesebben szerette a férjét.

Kegyetlenül szenvedtek mindhárman és rettegtek a jövőtől! Pedig az a jövő, aminek gondolata annyiszor megmérgezi balga félelemmel az emberek jelenét, amitől annyira rettegünk, vagy amire hiábavalóan örülünk, legtöbbnyire másképen alakul, mint azt képzeletünkben kifestjük! Most is igy történt.

A tavasz elején Margit egy pompás, egészséges fiugyermeknek adott életet és huszonnégy óra mulva már a fiatal anya a ravatalon feküdt.

Igy alakult számára a jövő.

A kétségbeesés, az őrjitő fájdalom, amit halála folytán a két Guidófalvy érzett, leirhatatlan. Csakhogy, amig Ferenc kedve szerint kitombolhatta fájdalmát, hangosan sirathatta pótolhatlan veszteségét, Sándor emberfeletti önuralommal volt kénytelen visszafojtani panaszait, nehogy a nagynéni sógornő halála fölötti tulzott bánkódása

gyanut keltsen. Sőt még Vilma előtt sem merte fájdalmát mutatni, mert az elhanyagolt feleség nagy elkeseredésében még a halottra is féltékeny volt! Sőt még a gyermekre sem tudott igazán jó szivvel nézni, mert azt képzelte, Sándor ezt a fiut mindig jobban fogja szeretni, mint azt a gyermeket, a kivel néhány hónap mulva ő fogja őt megajándékozni. De azért készségesen ajánlta Ferencnek, hogy fölneveli ő az elárvult kis fiut. De Ferenc hallani sem akart erről, sem Sándor abbeli ajánlatáról, lakna a jövőben náluk.

Ferenc nem akart megválni régi otthonától, a helytől, a hol olyan véghetetlenül boldog volt Margittal; nem akart megválni gyermekétől sem. Egy idősebb özvegy asszony rokonát vette házába és annak gondozása alatt nőtt fel a kis Ferike. Vilma nehány hónappal később megszületett gyermekét az elhunyt nővér emlékére Margitnak keresztelték. És ez a kis leány nemcsak nagynénje nevét viselte, de külsőleg is, bámulatosan hasonlitott ahhoz. Ugyanazon finom szőke haj, rózsás babaarc, nagy kék, csudálkozó szemek. Sándor imádta ezt a leánykát és Vilma abbeli félelme, hogy férje Margit gyermekét jobban fogja szeretni, hiábavaló volt. Annyira

szerette Sándor ezt a kis leányt, hogy miatta elviselte Vilma féltékenységének minden kinzásait és tőle telhetőleg igyekezett a felesége iránt napról-napra fokozódó ellenszenvét elnyomni.

De ez nem sikerült neki és ennek Vilma volt az oka. Mert ha okosan viseli magát, ha férje szerelmét nem is, de rokonszenvét, becsülését megnyerhette volna. Ő azonban fékevesztett szenvedélyességében csak a szerelmére áhitozott, ezt erőszakolta és ezzel megutáltatta magát. Mert semmi sem visszataszitóbb a férfi előtt, mintha egy előtte közönyös nő folyton a szerelmét kinálja.

A helyzet kezdett türhetetlen lenni Sándorra nézve, a mikor egy véletlen felfedezése folytán forduló pont állott be házas életében.

Egy reggelen butorszállitó kocsin kárpitosok érkeztek Alsó-Guidófalvára. Sándor még öltözködött, a korán kelő Vilma azonban már kint sürgött-forgott a háztartás körül. Nem értette, mit jelent e szállitmány. Sándor nem tett volt előtte említést e rendelésekről, a melyekre véleménye szerint nem is volt szükség. Sértve érezte magát, a miért férje az ő mellőzésével intézkedett,

azért kellemetlen arccal állitott be Sándorhoz és ingerülten mondta :

— Butorok és kárpitosok érkeztek. Mit jelent ez ? Te rendelted őket ide ?

— Igen, én rendeltem, — felelte Sándor nagyon nyugodtan — mondd kérlek, hogy azonnal jövök, csak felöltözöm.

— De mire valók ezek a butorok ? Mit akarsz azokkal ?

— Berendezem magam számára a toronyszobákat — felelte Sándor higgadtan — és mivel nem akarom a te hálószobádat megcsonkitani, rendeltem néhány butordarabot.

Vilma ereiben egy pillanatra megszünt keringeni a vér, aztán annál hevesebben tódult az a szivébe, agyába.

— El akarod különiteni magadat ? — kérdezte a meglepetéstől dadogva. — De hát miért? Mit tettem neked?

Sándor nem felelt mindjárt és a legnagyobb nyugalommal kötötte tovább a nyakkendőjét a tükör előtt.

— Mi történt ? Mit jelentsen mindez ? — sürgette őt Vilma idegesen. — Szólj !

— Tudni akarod ? — kérdezte Sándor, miután elkészült a nyakkendőjével, megfordult és hidegen, elhatározottan nézett végig a feleségén. — Megmondom. Külön

akosztályt rendezek be magamnak, mert békét akarok. Békét . . . érted ? Folytonos szemrehányásaiddal, kiabálásaiddal pokollá változtattad a házamat. Nem birom ki tovább. Én is csak ember vagyok és az én türelmemnek is van határa ; nyugodtan akarok élni . . . És éjjel aludni akarok, nem zokogást és szemrehányásokat hallani folytonosan . . .

— Oh ! Istenem ! ezt érdemeltem én tőled ? — kiáltotta Vilma, sirásba kitörve — én változtatom pokollá a házadat ? Én vagyok-e oka, ha sirni vagyok kénytelen, ha zokogva töltöm éjjeleimet, mert látom hogy nem szeretsz, elhanyagolsz, megvetsz? oh ! . . . oh ! . . .

— Igen, te vagy az oka, — felelte Sándor keményen, — mert mindent elkövettél, hogy meggyülöltesd magadat ! Sohasem mondtam neked, hogy szeretlek ! Nem én provokáltam ezt a házasságot, te hoztad azt létre csellel, ravaszsággal, jól játszott komédiával, az önzetlenség, önelváldozás álarca alatt ! Oh ! sohase csinálj olyan meglepett arcot . . . jól tudod, mire célzok. Az áldozatod vagyok, az áldozatod ! Bár sokáig azt hittem, a megmentőm voltál ! De most már mindent tudok, *mindent*, érted ?

— Nem . . . nem értem — dadogta Vilma megzavarodva és elsápadt.

— Láttam azt a levelet — szólt Sándor nyomatékkal és merően, sötéten nézett a feleségére. — Láttam azt az alávaló, névtelen levelet !

— Nem én irtam, nem én ! — kiáltott fel Vilma első meglepetésében, önkénytelen védekezéssel.

— Nem ? — kérdezte Sándor hideg gúnynyal, — akkor honnan tudod hát, hogy az a levél egyáltalán létezik ?

Vilma egy pillanatra elnémult, de hirtelen összeszedve magát, merészen felelte :

— Margittól tudom . . . Margit beszélt arról . . .

— Hazudol ! — kiáltotta a férj felháborodással, a miért Vilma a halottra mer hivatkozni. — Hazudol ! Margitnak nem is volt tudomása arról az aljas levélről, a mi csak a te céljaidat szolgálta. Ferenc bácsi soha senkinek sem szólott arról, a feleségének pedig a legkevésbbé, mert meg akarta őt kimélni attól a kellemetlen gondolattól, hogy mások is tudnak testvérének állitólagos szerelmi találkáiról. De kuriozumként eltette azt a levelet és én egészen véletlenül akadtam arra, miközben Ferenc bácsi

iróasztalában pörös aktáit segitettem rendezni. Nagybátyám velem is csak most beszélt első izben e dologról és nem is teszi, ha e levelet meg nem találom. Ő előtte rejtély az még ma is . . . előttem nem ! Ez a levél világosságot terjesztett körülöttem ! Bepillantást engedett a te furfangos, cselszövő, semmitől vissza nem riadó lelkedbe !

— Mivel vádolsz ? Nem én irtam azt a levelet !

— Te irtad, — felelte Sándor emelt hangon — az elferditett irás dacára is megösmertem betüidet, irályodat . . . És ki másnak is lett volna érdekében azt a levelet megirni ? Ki sejtette kivüled ami szerencsétlen titkunkat ? Senki. És ha én akkor tudom, hogy Ferenc bácsi nem véletlenül, de egy névtelen levél folytán jött a pavillonba, nem ültem volna fel ravasz komédiádnak !

— És ugyan mit tettél volna ? — kérdezte gunyosan Vilma.

— Nem tudom — felelte Sándor komoran — de semmiesetre sem kötöttem volna az életemet egy nőhöz, aki képes volt veszélybe hozni saját nővérét, nyugtalanságot, szenvedést okozni sógorának, jóltevőjének, akinek a kenyerét ette ; képes volt az önfeláldozás álarca alatt hálójába keri-

teni egy megtántorodott, tapasztalatlan ifjut, akiről tudta, hogy az mást szeret !

— De én szerettelek ! — kiáltott fel Vilma szenvedélyesen — és láttam, hogy vesztedbe rohansz, tudtam, hogy Ferenc előbb-utóbb felfedezi bünös viszonyotokat és akkor mindnyájan elvesztünk !

— Tehát beismered, hogy a névtelen levelet te irtad ? — kérdezte Sándor keményen

Vilma egy pillanatig habozott, az arcán zavar, habozás tükröződött, aztán hirtelen felvetve a fejét, dacosan szólt :

— Nos igen ! . . . beösmerem ! Jó szándék vezetett !

— Meghiszem — felelte Sándor hevesen — az önzés ! És tönkre tetted az életemet ! — és olyan pillantást vetett Vilmára, hogy az elsápadt. Érezte, hogy Sándor hajthatatlan lesz elhatározásában.

— Mit akarsz tenni ? dadogta ijedten. — Gondolj Margitkára . . . Bocsáss meg érette . . .

Sándor pár pillanatig komoran hallgatott, aztán mondá :

— A gyermek miatt, de csak is e gyermek miatt, jól jegyezd meg magadnak ezt Vilma, egy fedél alatt maradok veled, de előre kikötöm, hogy a jövőben nem akarok

sem kiabálásokat, sem szemrehányást, sem veszekedéseket hallani. Ha nyugodtan engedsz élni a házamban, nem lesz panaszod ellenem. Semmiben sem lesz hiányod, udvarias, előzékeny leszek irántad, tisztelni, becsülni foglak, mint gyermekem anyját . . . de egyebet nem lesz jogod követelni tőlem !

Vilma leroskadt egy karosszékbe és két kezébe temetve az arcát felzokogott : érezte, hogy elvesztette a játszmát.

Sándort azonban nem hatották meg e könyek, hidegen, keményen folytatta :

— Tőled függ tehát, hogy a közös életet folytatni birjuk-e ? Gyermekünk érdekében ez kivánatos lenne, ha azonban nem tudnád magadat feltételeimbe beletalálni, akkor elválunk . . . még pedig véglegesen ! Gondold meg a dolgot !

Mit tehetett Vilma ? Kénytelen volt férje akaratába belenyugodni. Mert bárminő rettenetes is volt számára ez uj helyzet, idegenként élni az imádott férfi mellett, mégis jobb volt, mint a végleges elválás ! Aztán meg volt a reménye, hogy idővel talán vissza tudja hóditani a férjét. Mert mikor szünik meg remélni a szerelmes asszony ? Soha.

Vilma is remélt, emberfeletti erővel uralkodva szenvedélyességén, teljes megadás-

sal igyekezett férje jóakaratát megnyerni, ami azonban nem zárta ki koronkénti heves kitöréseit. Ilyenkor azonban elég volt Sándor rendreutasitó pillantása és ő azonnal megszelidült.

Sándor pedig ujra éledt. Visszanyert szabadságával azonban nem élt vissza; és elég tapintatos volt ugy leplezni szórakozásait, hogy Vilma nem érezhette magát sértve női önérzetében.

Ilyen volt Guidófalvy Sándor házassága az utóbbi években.

A FELTALÁLT ESZMÉNYKÉP.

III.

Három nap mult el Abáthyné zsurja óta és bár Guidófalvy nap-nap után készült látogatását Ábrahámffynénál megtenni, csak a negyedik napon, szombaton talált arra időt 3 és 5 között, mert nem lévén »páratlan szombat«, Katalint csak ezen időben lehetett reménye odahaza találni.

Katalin a belvárosban, a Kaplony-utcában birt egy nagyon szép erkélyes lakást, egy csendes, előkelő ház, második emeletén. Főleg a meleg évszakokban volt kellemes e lakás, a szemben levő gyönyörü főuri kert miatt, melynek üde, lombos, árnyas fái, azt az illusiót keltették, mintha

Katalin növényekkel teli, széles erkélye, ahonnan be lehetett látni az egész kertet, nem is egy fővárosi utcában, de valami nyaralóhelyen lenne.

Katalinnál vendégeket talált. Munk Micit és Abáthynét.

Munk Mici kecsesen ült a pamlagon. Egyszerü, de kifogástalanul álló sötétkék utcai ruhájában, melynek szabása elárulta a »grand faiseur«-t, a fülében csillogó óriási gyémántokkal ismét egy elegáns, sikkes párisi nőre emlékeztetett. Tökéletes ellentéte volt neki e percben Ágnes, aki keresztbe rakott lábakkal, a legnagyobb kényelemmel hátradülve, inkább feküdt, mint ült egy öblös zsölyében és cigarettázott. Szokása szerint, most sem viselt füzőt és haragos vörös, nehéz selyemből készült bluzja, kissé indiskrét módon, de annál ingerlőbben juttatta érvényre szépen formált, telt kebelét. Sötétkék, majdnem feketének látszó nagy, epedő szemei, a finom, kissé hajlott orr, a telt, piros buja ajkak, fesztelen magatartása, valami keleti jelleget adott neki.

De Sándor csak Katalint nézte. A nappali világításban, müvésziesen berendezett gyönyörü szalonjában még szebbnek, bájosabbnak találta őt, mint az előző estén.

— Jöjjön csak, jöjjön! — kiáltott Ágnes dorgáló hangon Sándorra, — éppen magáról beszéltünk! Jöjjön, hadd cibáljam meg a fülét! Három nap óta várom mindig jó ebéddel és itt kell találkoznunk? Hamar, gyónjon, hol járt azalatt?

Abáthyné több mint tiz évi fővárosi tartózkodása dacára megőrzött modorában valami kis vidékies mellékizt és rendesen, mikor a legkönnyedebb akart lenni, csuszott szavai közé egy-egy drasztikusabb, vaskosabb kifejezés, ami falun való fölcseperedésének reminiszcenciája látszott lenni. Néha egészen váratlanul megnyilatkozott benne valami kiméletlenség is, félig gőg, félig nyerseség, amit nem ritkán tapasztalhatunk legelőkelőbb gentry asszonyainknál, főleg a vidékieknél.

Katalin bemutatta Guidófalvyt Micinek és a társalgás egy darabig általános volt. De Abáthyné megyebeli dolgok után kezdett kérdezősködni és annyira belemerült ebbe a thémába Sándorral, hogy Mici fölállt és bucsuzott. Bántotta a hiuságát, hogy Guidófalvy semmi figyelembe sem veszi.

De Ágnes sem akart maradni, mert eszébe jutott, hogy a varrónőjéhez kell mennie.

Mialatt a nők bucsuztak, Sándor egy pillantást vetett körül a teremben és az asszonyok távozása után igy szólt Katalinhoz:

— Nagyon szeretheti a festményeket, nagyságos asszonyom . . . gyönyörü képei vannak. De a legszebb valamennyi között az ön arcképe, — mondá, őszinte bámulattal nézve Katalin életnagyságu arcképét, ami a fiatal nőt fehér ruhában, a háttérben parkrészlettel ábrázolta.

— Remek festmény ! Igazán becses mű és ön kitünően van eltalálva.

— Azaz voltam. E kép nyolc év előtt készült. Azóta változtam.

— Nem változott, — vélte Guidófalvy, figyelmesen nézve a képre, majd Katalinra. — Azaz mégis . . . arcának kifejezése most más. *Most* ön sokkal szebb, nagyságos asszonyom.

— Ez nagyon kedvesen, udvariasan hangzik, — felelte Katalin elmosolyodva, — de kevésbbé valószinűen ; ugye, nem haragszik, ha azt mondom? minthogy akkor fiatalabb voltam.

— Ez nem határoz, — felelte Guidófalvy élénken, — sőt talán éppen ez az oka, hogy akkor kevésbbé volt szép.

Katalin nevetett.

— Hogyan magyarázza meg ezt az ellentmondást?

— Nagyon könnyen. Kétféle szépség van. Az egyiket a természettől kapjuk, a másikat mi magunk szerezzük meg magunknak azáltal, hogy lelkünk visszatükrözése egyéniséget önt vonásainkba, külsőnkbe. Ha ez az egyéniség érdekes, becses, a külsőnek szépsége fokozódik, tulajdonképen csak ezáltal válik értékessé. Ezen a képen ön még csak a természetnek adományait birja, mert akkor a lelke, egyénisége még csak fejlődésben volt . . . Minden leányarc, bárminő szép is, még üres . . . Csak az asszony, az ön korabeli, teljes virulásában levő asszony lehet igazán szép, igazán érdekes, — mondá meggyőződéssel.

— Ebben lehet valami, — felelte Katalin, — ámbár az emberek rendesen az első fiatalság báját elébe teszik az arc érdekességének. — Aztán, hogy elterelje a beszélgetést önmagáról és talán mivel bántotta őt Guidófalvy rajta pihenő tekintete, fölállt és igy szólt: — Ha szereti a festményeket, néhány érdekes dolgot mutathatok a mellékszobában.

Megindult és Sándor követte őt.

A mellékszoba, egy zöld szinekben tartott bájos kis boudoir, hasonlóan tele volt

festményekkel. Az iróasztal fölött függött az elhunyt férj, egy már őszbe vegyülő, beteges külsejü férfi arcképe, ami szintén kiváló festő ecsetkezelésére vallott. De nem ide vezette Katalin Sándort. Egy bájos *Mednyánszky*-t, néhány páratlanul szép francia pasztelképet mutatott neki. Sándort azonban éppen a férj arcképe érdekelte legjobban.

— Ez is gyönyörüen van megfestve, — szólt, miután néhány pillanatig szótlanul nézte, a mellette álló ifju nő egykori férjének öreges képmását. — Ugyanazon festő műve mindkettőjök arcképe, ugye? — kérdezte.

— Igen . . . férjem unokaöcscse, Ábrahámffy Ábel festette mindkettőt, — felelte Katalin, — és az ott — mutatott egy kisebb méretü mellképre, — az ő önportraitje. Nagyon érdekes kép az is.

— Csakugyan, — felelte Guidófalvy és miközben a feltünően szép arcu, fiatal festő vonásait tanulmányozta, gondolá: »Megfoghatatlan, hogy Katalin nem szeretett belé ebbe a szép fiuba!« Ez a gondolata részben Rónaszéky multkori beszédjei folytán, de egészen önkénytelenül is támadt benne, mert a helyzet az Ábrahámffyknál majdnem analog volt a Guidófalvyakéval.

Itt is egy öreg férj, egy elragadóan bájos ifju nő és egy fiatal unokaöcs. Sándor tapasztalatból tudta, minő veszélyes dolog ez. És itt még sem bizonyult az annak. Miért? Rónaszéky szerint a festő szerelmes volt Katalinba . . . öt év óta szabadok voltak mindketten . . . egybe kelhetnének! Min mulott tehát e házasság? Csupán Katalinon? Csakugyan annyira érzéketlen lenne e nő a szerelem iránt? Mi kifogása volt e szép, hóditó ember ellen?

Ámbár Ábrahámffy Ábel arca, dacára, hogy szép volt, nem tetszett Sándornak. Öntelt arckifejezés, kevés jóság a száj körül és inkább nagyvilági viveur, mint művész tipus. Csak a szemeiben lángolt a géniusz.

Ezek a sötét, nyugtalanul égő szemek elárulták a művész fényes tehetségét.

— Ábrahámffy Ábel az egész külföldet meghóditotta fényes tehetségével — mondá végre Sándor, — nem csodálom tehát, ha családja tagjainak arcképeinél is remekelt. Hol van ő most? Nem Párisban?

— Ott lakik állandóan, de jelenleg a Rivierán tartózkodik.

— Mulat . . .

— Oh, nem . . . üdül. Nehány hónap előtt veszélyesen megsebesült egy párbaj-

ban. Majdnem agyonkaszabolták szegényt. Élete egy hajszálon függött . . .

— Igaz . . . most már emlékezem, hogy olvastam erről a lapokban. Nagy veszteség lett volna a művészetre.

— Mindenesetre . . . és Ábel még fiatal, korán lett volna meghalnia.

Katalin részvéttel, de minden egyéb felindulás nélkül mondta ezeket és egyébként is egészen nyugodt maradt, mialatt a festőről beszélt. Sándor megfigyelte ezt. Nem — gondolá — ez az asszony egészen közönyös fiatal rokona iránt. De azért talán mégis ennek a művész rokonnak az izlése, suggesztiója teremtette meg ezt a páratlan izlésű, művészies otthont.

Visszamentek a szalonba.

— Amint látom, ön nem csak a festészetet, de a zenét is nagyon szereti. — jegyezte meg Sándor, megállva a zongora mellett, mialatt pálmák csoportjából Wagner és Beethoven kifehérlő márvány mellszobraira esett a tekintete.

— A zenét ? — kérdezte Katalin — meghiszem azt ! Hiszen zongoramüvésznőnek neveltek. Nem tudta ?

Sándor ezt nem tudta. Katalin leült a zongora közelében és helyet mutatva vendégének maga mellett, folytatá :

— Igen . . . az anyám minden áron zongoramüvésznőt akart csinálni belőlem. Csudálom, hogy Ágnes erről sohasem szólt önnek ! (És magában gondolta : a jó Ágnes ugy látszik, nem akart leánykori életküzdelmeiről említést tenni.) Elvégeztem a zeneakadémiát . . . Dijakat is nyertem, sokat dolgoztam, fáradtam. Anyám kivánta, mert nem óhajtotta, hogy egész életemet szűk viszonyok középszerűségében töltsem el. Ő korán özvegyen maradt és nem voltunk gazdagok . . . Azt remélte, világhirű művésznő lesz belőlem, mikor azonban tanulmányaim bevégzése után látta, hogy minden igyekezetem mellett sem lesz belőlem soha sem egy Menter, sem egy Careno . . . legfeljebb valami tucatművésznő vagy kiválóbb zenetanárnő, nem akart többé tudni a zongoráról és férjhez adott.

— És ön nagyságos asszonyom — kérdezte Sándor, aki nagy érdeklődéssel hallgatta volt Katalin szavait — könnyen mondott le a művésznői pályáról ?

— Nem — felelte Katalin, pillanatnyi habozás után halkan — én szivesebben lettem volna — akár zenetanárnő is . . .

Aztán mintha megbánta volna ezt a tul bizalmas, őszinte vallomást, könnyed hangon, mosolygva folytatá :

— Mert tudnia kell, hogy a zongorázás nálam igazi szenvedély !

— Mennyire szeretném önt hallani ! — kiáltott fel Guidófalvy önkénytelenül.

— Igazán? Ez a vágya könnyen teljesülhet — felelte Katalin egyszerűen.

— Minő kegyes — nem fél, hogy visszaélek a jóságával?

— Milyen tekintetben?

— Vagy is azonnal felkérem — bár ilyesmi nem igen illik egy első látogatás alkalmával . . . .

— Annyit ad ön a formákra? — kérdezte Katalin, miközben felnyitotta a zongorát.

— Nagyon hasznos, sőt szükséges korlátnak tartom — felelte Guidófalvy.

— Főleg ellenszenves, vagy tolakodó emberekkel szemben. Vannak azonban esetek, mikor a formák nem egyebek, haszontalan nyűgnél, ilyenkor felesleges lenne azokat figyelembe vennünk. Mint most például: Önnek kedve volna engemet hallani, én diszponálva vagyok játszani. Nem volna-e bolondság, ha azért, mivel ön első látogatását teszi nálam, kifogásokat tennék? Olyan természetes egyszerűséggel, kedvesen mondta ezt, hogy Guidófalvy elragadtatva gondolta :

— És erről az asszonyról állitotta Rónaszéky, hogy sivár lelkű, feszes .... és a szivében szokatlan melegség áradt. Az a delejes áram, ami őt az első perctől fogva, hogy Katalint megpillantotta, ehhez a bájos asszonyhoz vonzta, most olyan mértékben fokozódott nála, hogy egészen megzavarta őt.

Katalin egy Chopin nocturnebe kezdett, aztán átcsapott valami ismeretlen bűbájos zenébe, amit Guidófalvy nem ösmert, de csudásan szépnek talált és ami végre annyira hatott rá, hogy mozdulatlanul, szinte hipnotizálva hallgatta a szép nő játékát.

Katalin az improvizálás ritka tehetségével volt megáldva. Órákon át tudott ő játszani, jobban mondva dallamokba tudta önteni impresszióit, gondolatait. A zene nála csak eszköz volt, ami művészi ujjai alatt megszólalt, beszélt, kifejezte az érzéseit. Ha ihlet szállta meg Katalint, a játéka ellenállhatatlan varázszsal hatott. De idegenek, nagyobb társaság, jóformán soha sem hallotta az ő megkapó, művészi rögtönzéseit. A sokaság megbénitotta benne ezt a ritka tehetséget. Nagy társaságban csak nagy mesterek műveit interpretálta nagy művészettel, értelemmel. Csak bizalmasai :

Ágnes, Darvay Lenke, Szepesi és még nehányan gyönyörködtek olykor megkapó rögtönzéseiben.

És e percben is — Kalatin maga sem tudta hogyan — megkapta őt az a bizonyos ihlet, ami kiváltságos percekben egyformán száll meg minden művész embert. Nagybecsűek az ilyen percek és nagyon boldogitók. Kiragadják a művészt földi légköréből, elfeledtetnek vele mindent : szenvedést, nélkülözést, csalódást, kárpótolják mindenért és pillanatnyira teljesen boldoggá teszik. Katalint e kiváltságos pillanat hangulatában, talán a mult reminiszcenciái által felbolygatott érzései, talán előérzete valaminek, ami jönni fog : nem sejtett boldogság, vagy váratlan szenvedés szugerálta, de ugy játszott, mint ritkán, vagy talán soha.

Sándor visszafojtott lélegzettel hallgatta e soha nem hallott, szivébe markoló zenét.

Régi fájó érzéseket, elhalványult, szomoru emlékeket bolygatott fel az a lelkében, de csudás módon, ő még sem szomoruságot, csak valami jóleső mélabut érzett, mintha e bűvös hangok csak azért rázták volna fel szomoru érzéseit, hogy őt megvigasztalhassák.

Katalin meg lehetett elégedve sikeré-

vel; még soha, senkin sem észlelte játékának hatását annyira, mint Guidófalvyn. És azonnal látta, hogy Guidófalvy nemcsak zenekedvelő de nagy zeneértő is. Ez nagy örömöt okozott neki; mintha csak ez hiányzott volna még, hogy spontán megnyilatkozott rokonszenvük teljes legyen.

Nagyon melegen bucsuztak el egymástól és Guidófalvy egészen lelkesedve hagyta el a Kaplony-utcai bájos fészket és ugy tetszett előtte, a művészetnek, a szépnek templomából távozik.

»Minő asszony! minő asszony! — mondogatta magában — miközben lehaladt a lépcsőn és végig sietett a fényesen kivilágitott belvárosi utcákon, amelyek nagyon élénkek voltak ezen órában és hemzsegtek a sok sétálótól.

Valami mámoritó jó kedv, farsangi vidámság, életöröm szállongott a világos, zajos, emberártól nyüzsgő utcák, száraz, hideg, téli levegőjében és annak hatását faluja csendje után, kétszeresen érezte Sándor. E percben nagyon szépnek, ragyogónak, vonzónak találta az életet . . . Szokatlan, rég nem érzett életkedv szállta meg, minden sötét gondolat távol volt tőle . . . . .

Oh, mi távol volt tőle e percben Guidófalva, az otthon .... a nehezen tűrt feleség .... sőt még bálványozott kis leányát is, mintha kitörülték volna az emlékezetéből.

Minden, minden elmosódott a lelkében .... Csak az élénk, kivilágitott utcákat látta és egy szőke asszony igéző képe lebegett lelki szemei előtt. Ennek az asszonynak a hangja, nevetése, bűbájos zenéje csengett a füleiben .... zsongott mámoritón a lelkében.

NÉMA VALLOMÁS.

IV.

Az Operában Mignont adták Arnoldsonnal. Mint mindig, ha az északi csalogány énekelt, a ház ezen estén is megtelt diszes, előkelő közönséggel.

Egy első emeleti páholyban Abáthyné ült Katalinnal és Guidófalvyval. Mindhárman nagy figyelemmel látszottak hallgatni az operát, pedig gondolataik egészen máshol kalandoztak.

Abáthynénak kellemes, izgató gondolatai lehettek ; szép arca ki volt pirulva, a szemei szokatlan tüzben égtek, piros, duzzadt ajkain elégedett mosoly ült. Tekintete a szinpadról gyakran tévedt a földszinti támlásszékekre, ahol az első sorban egy

feltünően szép, kifogástalan elegánciáju férfi ült: Irsay László. Nagyon kedvelt egyéniség volt ő a fővárosi előkelő körökben, az asszonyok, leányok valósággal bolondultak utána, de ő nem csinált titkot belőle, hogyha valamikor rászánná magát a házasulásra, csakis nagyon gazdag nőt venne el. Erre rá is szorult. Mindenét elköltötte már és mint bizalmasainak nevetve mondani szokta, már csak az adósságaiból élt. Egyik főispán nagybátyjának protekciója révén volt ugyan valami kis állása egy pénzintézetnél, de ez említést sem érdemelt, oly csekély jövedelmet hozott. De azért nagyon sok gazdag, előkelő leány boldog lett volna, ha Irsay feleségül veszi. De Irsay nem sietett, mintha ösztönszerü ellenszenvet érzett volna a házasság bilincsei iránt, amig végre a szép, szellemes Pohl Edithnek, egy dusgazdag gyáros leányának, sikerült melegebb érzéseket ébreszteni az érzéketlen Irsayban.

Már mindenki az eljegyzésükről beszélt, mikor valami jótékonycélu előadás próbái Irsayt gyakrabban hozták érintkezésbe Ágnessel. Ez döntött Pohl Edith sorsa fölött. Irsay megszüntette látogatásait Pohléknál, mindennapos lett ellenben Ágnesnél, akinek csábos szépsége egészen megigézte. És megkezdődött az ő »flirt«-jük,

mint azt Ágnes nevetve nevezte. Ez a »flirt« azonban kezdett tulcsapni a »flirt« határain és nyugtalanitotta Katalint.

Több izben figyelmeztette is Ágnest, de az vállat vonva felelte :

— Jól tudod, hogy ha vétek is néha a külszin ellen, alapjában véve ostobául becsületes vagyok !

Katalin hitt neki ; a tüzbe merte volna tenni a kezét az erényéért ; éppen azért bántotta őt, ha az emberek ostoba fecsegéseit hallotta Ágnesről ; ezért nyugtalanitotta őt Irsay.

E pillanatban azonban nem barátnője veszélyes »flirt«-jére gondolt, de Ágnes egy megjegyzésére, a mit Abáthyné szokott leplezetlen modorában tett, mielőtt Guidófalvy a páholyukba érkezett.

— Mondd csak Katalin ! — mondta minden bevezetés nélkül, hirtelen, — hogy állsz Sándorral?

— Én? — kérdezte Katalin megdöbbenve. — Miért?

Ágnes felnevetett.

— Miért? Mert csak a vak nem látja, hogy Sándor bolondul szerelmes beléd. Mondd, mi a szándékod vele?

— Nekem? . . . De biztositlak . . .

De e percben belépett Guidófalvy és a

társalgás megakadt. Katalin azonban folytatta azt gondolatban. Ez a megjegyzés bombaként igazi robbanást okozott a lelkében. Mi célja volt Ágnes szavainak? Figyelmeztetés akart az lenni? De hát mit gondol Ágnes? Félremagyarázza ő is az ő barátságukat? Helyteleniti azt? De miért? Mikor Sándor soha, egy szóval, egy tekintettel sem árult el előtte melegebb érzelmeket . . . Guidófalvy házas ember . . . ő pedig kifogástalan asszony. Hát már beszélnie sem szabad egy rokonszenves emberrel anélkül, hogy a világ . . . A világ mindig mindent jobban és hamarább akar tudni, a mi nem létezik . . . És ha mégis igaza lenne? . . .

Katalin gondolatai itt megzavarodtak, minden vére az agyába tódult és hirtelen pirosra festette az arcát . . . a szive elszorult valami nyugtalanitó érzéstől . . .

Guidófalvy, a ki lopva egyre Katalint figyelte, észre vette arcán a felindulást.

»Vajjon mire gondol?« kérdezte magában. A zene befolyásolja? Eh ! mit törődöm vele ! Nem őrültség-e, hogy itt ülök mellette és oskolás fiuként, dobogó szivvel lesem minden mozdulatát? Nyolc napra jöttem fel Pestre és már második hónapja ülök itt, végig robotolok minden jourt, estélyt a ked-

véért, nem mulasztok el egyetlen alkalmat sem, hogy őt láthassam, mi lesz ennek a vége?

Alig gördült le a függöny az első felvonás után, megjelent a páholyban Irsay.

Ágnes mindjárt azzal fogadta, hogy szinház után vacsorálni mennek a »Gentry«-be, Zsigát is oda rendelte. A férje addig remélhetőleg vasutra teszi a »német«-jét, a kivel már két nap óta szaladgál (egy gazdag vállalkozót, a kivel Zsiga ur valami fényes »gseft«-et remélt nyélbe ütni.), de mivel Beregi is az operában van és minden bizonnyal ellátogat a páholyukba, kérte az urakat, ne emlitsék előtte a vacsora tervet, mert unalmas lenne Beregit is magukkal vinni.

— Elég nekem a társasága hetenként egyszer, a zsuromon ! — jegyezte meg nevetve.

A második és harmadik felvonás között Beregi tényleg megtette páholy-látogatását a két szép asszonynál, de csak rövid ideig maradt, görbe szemmel nézte az Ágnes mellől mozdulni nem akaró Irsayt és rossz kedvüen távozott. Pedig Ágnes feltünően kedves és előzékeny volt irányában, de ez az udvariaskodás azért nem elégitette ki a bankárt.

Guidófalvy pedig Beregi távozása után nem állhatta meg, hogy ne mondja Katalinnak :

— Nem értem Ágnest. Tudom, hogy nem szereti Beregit, még is tüntetőleg szives vele. Miért?

— Miért? — felelte Katalin halkan, egy pillantást vetve a páholy mélyébe, ahová Ágnes azon ürügy alatt vonult vissza, hogy a nagy világosság bántja a szemét, — mert — folytatá Katalin, látva, hogy az a kettő nagyon el van merülve a beszélgetésben és nem figyel rájuk — mert kénytelen vele . . . az ura miatt.

— Zsiga miatt? Beregivel is üzleti összeköttetésben van Zsiga?

— Nem tudom — felelte Katalin kitérőleg, — de annyi bizonyos, hogy az ő helyzetében az ilyen dusgazdag, befolyásos embernek a barátsága nélkülözhetetlen.

— Tehát még mindig rosszul állnak? — kérdezte Guidófalvy közelebb hajolva Katalinhoz, halkan.

Katalin igenlőleg bólintott a fejével.

— De akkor mégsem értem, miért élnek ilyen nagy lábon?

— Noblesse oblige.

— Csak bizonyos fokig — vélte Sándor.

— Ők kénytelenek a külszint fentartani — magyarázta Ábrahámffyné — ez emeli Zsiga hitelét; kénytelenek nagy lábon élni előkelő összeköttetéseik miatt, amiknek révén Zsiga előbb-utóbb mégis elér valamit, ami megalapitja az ő szerencséjüket.

— Szegény Ágnes; — mondta Sándor részvéttel.

— Oh, igen; szegény Ágnes; menynyire igaza van. Pedig mennyire megérdemelne ő minden jót. Ha tőlem függne, minden jóval elárasztanám — mondta Katalin hévvel.

— Mennyire szereti őt!

— Kimondhatatlanul. A testvéremet sem szerethetném jobban. Soha sem fogom elfeledni neki, minő jó volt hozzám életem legnehezebb perceiben.

— Mikor özvegy lett?

— Akkor is — felelte Katalin alig hallhatólag.

De bárminő halkan mondta is ki az »is« szócskát, az nem kerülte el Guidófalvy figyelmét: »Életének legnehezebb percei, tehát nem azok voltak, mikor a férjét elvesztette. Micsoda szomoruság lehetett még az életében?«

Oh ; ha bepillanthatna e nő lelkébe, ha tudná, mi megy végbe abban a szivben, amelynek a birására annyira vágyott. Sajátszerüen felindult hangon, halkan sugta Katalinnak :

— Ha tudná, mennyire irigyelem Ágnest . . .

— Az előbb szánta őt — felelte Ábrahámffyné, elfogulatlanságot erőltetve.

— Nem volt igazam . . . mert nem szánandó az, bármi éri is az életben, aki a maga barátságát ilyen mértékben birja — folytatta Guidófalvy hévvel.

— Ön túlbecsül, — felelte Katalin megzavarodva Sándor lelkesedésétől.

— Nem Katalin, — folytatta Guidófalvy, először szólitván őt keresztnevén — az első pillanatban, hogy megpillantottam, mindjárt éreztem én, hogy maga egy rendkivüli nő, a nők eszményképe, a kit . . .

De suttogva kiejtett szavait nem folytathatta, mert Katalin hirtelen felpillantott és ijedten, kérlelően ráfüggesztett szép szemei azt látszottak mondani: »Ne folytasd, nem akarom, hogy igy szólj hozzám!«

És Sándor nem folytatta, minek is szólt volna, mikor most már tudta, érezte, hogy Katalin tudja, mit akart mondani.

Tudja és nem haragszik érte, nem utasitja el őt ridegen; félve, kérlelve emelí rája szép szemeit . . . és hogy Sándor szótfogadóan, azonnal elhalgatott, az ijedt kifejezés eltünt azokból a szép szemekből, az asszony tekintete ellágyult és egy pillanatra összekapcsolódott, azzal a másik lángoló szempárral. Mintha villamos áram érte volna mindkettőjüket: megremegtek. Katalin arca biborvörös lett, majd ismét elsápadt, remegő kézzel nyult a látcsöve után, a szeméhez emelte azt, de semmit sem látott.

Nem látta azt a másik látcsövet, a mi már percek óta rá volt irányitva egy szemközt levő földszinti páholyból és minden mozdulatát leste Katalin és Sándornak.

Kenderessy Malvin figyelte őket az egész este alatt; mert hiszen megigérte ő kebelbarátnőjének Guidófalvy Sándornénak, hogy ügyelni fog az urára, mialatt az Budapesten van. Vilma ugyanazon napon, hogy az ura Budapestre utazott nagybátyja pörös ügyeiben, a következő levelet intézte Malvinhoz:

»Drága Malvinkám! Sándor 10—14 napra Budapestre utazott, tudom, hogy mindig Ágnesnél fog ülni és az a furfangos asszony be fogja őt fonni a régi barátság

ürügye alatt. Hallom, nagyon kikapós lett és ugy változtatja a kedveseit, mint más asszony a fehérneműjét. Ügyelj lelkem és irj meg nekem pontosan mindent. Ne gondold, hogy féltem Sándort ; rég tul vagyok már ezen, de féltem a pénzét. Mert rájöttem ám, hogy Ágnes több izben kért már nagyobb pénztkölcsönöket Sándortól és az a bolond, mindig küldött is neki. Kötelességem kis lányom érdekében ellenőrizni, meggátolni, hogy a gyerek apja ne költse a pénzét hiábavalón. Tehát írj gyakran és irj meg mindent hűségesen stb.«

Ezt meg is tette Malvin, csakhogy nem Ágnest, de Katalint jelezte veszedelmesnek. Mindent megirt Ábrahámffynéről, kezdve hajának csudás szőke szinétől, végezve Katalin nagy kacérságával, amelylyel minden férfit meghóditani igyekszik, ámbár erősen »adja az érzéketlent«. A két barátnő sűrű levélváltást folytatott és Guidófalvyné, mikor férje hat hét multán is még mindig a fővárosban mulatott, már azon törte a fejét, hogy összepakkol és megkockáztatva Sándor haragját, meglepi őt és feljő kis leányával a fővárosba. Mielőtt azonban ezen elhatározó lépésre szánta volna magát, ami meglepő fordulatot is hozhatott volna számára, megkér-

dezte kebelbarátnője, Malvin véleményét e dologban és Kenderessy kisasszony, aki a levelet ezen operaelőadás előtt körülbelől három nap előtt vette és mindeddig még nem tudta elhatározni, mit feleljen (mert ösmerte Sándor kérlelhetetlen haragját, ha őt felbosszantották), habozott, mi lenne jobb, ha szítja vagy ha oltja barátnőjénél a tüzet? A szemközti páholy azonban olyan beavatkozásra ingerelte, ami nem szolgált sem Sándor, sem Katalin előnyére.

— Szégyen gyalázat! — gondolta Malvin kisasszony, a páholy megfigyelése közben — hogy súgnak-búgnak, mint szerelmeskednek! Ki-ki a magáéval! Ágnes még csak hagyján! Irsay nőtelen és semmi közöm az egészhez, ha ennek a bárgyu Zsigának nincs beleszólása. De Katalin . . . a hideg, hozzáférhetetlen Katalin, aki eddig mindig a szentet játszta (ámbár jól tudtam én, hogy ő nem az!), hogy ő igy meg tud felejtkezni magáról . . . ezt még sem hittem volna. Nem elég, hogy hat hét óta bolonditja Sándort, nem elég, hogy az a két kacér asszony egészen a szoknyájához varrta annak a szerencsétlen Vilmának a férjét, most ugy látszik, mintha Katalin komolyan belehabarodott volna Sándorba és még képes magát elvétetni akarni ál-

tala! Kitelik tőle! Ilyenek mindazok az álszentek! Ha egyszer beléjük bujik az ördög, nem állnak meg féluton.

Kenderessy Malvin különösen gyülölte Katalint. Ábrahámffynét már leánykorában ismerte, mindig irigy volt rá és most nem tudta neki megbocsátani, hogy szerény viszonyokból ilyen jó módba küzdte fel magát. Miért sikerül másnak minden és neki semmi?

Miért is van mindenkinek szerencséje, csak neki nincs? Pedig csinos leány volt ő is egykoron, sőt még most is szép megjelenésü, kora és fehér haja dacára! És még sem volt soha szerencséje!

Egész életében küzdött az anyagi gondokkal, egész élete abból állt, hogy másokhoz alkalmazkodott. Előbb a rokonokhoz egy bácsi és nénihez, akik felnevelték és eltartották, azok halála után — mert csak nagyon szükösen örökölt utánok, — pedig mindenkihez. Mert csak ily módon lehetett része egy kis jobb módban: jó ebédekben, szinházakban, nyaralásban. Az egész nyarat, már májustól kezdve késő őszig falun töltötte különböző barátnőknél. Ily módon ingyen élt és megtakaritott pénzén elegáns ruhákat szerezhetett be magának télire. Mert az elegáns ruhák

épen olyan nélkülözhetetlenek voltak számára, mint a mesterembernek a szerszámai, a katonának a fegyvere.

Elegáns ruhák nélkül nem érintkezhetett előkelő ismerőseivel, azok nélkül pedig nagyon szomoruan élt volna szerény, nagyon szerény kis otthonában. Igy azonban, a gazdag barátnők magukkal vitték őt szinházba, hangversenybe, meghivták ebédre, vacsorára, nyaralásra. Az igaz, hogy Malvin kisasszonynak meg kellett szolgálnia mindezekért. Pletykával kellett mulattatnia az egyiket, megbizásokat végzett a másiknak. Ha cselédre volt szükség, ő szaladt a helyszerzőhöz ; elrontott ruhák és kalapok miatt ő viaskodott a szabókkal, divatárusnőkkel, eljárt mindenféle ügyben, helyt kellett állnia mindenért. Mosolygó arccal kellett unatkoznia és nyelnie kellett, nyelnie másoknak a szeszélyeit.

Amikor még fiatalabb volt és a mindentől megszabaditó férjhezmenetel reménysége még előtte lebegett, könnyebben viselte el a sorsát. Átmenetnek, keserves, kinos átmenetnek tekintette azt csupán. De, hogy tüntek az évek, a haját fehérre porozta az idő, az alakja fonnyadt, száradt az örökös várakozásban, a reménye is mindjobban összezsugorodott. A férjhezmenetel elér-

hetetlen délibábként kezdett szétfoszlani a láthatárán és az átmenet fájdalom, fixállapottá vált. Malvin kisasszony egyre nehezebbnek találta az alkalmazkodást és akként bosszulta meg magát, hogy a sok lenyelt keserűséget az emberek háta mögött öntötte ki. Szemben mosolygott mindenkire, csupa méz volt ; a fulánkját csak titokban éreztette. Kevés embert szeretett, mert nem is szerethet az igazán, akinél a szeretetnyilvánitások sablonná válnak. De a kevesek közé, akikhez igazán ragaszkodott, tartozott távoli rokona és barátnője Guidófalvy Sándorné. Talán azért is szerette őt, mert Guidófalvynénak jó anyagi helyzetét leszámitva, nem volt oka őt irigyelni. Vilma külseje, egész megjelenése, szerencsétlen házasélete nem volt irigylésre méltó. Malvin volt az egyedüli, a ki előtt a zárkozott természetű Vilma feltárta a lelkét. Malvin ösmerte Vilma titkos lelki sebét. Tudta, hogy Guidófalvyné kiolthatatlan lánggal, szenvedélyesen szereti a férjét és annak igazán a felesége csak alig pár évig volt. Malvin tudta, mennyire szenved Vilma szerencsétlen szenvedélye által és minő drágán fizeti meg egykori kierőszakolt, rövid boldogságát. És Guidófalvyné mostoha sorsa bizonyos közösséget

teremtett e két nő között. Megkönnyebbülést szerzett mindkettőjüknek, ha kölcsönösen kipanaszkodhatták magukat és vigasztalhatták egymást. Vilma igy bátoritotta Malvint sok éveken át : »Ne busulj, eljöhet még a te szerencséd is.« »Várt leány, várat nyer«.

Mikor azonban csak mindig nem mutatkozott még a »várur« és Malvinnak már nem is lehetett többé reménye, hogy az megjelenni fog, Guidófalvyné igy módositotta vigaszát : »Ne busulj, öreg napjaidra hozzám jössz, kényelmes, nyugodt életed lesz nálam«.

Malvin pedig azzal vigasztalta barátnőjét, hogy előbb-utóbb majd csak visszatér Sándor hozzája. Hiszen minden férfi otthonülő lesz egy bizonyos korban, mikor bántja a rheuma és már nem kell az asszonyoknak. Akkor majd Sándor is be fogja látni, minő kincset bir Vilmában.

Kenderessy Malvin az operából hazatérve, megirta levelét Guidófalvára. Tanácsolta Vilmának, jönne kis leányával haladéktalanul Budapestre,mert azon kacér asszony (Katalint értette) kivetett hálóját, csakis a kis Margit ártatlan kezei lennének még képesek széttépni.

HANGOK A MULTBÓL.

V.

Katalin későn ébredt másnap, de azért nem csengetett mindjárt a szobaleányára. Ujra lehunyta a szemeit és gondolatban még egyszer átélte az előtte való napi esetét. Nem volt egészen megelégedve önmagával, sőt korholta is magát, amiért elég gyenge volt és eltürte Guidófalvy néma szerelmi vallomását. Mi volt az, ami őt megakadályozta, hogy Sándort komoly, kimért magaviselettel rendreutasitsa? Miért nem tudott hideg, zárkózott lenni irányában?

Azon jelentőségteljes szembeszéd után ez lett volna részéről a helyes.

De vajjon csakugyan szerelmi vallomás volt-e ez? És nem csupán képzelődés

részéről? Képzelődés, amit Ágnes szavai idéztek elő nála. Katalin töprengett, töprengett . . . , de mivel a gondolatok kinozni kezdték, hirtelen megnyomta a villamoscsengő gombját és a belépő szobaleánytól a reggelijét kérte.

A leány széthuzta a függönyöket, kinyitotta az ablaktáblákat, aztán kisietett és pár perc mulva már visszatért a reggelivel.

A tálcán a csészék mellett levél feküdt, cimirattal lefelé forditva, a pecsét helyén levélbélyeggel leragasztva.

Katalin a levél után nyult és azonnal feltünt neki a postabélyeg tiszta lebélyegzése : »Wien«. Senkivel sem levelezett Bécsben. Azért kiváncsian forditotta meg a levelet, amelynek cimzésén azonnal felismerte Ábrahámffy Ábel kezeirását.

— Mit keres Ábel Bécsben ? — gondolta és hirtelen feltörve a boritékot, átfutotta rokona levelét, amelyben ez állt:

»Kedves Katókám ! Tudom csudálkozol, hogy Bécsből kapsz tőlem levelet és még jobban meg leszesz lepetve, hogy holnap este nyolc órakor nálad leszek. Pedig igy van ! Nem tartottam ki tovább ! A szép, napfényes, virágillatos Rivieráról haza vágytam, utánad kedves kis beteg-

ápolóm — igy nevezlek gondolatban — mert meg vagyok róla győződve, hogy egészségemet nem a Riviera balzsamos, napfényes levegője, hanem a te napsugaras leveleid adták vissza nekem — szóval ugy elfogott a honvágy Budapest és utánad, kedves barátnőm, hogy kapóra érkezett meg György főherceg titkárjának levele Bécsből, amelyben felszólitanak, festeném le ő fenségét. Meg lesz. Tegnap voltam a főhercegnél és mindent elvégeztünk, de munkához csak két hét mulva látunk. Ezen időt Nálad tölthetem Katókám és ha erre gondolok, ugrálni szeretnék örömömben.

Ne nevess hitetlenül ! Ugy van. Bolondul örvendek a viszontlátásnak ! Mert . . . de a többit élőszóval mondom el. Akkor talán inkább elhiszed nekem, hogy nagyon megkomolyodtam, megokosodtam betegségem alatt. A régi szélcsap Ábel nem létezik többé ! . . . Eltünt . . . meghalt azon komoly órák alatt, midőn élet s halál között lebegve, sok mindenen elgondolkoztam, főleg pedig azon, hogy egy hűséges, szerető asszony legfőbb megbecsülhetetlen kincse a férfinak. És kinos szenvedéseimet, amiket sokszor átkoztam, most áldom, mert ezeknek köszönöm, hogy bepillantani tudtam lelkem mélyére, ezek ébresztették fel rész-

vétedet irántam, ezek szüntették meg közöttünk a feszült viszonyt, hozták létre a régi egyetértést. Nincs közöttünk többé semmi diszharmonia! Annak vége, gondolni sem akarok arra többé! Fátyolt a szomoru multra! Hiszen okunk van örömmel, bizalommal nézni a jövő elé. Nem gondolod?

A holnapi boldog viszontlátásig ezerszer csókolja kezeid régi

Ábeled.«

Katalin kétszer-háromszor, a legnagyobb fölindulással, megdöbbenéssel olvasta el ezt a levelet. Ugy tetszett előtte, álmodik . . . mert nem . . . lehetetlen, hogy Ábel irjon igy! Az igaz, hogy Ábel betegsége alatt sűrűn leveleztek és e levelek hangja szivélyes és őszinte volt, de csupán *testvéries*. Egy szóval sem volt azokban vonatkozás a kinos multra vagy a . . . jobb jövőre. Mig ellenben ez a levél . . . Ez a levél sok gondolkozni valót adott Katalinnak és bár nem titkolhatta maga előtt, hogy Ábel sorai rezgésbe hozták lelkének minden hurját, rég eltemetve, elpusztulva hitt érzéseket bolygattak föl benne, azért még sem fosztották meg őt tiszta látásától és nem voltak már rá olyan hatással, mint voltak Ábel levelei egykoron . . . Most már, mi-

után keresztül ment a kiábrándulás minden fázisán, nem hitt vakon e szavak rejtett és nem rejtett értelmének.

— Művészi föllobbanás ! Képzelődés ! — mondogatta magában.

Mert nem . . . ami elmult . . . elmult. A fölmelegitett szerelem . . . semmit sem ér. Aki egyszer bizalmunkat elvesztette, visszanyerni nem igen tudja azt többé.

Ábel és közte vége mindennek . . . . vége.

Az igaz, hogy a szive még megremeg a mult emlékeinél, még vonzza őt valami ehhez a multhoz . . . vonzza ellenállhatatlanul . . . de a józan ész azért már tisztán, világosan mondja neki : Ez csak káprázat ! Ábelt te nem szereted többé !

Katalin reggelije érintetlenül áll. Ő a multon mereng. Látja magát mint egészen fiatal, alig egy éves asszonyt, öreges, komor férje mellett. Nagyon szerencsétlennek érezte magát, szeretett volna meghalni . . . .

Miért is élt? Anyja, aki miatt férjhezmenetelének áldozatát meghozta, esküvője után alig néhány hónap mulva hirtelen elhalt. Katalin egyedül maradt és a szabadsága után vágyott, a szabadsága után, amitől kegyetlenül megfosztották. Arany kalitkába zárt madárként senyvedt, unatkozott,

gyötörte magát . . . De megjelent Ábel és az élet érdekelni kezdte. És ez az érdek mindjobban Ábel felé fordult, amig egy napon észrevette dobogó szivvel, ijedten, de gyönyörrel és boldogan is egyszersmind, hogy szereti Ábelt . . .

Négy hosszu éven át több kint és szenvedést mint gyönyört szerzett neki e szerelem. Mert titkolnia kellett azt, titkolnia kellett, pedig majd szétvetette a szivét. És legjobban titkolta azt Ábel előtt, mert ugy tetszett előtte, ha Ábel azt csak sejtené is, ő halálos bünt követne el a férje ellen . . . Katalin nagyon kötelességtudó, erényes nő volt. Nemcsak anyja nevelte beléje ezeket az érzéseket, azok már vele születtek és igy talán nem is lehetett azokat neki igazi érdeméül felróni. Ő talán, ha akarta, sem tudott volna letérni a helyes utról. Ösztönszerűleg irtózott minden szennytől, utálta a hazugságot, megvetette a nem igaz embert. Ilyen volt a természete.

Mindig igazat mondani, megfelelni tudni minden egyes tettért, életszükség volt nála. Kétszeresen szenvedett tehát, midőn felfedezte vétkes szenvedélyét, mikor azt palástolnia, lepleznie kellett, pedig a vágy, az epedés Ábel után betöltötte minden gondolatát.

És Ábel?

Ábel azonnal lángragyult iránta ; nem is titkolta azt. Lelkesedéssel beszélt róla mindenfelé, de lelkesedése, elragadtatása nagyon is leplezetlen volt arra, hogy azt komolyan lehessen venni.

Pedig ha nem áll Katalin és közte a nagybácsi férj, lelkesedésében bizonyára nem állt volna meg fél uton. Mert kielégiteni a vágyait, ehhez szokva volt.

De Katalint respektálnia kellett. És ő respektálta. Csak odavetett szavakkal, visszafojtott sóhajokkal, egy-egy tüzes, sokat mondó pillantással jelezte Katalinnak, hogy ő kész lenne őt szeretni . . .

Nem igen volt alkalmuk egyedül lenni, mert az öreg Ábrahámffy, nem annyira féltékenységből, mint inkább unalomból, hogy egyedül ne kelljen lennie, mindig a sarkukban volt.

De az utolsó nyáron, amit Ábel nagybátyjának pusztáján töltött, az öreg Ábrahámffy már sulyos beteg volt és többnyire feküdt.

Ábel és Katalin egyedül étkeztek és a jövő-menő cselédség nem volt elég akadály arra, hogy a téte á téte ne növelje a veszélyt, ne szitsa a szerelmüket. A férj gyakori távolléte mintha megszüntette

volna Ábel számára a korlátokat és Katalin szebbnek, kivánatosabbnak tetszett előtte, mint valaha.

A fiatal nő visszafojtott, de el nem titkolható szerelme még csak növelte a vágyát, ugy érezte, csak ki kell nyujtania a kezét és ez a bűbájos virág az övé . . . Nem is küzdött e vágya ellen, csak az alkalmas pillanatot leste. És az elérkezett.

Katalin, még most is, annyi év után, megremeg, ha arra gondol.

Tikkasztó, borult, sötét nyári éj volt. Fekete felhők fedték a csillagokat. Az ákác teljes virágzásban állt, bóditó illatával annyira megtelt az egész ház tája, hogy szinte nyomasztólag hatott. Katalin férje már három nap óta nem hagyta el az ágyát és Katalint alig percekre engedte el magától ; halálra fárasztotta őt ezer kérésével. De nem annyira az ápolás fáradalmai, mint inkább a szoba fullasztó levegője, a közeledő vihar nyomasztó érzése meritette ki Katalint ezen estén. Ábelt e három nap alatt alig látta ; de folyton rá gondolt. Éjjeli tizenegy óra volt. A házban már mindenki nyugalomra tért, minden elcsendesedett. A beteg is elszenderült. Katalin nem birta ki tovább. Lábujjhegyen kiosont a nyitott tornácra, hogy kis friss levegőt szív-

jon, de ott sem volt elég levegője, lement tehát a tornácról és megkerülte a házat. Eleintén alig látott a sötétben, de jól ismerve az utat, bizton haladt előre.

Kábító illatot terjesztettek körülötte a violák, rezedák, az ákác mindent elnyomó erős illata . . . A ház másik oldalára ért, a nappali szoba ablakai alá, amelyek tárvanyitva álltak, hogy azokon át némi friss levegő jusson a betegszobába. Katalin megállt és Ábelre gondolt. E pillanatban halk hangon néven szólította őt valaki. Ábel volt. Néhány szót váltottak együtt. Mit, arra később Katalin nem tudott visszaemlékezni, csak arra, hogy Ábel hirtelen a karjaiba zárta őt, forrón ölelte magához, elboritotta az arcát, száját csókjaival és szenvedélyesen sugta : »szeretlek, imádlak.«

Katalin nehány pillanatra teljesen elkábult ; mintha valami bűbáj varázsa alatt megbénult volna, képtelen volt egy mozdulatot is tenni.

És Ábel csókolta őt, mindig szenvedélyesebben, hevesebben . . . Katalin érezte, hogy ezek a csókok teljesen megfosztják nemcsak akaraterejétől, de gondolkodási képességétől is, érezte, hogy elalél Ábel karjaiban és valami büvös álom a hatalmába keriti . . . De e percben neszt hallott

a feje fölött. A nyitott ablak redőnye meg zörrent . . . talán csak egy éji lepke ütődött ahhoz röptében. De ez a zörej megijesztette a fiatal nőt és felrázta kábultságából. Rémülten pillantott fel, de mit sem látott, sötéten tátongott fölötte a nyitott ablak ürje. Katalin azonban már öntudatra ébredt, bénultsága megszünt és hevesen kiszakitva magát Ábel karjaiból, futni kezdett. De alig tett pár lépést, Ábel már megragadta a karját és szenvedélytől lihegő hangon kérlelte őt : »Ne menj . . . szeretlek, soha ilyen alkalmunk nem lesz . . . maradj«.

De Katalin erélyesen lökte el őt magától, és minden elővigyázatról megfeledkezve, csak a veszélytől igyekezve szabadulni, hangosan, majdnem kiáltva mondá : »Nem akarom, nem akarom . . . ne nyulj, hozzám ! Eressz el . . . parancsolom . . .«

És Ábel megdöbbenve e hangtól, nem mert mozdulni ; Katalin pedig futva ért a tornácra és onnan dobogó szivvel, oh menynyire dobogó szivvel, lépett a beteg szobájába. Kis éjjeli mécses halvány fénye világitotta meg azt. Lábujjhegyen közelitett Katalin az ágyhoz, de alig tudta a kiáltást visszafojtani : az ágy üres volt. Hová ment a férje ? Az ijedtségtől mereven indult Katalin a nappali felé . . . Ha a férje ott lenne ?

Ha a nyitott ablakon át megleste őket ? De nem, a beteg nem onnan, de a mellékszobából jött.

Remegő hangon kérdezte Katalin :

— Akarsz valamit ? Miért keltél fel ?

Felesége kérdésére nem is felelve, parancsolta a férj :

— Tégy be minden ablakot, vihar jön és csukd be az ajtókat is. Siess . . . feküdjél le gyorsan, pihenni akarok.

Katalin szótlanul engedelmeskedett, de egész éjjel nem hunyta le a szemét. Hogyan is tudott volna aludni ? A szivében sokkal nagyobb vihar dult, mint az, ami kis vártat mulva, oda künn kitört és megrázta az ajtók és ablakokat, földig hajtotta meg a fákat, élesen fütyölt végig a rétek és mezőkön. Fenyegetőn dörgött az ég, a villámlások sűrűn követték egymást, mig végre megeredtek az ég csatornái és a zápor olyan erővel zuhogott alá, mintha el akarná mosni a föld szinéről azt a házat, ahol egy öreg ember viaskodott a betegséggel és két élettől duzzadó sziv nem birt a szerelmével.

Hallott-e, látott-e valamit férje abból a szerelmi jelenetből, aminek emlékétől Katalin ereiben egész éjjel izzott a vér ? Ez rémitgette, nyugtalanitotta a fiatal nőt. És ha igen, mi lesz holnap ? Férje egész

éjjel egyetlen egyszer sem vette igénybe ápolását, talán azért, mert már is éreztetni akarja vele haragját, megvetését. Mi lesz holnap ? Mi lesz ?

De semmi különös nem történt. A férj szokott modorában ébredt és szolgáltatta ki magát fiatal felesége által. Katalin abbeli félelmében, hogy Ábellel találkozik, mozdulni sem mert a szobából.

Kilenc óra felé Ábel, szokás szerint, bejött, jó reggelt kívánni nagybátyjának.

De alig lépett be, a beteg valami megbízással azonnal kiküldte feleségét a szobából és egyedül maradva unokaöcscsével, igy szólt ahhoz :

— Azonnal csomagolni fogsz és befogatsz ; a tizenegy órai gyorsvonathoz még idejében érkezel, — és a beteg, Ábel megdöbbent arcát látva és hogy annak kérdésre nyiló ajkait lezárja, igy folytatta :

— Szükségtelen közöttünk minden szó, elhagyod a házamat és soha többé nem térsz vissza abba . . . ameddig én élek. Megértettél ? Katalinnak azt fogod mondani, hogy a reggeli postával leveled érkezett, aminek folytán azonnal el kell utaznod.

— Bátyám — kezdte Ábel elfogultan, de az öreg közbevágott, erélyesen, parancsolón szólt :

— Egyetlen szót sem akarok hallani, érted ? Beteg vagyok, nem izgatom magamat. Elutazol. Várd be Katalint és jelentsd be neki elutazásodat.

Ábel az ajkaiba harapott és dacosan elfordulva, csak annyit mondott :

— Amint akarja.

Mikor aztán Katalin kis idő mulva belépett, Ábel ugy tett amint nagybátyja parancsolta. De nem igen igyekezett szinlelni ; hidegen, kedvetlenül jelentette be távozását Katalinnak, mintha mondaná : »Ez a levél csak kifogás, miattad kell elmennem !«

Katalin az ijedtségtől, megdöbbenéstől szótlanul állott egy pillanatig. Férje mogorva némasága, Ábel sértett, ingerült hangja megértette vele, hogy férje az, aki Ábelt elküldi és Ábel . . . dühösen, dacosan megy. Hogy is ne ? Az asszony visszautasitotta a szerelmét, a férj kiteszi a házából. Szegény Ábel ! jajdult fel magában Katalin, de minden erejét összeszedve, igyekezett néhány sajnálkozó, udvarias szót mondani.

Ábel hidegen bucsuzott ; a sértett hiuság és dac kegyetlen tekintetével nézett végig a fiatal nőn. Félóra mulva a kocsi már vitte őt az indóház felé.

Katalin pedig férje betegágya mellett,

szivszorongva várta a vihar, a szemrehányások kitörését. De az nem történt meg, sem az nap, sem más nap, soha többé. A beteg ugy, ahogy felgyógyult és mintha ezen eset óta szelidebb, kevésbbé zsarnok lett volna Katalinhoz ; Ábel nevét azonban ki nem ejtette többé. Ábel is hallgatott. Multak a hetek, hónapok és hir nem jött Ábel felől.

Katalin emberfölöttien szenvedett és azt képzelte, Ábel ugyanilyen gyötrelmeken megy keresztül ! Távol, minden hir nélkül lenni egymástól, elszakadva, a viszontlátás minden reménye nélkül, eme kinos bizonytalanságban élni, több volt, mintsem azt Katalin minden panasz nélkül elviselni tudja. Ki kellett öntenie a szivét, meg kellett vigasztalnia azt, akit szinleg kegyetlenül eltaszitott magától, de akit jobban szeretett mint valaha.

»Ne higyje ő — gondolta naivitásában a fiatal nő — hogy egyetértek a férjemmel, ne higyje, hogy szivtelenségből taszitottam el őt magamtól. És most, miután a körülmények könyörtelenül örökre elválasztotak egymástól, már megvallhatom neki, hogy szeretem.

És Katalin hosszu szenvedélyes levélben megvallotta Ábelnek, hogy szereti őt

és kérte bocsánatát, amiért azon viharos éjjelen nem hallgatta meg őt. Az életében először szerető, tisztességes nő tapasztalatlanságával, keresetlen őszinteségével volt megirva e levél. Egy szerető, szenvedélyes sziv jajkiáltása volt ez, ugy, hogyha e levél egy beavatatlan kezeibe kerül, az éppen az ellenkezőjét olvassa ki abból ; nem azt, hogy egy alapjában véve tisztalelkű, becsületes nő a meg nem hallgatott férfi szenvedéseit akarja enyhiteni, hanem hogy egy szenvedélye által elragadott bűnös asszony kesereg a félbeszakadt gyönyörök után.

Katalin kérte Ábelt, ne felelne levelére, mert a legnagyobb veszélyt hozhatná a fejére.

Ábel szót fogadott.

Az öreg, folyton betegeskedő férj is konokul hallgatott unokaöcscséről. És tavasz felé meghalt, anélkül, hogy Ábel nevét egyetlen egyszer is az ajkaira vette volna. De Katalin azért azonnal megsürgönyözte férje halálhirét Ábelnek, ez kötelessége volt. Ábel azonban nem jött el a temetésre ; csak udvarias, rövid sorokban kondoleált az özvegynek.

»Haragszik reám, nem akar megbocsátani« — gondolta a szegény fiatal nő

szivszorongva, pedig Ábel nem haragudott, csakhogy éppen akkor egy hirneves szép színésznővel emlegették a nevét és nem ok nélkül. Hűség? Ilyesmi nevetséges, üres fogalom volt előtte. Aztán szerette ő Katalint? Szerelem volt-e az az érzéki fellobbanás, amit ez a szeszélyes, impressziónak alávetett művész nagyon hamar érzett minden szép nő közelében?

Esküdt ellensége volt a házasságnak, Katalint szeretni mindjárt kész lett volna, de nőül venni őt, feláldozni érte imádott szabadságát, ez meggondolni való dolog volt .... sőt ő nem is akart gondolkozni efölött. De miután hat hónap alatt az a lángoló szerelmi viszony, ami őt ahhoz a bizonyos, csábos színésznőhöz fűzte, teljesen megszünt, Ábelnek eszébe jutott, hogy a szép őszi napokon ellátogat hazájába.

Katalin azt hitte, meghal a boldogságtól, mikor Ábelt viszontlátta és Ábel szívélyesen, a harag legkisebb árnyalata nélkül közeledett feléje. Nem kételkedett, hogy Ábel megkérni jött a kezét, de Ábel nem beszélt házasságról, csak szerelemről.

De Katalin nem tudta, nem akarta e két dolgot elválasztani egymástól. Tisztalelkű észjárása talán meg sem értette tel-

jesen Ábel szándékát és a férfi sürgető szerelmi ostromait, inkább a gyászév végét be nem váró szerelmes türelmetlenségének vette. Harc folyt közöttük, de nem Ábel maradt a győztes és a festő belátta, hogy Katalin soha sem lesz az övé, ha nem vezeti őt oltárhoz. De most már birni akarta őt mindenáron ; a szép nő ellentállása olaj volt szenvedélyének tüzére és Katalin tisztalelkűsége elérte azt, amit a legfurfangosabb asszony talán kiszámitott kacérságával sem tud elérni. Ábel, aki megfogadta, hogy agglegény marad, házassági igéretekkel távozott.

Abban állapodtak meg, hogy a gyászév után azonnal egybekelnek. Még alig öt hónapot kellett várniok. Öt hónap semmi az idő végtelenségében, de szerelmeseknek egy örökkévalóság. Ezt főleg Katalin tapasztalta, mert Ábel csak addig szenvedett, amig Katalin mellett volt, távol tőle, ezer egyéb benyomás lépett a heves vágyakozás nyomába. És a végzet ugy akarta, hogy épen ezen öt hónap alatt kapjon Ábel meghivást az angol udvarhoz ; ez olyan kitüntetés volt, ami a művész első komolyabb lépése volt a Parnasszus felé. Ez időtől kezdett a neve valóban európai hirű lenni. Ez az angolországi tartózkodás volt életé-

nek egyik legfényesebb korszaka ; nem álmodott ünnepeltetésben részesült az angol főuri világban. Valósággal szétkapkodták, mindenki általa akarta lefestetni magát. A festő sikerét előnyös hóditó külseje nagyban elősegitette.

Csuda-e ha Ábel beleszédült a sok tömjénezésbe és az angol főurak nagyszabásu, pazar életmódjába belekóstolva, arisztokratikus »beauty«-k felbátoritó hizelgéseitől elárasztva, megfeledkezett egy kicsit magyarországi menyasszonyáról? És a gyászév már elmult és ő még mindig a szép angol asszonyok szabályos arcéleit örökitette meg vásznain.

Katalin türelmetlenkedni kezdett és nyugtalankodni is ; vőlegényének mindig rövidebb és mind ritkábban érkező levelei, nem is voltak valami megnyugtatók, mig aztán végre nem Angolországból, de Nizzából kapott Ábeltől levelet.

Ábel nagy kimerültségről panaszkodott és a hónapokig tartó megfeszitett munka után egyideig a déli tengerparton akart pihenni, mielőtt menyasszonyához sietne.

Katalin megijedt, betegebbnek képzelte Ábelt, mint az talán bevallotta, szerelmes szive nem tudott várni többé és elhatá-

rozta, hogy meglepi Ábelt Nizzában. Oh! bár sohse jutnának ilyen meglepetések az emberek eszébe! Ez a szerencsétlen gondolat ölte meg Katalin boldogságát is, mert Nizzában, — ahová Ágnes kiséretében utazott Katalin — Ábel nem egyedül üdült!.. A művész egy Angolországban kezdődött idyllt jött befejezni a Középtenger virányos partjain.

Katalin megtört szivvel távozott Nizzából, megbocsátásról hallani sem akart; kiábrándulása olyan gyors és teljes volt, hogy majd bele halt abba; de miként az erős mérgek is helyesen alkalmazva, nem ölnek, de gyógyitanak, úgy Katalint is e rettenetes csalódás mérge, bár szenvedések árán, de kijózanitotta.

Minden összeköttetést megszakitott Ábellel, aki látva, hogy leveleit felbontatlanul küldik vissza, belenyugodott sorsába; vagy legalább is nem ostromolta többé Katalint leveleivel. Nehány év mult el, anélkül, hogy egymásról tudtak volna. Párbajban halálosan megsebesülve, Ábel aztán jóformán a sir széléről küldte Katalinnak utolsó üdvözletét és kérte bocsánatát.

Katalin megbocsátott és felelt a haldoklónak, aki azonban felépült, de majdnem egy évig tartott a felépülése. Ezen idő

alatt baráti, majdnem testvéries levelezés fejlődött ki az egykori jegyesek között. És a levelezés vége az lett, hogy Ábel levele helyett most önmaga készült Katalint felkeresni.

— Mi lesz ? — kérdezte magában Katalin, de választ nem tudott e kérdésre adni.

»És ha a Gondviselés keze játszana bele a dologba? Ha azért küldené Ábelt, mert Guidofalvy . . .« — de nem fejezte be ezt a gondolatot. Annyi azonban áll, hogy egykori vőlegényét már kevésbbé szigoruan itélte meg. Az élettapasztalat megtanitotta azóta, hogy hiába keressük embertársainkban a tökélyt és érzelmi dolgokban a világ legtökéletlenebb lénye talán a férfi.

A természet polygamnak teremtette, csak az asszony, a monogamiára utalt dőre nő, akarja elhitetni magával, hogy *kifogástalanul hű férfi is létezhessék !* Nem, nincs férfi, a ki egy egész hosszu életen át, hű tudna maradni egy asszonyhoz !

Ilyen érzések között várta Katalin Ábelt. Felöltötte fehér házi ruháját, amiben annyira tetszett Guidófalvynak, szalonjának vázáiba friss virágokat helyezett és a rózsaszinű, kis selyemernyőkkel boritott

villanykörték, meleg, diszkrét világosságot terjesztettek a szalonban. Hét óra tájt eszébe jutott, hogy Guidófalvy várja őt Doroghyné zsurján, ahol megjelenni megigérte volt neki. Habozott. Még mehetne .. nyolc óráig kocsin megtehetné e látogatást. De nem . . . nem megy el. Jobb az igy . . .

Ábel futva jött fel a lépcsőkön és kissé elfulva nyitott be Katalin szalonjába. A felindulástól egy pillanatig szótlanul állt. Itt volt tehát ismét a kedves régi szobában, e művészi szalonban, amit ő segitett rendezni egykoron. A szalon közepén állt Katalin és mosolygó arccal, kissé kipirulva, előre nyujtott kezekkel jött üdvözletére. Ábel még sohasem látta őt ilyen szépnek. Mintha megnőtt, megtelt volna. A vállai kigömbölyödtek, az arca uj kifejezést öltött, a szemei ragyogtak, valami szokatlan báj, delej sugárzott egész lényéből. Asszony volt a szó teljes értelmében, szerelmi vágyat ébresztő, szeretni vágyó, bájos nő.

Ábel szerette volna kitárni a karjait, hogy keblére ölelje őt, de nem merte, nem érezte magát még feljogositva erre, ezért csak hevesen nyult a feléje nyujtott kezek után és erősen megszoritva azokat, felindulva, meleg tekintettel nézve az asz-

szonyra, rebegte : Katóka ! Katóka ! lehetséges-e, hogy ujra látlak? Katóka !

A hangja ellágyult, valami önszánalom is vegyült abba, mint, aki a halál küszöbéről tér vissza.

— Isten hozott ! szólt szivélyesen az asszony, és maga is csudálkozott, hogy annyira nyugodt maradt. — Ujra együtt vagyunk hát és nagy betegséged, hála Istennek, alig hagyott nyomot rajtad !

— De azért még is hagyott, ugy-e? — kérdezte Ábel a hiu, elkényeztetett férfiak érzékenységével. — Megváltoztam? Megöregedtem? Megrútultam?

— Nem öregedtél és nem rútultál meg — felelt Katalin sajátszerű mosollyal, ami elnéző szánakozás is lehetett — csak megfogytál kissé, de ez nem áll rosszul neked. A szemeid még nagyobbaknak tetszenek . . .

— Igazán? — kérdezte Ábel megvigasztalódva. — A sok szenvedés nem tett nagyon visszataszitóvá? Mert sokat szenvedtem, nagyon sokat !

— Szegény Ábel ! Jer, ülj le ; fáradt lehetsz az utazástól. Ülj ide, ebbe a kényelmes zsölyébe és beszélj el nekem mindent : a betegségedet, párbajodat, min-

dent, mindent, amit leirnod hosszu lett volna.

— Minő jó vagy te, Katalin! minő angyalian jó! — mondá Ábel, ajkaihoz emelve a fiatal nő kezét. Aztán beszélni kezdett. Az önző emberek bőbeszédűségével, kedvtelésével beszélt önmagáról. Elmondta apróra párbajának lefolyását (bölcsen elhallgatva azonban, hogy e párbajra egy könnyűvérü nőcske adott okot), betegségét, szenvedéseit, kiszinezte a szavait, hogy minél nagyobb hatást, szánalmat keltsen. Ábrahámffy Ábel nemcsak az ecsetet tudta forgatni, a beszédhez is értett; nagy sikereit a társaságban és a nőknél nem egyedül fényes tehetségének, megvesztegető külsejének, de ügyes modorának, beszédének is köszönhette.

Szenvedései ecsetelésének végén járt, midőn a szobaleány jelentette, hogy tálalva van.

— Gyorsan asztalhoz! — mondta Katalin felállva — felejtsük el azt a sok szenvedést, a sötét, szomoru napokat . . . Ábel is felállt.

— Még egy pillanatra, Katóka! — szólt, visszatartva az indulni akaró nőt. — Mielőtt asztalhoz ülnénk. kérlek, engedélyezz nekem egy kegyet.

— Mit? — kérdezte az asszony kíváncsian.

Ábel megfogta a kezét, szeliden, testvériesen, tiszteletteljesen.

— Lázálmaimban, szenvedéseim közepett, ha enyhülést kerestem, egy szempárt idéztem fel az emlékezetemben. Ez a tiszta tekintetü, ragyogó szempár volt az én bátoritó, vigasztaló, vezető csillagom! Nem képzeled, mennyit, de mennyit gondoltam betegségem alatt ezekre a szemekre, a te szemeidre, Katóka . . . Szinte elepedtem a vágytól, hogy megcsókoljam ezeket a jóságos, igaz szemeket! Lehetetlent kivántam! Engedd meg tehát most, hogy eleget tegyek annak a lelkiszükségnek, ami már oly régóta gyötör és megcsókoljam a szemeidet hálával, áhitattal . . .

Ábel poétikus rajongása meghatotta Katalint.

Ennyi finom érzést, gyöngédséget fel sem tételezett volna Ábelnél. Szemeit lehunyva, Katalin szótlanul nyujtotta a homlokát Ábel felé.

A festő gyöngéden vonta őt magához és áhitatosan csókolta meg, a hosszú, selymes pilláktól körülszegett finom szemhéjakat.

— Köszönöm — mondta Ábel a csók

után és komoly bensőséggel, gyöngéden szoritotta meg a fiatal asszony kezét, de mivel ez a kéz remegett kissé, felbátoritva folytatá :

— Katóka, Katóka .... egy rokoni csókot, a viszontlátás csókját ! — és be sem várva a feleletet, hirtelen mozdulattal magához ölelte az asszonyt és szájon csókolta. Forró ajkai vágyón tapadtak Katalin puha, piros szájára, mintha ezzel a szenvedélyes csókkal a köztük kihamvadt szerelmet akarta volna életre kelteni, ám Katalin teljesen józan maradt a csók alatt és miközben szeliden, de nagyon gyors, határozott mozdulattal kibontakozott Ábel karjaiból, minden emócio nélkül gondolta : »Nem szeretem őt többé ... nem szeretem !«

Aztán kissé kiegyenesedve és egykori vőlegénye merész csókját megjegyzésre sem méltatva, formaszerű udvariassággal mondá:

— Ha ugy tetszik ... a vacsora kihül.

Ábel szemrehányóan nézett reá.

— A szíved az, ami kihült Katalin ...

Katalin egy pillanatig hallgatott, mintha habozna a felelettel, aztán egyszerűen, szenvedélytelen hangon felelte :

— Nem csuda ... elég hideg zuhany érte ...

— Nem tudsz megbocsátani? feledni?

— Megbocsátani igen, feledni . . . ez nem tőlem függ . . .

— Értem . . . azt akarod, hogy érdemeket szerezzek erre, bebizonyitsam, hogy már bizhatsz bennem.

— Semmit sem akarok — felelte az asszony hirtelen — csak azt, hogy ez a barátságos, rokoni viszony ne legyen semmi által háboritva közöttünk.

— Barátság! rokoni viszony! Erre utalsz? Engedd meg legalább, hogy mindent elkövessek e lehült sziv felmelegitésére.

Katalin nem felelt.

— Megtiltod? — kérdezte Ábel ama pillantások egyikével, amelyeknek hatását már sokszor kipróbálta.

— Nem tiltom, nem tilthatom meg . . . — felelte Katalin rövid habozás után — de . . . ha az eredmény elmarad . . . engem ne érjen szemrehányás . . .

— Nagyon, nagyon józan lettél! — vélte Ábel elkedvetlenedve.

— Oh! Istenem! — felelte Katalin olyan kézmozdulattal, ami azt jelentette: »Csudálkozol ezen?« aztán hirtelen hangot változtatva, felkiáltott: »De most már igazán ideje, hogy vacsorálni menjünk.«

Asztalhoz ültek és ezen az estén Ábel egy szóval sem tett többé célzást a multra. »Nem akar könnyen engedni — gondolta magában — megtanulta, hogy az asszony értékét növeli az ellentállás. Ám legyen . . . Másodszor fogjuk elölről kezdeni az ostromot. A meghóditás talán nehezebben fog menni, mint gondoltam, de amit én akarok . . .«

És a kilátás e kis játékra nagyon kellemesen izgatta a müvész idegeit.

MEGNYILATKOZÁS.

VI.

A rá következő napon Katalin vendégeket várt vacsorára; meghivásait már napok előtt megtette és természetesen a váratlanul megérkezett festő is megigérte, hogy eljön. A vendégek nyolc órára voltak hiva, de már fél nyolcra berontott Katalinhoz Ágnes.

— Bocsáss meg, kedvesem, — mondta Katalint megölelve, — hogy ilyen korán toppanok be, de beszélnem kell veled, mielőtt a többiek megérkeznek.

— Történt valami? — kérdezte Katalin meglepetve, — valami jó hir Zsigáról?

— Óh kérlek, ne emlitsd előttem ezt az embert, torkig vagyok már az ő soha meg nem valósuló vérmes reményeivel!

Ágnes megvetőleg biggyesztette föl az ajkát és egész magatartásában volt valami kihivó, nem mindennapi. Gyönyörü volt cseresznye piros, kivágott ruhájában, ami teljesen érvényre emelte hófehér nyakát, karjait, és ingerlően tapadt hires szép kebelére.

— Igen . . . történt valami, még pedig sok. De mindenekelőtt kezdjük azon, amiért ide siettem. Mondd, miért nem voltál tegnap Doroghinénál? Sándor szivszakadva várt . . .

— Óh ! — lebbent el Katalin ajkairól.

— Idegesen leste az ajtó nyilását . . . igen. Nem találta a helyét, járt-kelt, szánalom volt rá nézni. Végig néztem a szenvedéseit, mert én meg Zsigára vártam, aki szokása szerint késett. Nyolc óra után nem állhattam meg tovább és igy szóltam a szegény fiuhoz : »Hiába várja Katalint ; ő már nem jön.« »Én is azt hiszem« — felelte Sándor olyan lehangoltan, hogy igazán megszántam. »Annyira szereti őt?« kérdeztem önkénytelenül. Nem felelt mindjárt, mintha mérlegelné, őszinte lehet-e hozzám, aztán olyan hangsulylyal, amit soha feledni nem fogok, felelte : »Imádom !«

— Oh ! Istenem ! — dadogta Katalin és egészen elfehéredett.

— Régen sejtettem ezt — feleltem —

és nagyon értem magát Sándor, összeillőbb párt maguknál képzelni sem lehet, de ha célt akar érni, cselekednie kell . . .

— Megőrültél ! — kiáltott fel Katalin.

Ágnes vállat vont.

— Kérlek, ne szakits félbe, ezt mondtam, igen és tudom miért mondtam. Sándort nem is lepték meg szavaim, mert minden habozás nélkül felelte : Ez a célom, szétröröm bilincseimet és szabaddá teszem magamat ! — Aztán elmondta nekem, mennyire imád, szeret az első perctől fogva, hogy megpillantott, de mennyire félt elárulni titkát előtted, nehogy elijesszen. Nincs fogalmad Katalin, mennyire bolondul Sándor utánad, nincs az az áldozat, amit érted meghozni ne akarna, de azért mégis mielőtt a válópörét meginditja, a te ajkaidról akarja hallani, remélhet-e !

— De hiszen ez őrültség ! Mibe elegyedel ? — kiáltotta Katalin hevesen. — Csak nem képzeled, hogy beleegyezzem ilyesmibe ! Boldogtalanná tegyek egy asszonyt, hogy boldog lehessek ! Soha ! Soha ! Érted ?

— Tudtam, hogy igy fogsz felelni, — vélte Ágnes nagyon nyugodtan — mert tulzott vagy mindenben Katalin és az ostobaságig becsületes, már az régi dolog !

— Szép ! Ostobaságnak nevezed azt

amiért nem akarok feldulni egy családi életet ?

— Ha az a családi élet boldog lett volna, igazad lenne, de jól tudod, hogy Sándort boldogtalanná tette az az asszony, aki évek óta már csak névleg a felesége !

— Ez mind igaz, de mégis . . .

— Nincs »mégis«, ha szereted őt. Ő nyilatkozni fog ma este és én azért jöttem előbb, hogy előkészitselek erre. Fontold meg jól, mielőtt meggondolatlan szavakkal visszaijeszted Sándort, ő nagyon érzékeny és örökre elidegenithetnéd őt magadtól.

Sándornál jobb férjet nem fogsz soha találni és meggyőződésem, hogy nagyon boldogok lesztek, mert tudom, te is szereted őt . . .

Katalin nem felelt és Ágnes megölelte az izgatottságtól sápadt, remegő asszonyt.

— Miért titkolózol előttem ? Miért nem akarod bevallani, hogy szereted Sándort ?

— De mikor még magamnak sem vallottam be azt ! — tört ki Katalinból.

— De most már tudod, hogy szereted őt, ugy-e ?

— Tudom ! — felelte Katalin komoran és lehajtotta a fejét.

— Minő tragikusan mondod ezt !

— Mert érzem, hogy ez a szerelem sok szenvedést, szomoruságot fog hozni reám !

— Mindig pesszimista voltál !

— Mindig okom volt arra !

— Most nincs és ha majd beszélni fogsz ma Sándorral . . .

— Nem fogok ma beszélni vele ; Sándor ma délután elutazott . . .

— Elutazott ? ! . . .

— Kis leánya veszélyesen megbetegedett, táviratilag hivták haza. Látod, minő jól kezdődik a mi szerelmünk !

Ágnes elgondolkozva állt és nem felelt ; rövid szünet után aztán mondá :

— Szivemből sajnálom szegény Sándort, ha az a csapás érné, hogy kis leányát elvesztené, mert ő imádta ezt a gyermeket, de ha jól meggondolom a dolgot . . . reád, a ti ügyetekre nézve, ez talán szerencse lenne !

— Hogy mondhatsz ilyet !

— Mert ha e gyermek meghalna, — folytatá Ágnes zavartalanul, — megszünne az egyetlen kötelék is, ami Sándort még ahhoz a nőhöz köti. Gyermeke anyja iránt még köteles némi tekintettel lenni, de ha . . .

— Ne folytasd, kérlek . . . Isten óvja Sándort ettől a szerencsétlenségtől ! Óh, Ágnes, miért is szóltál nekem ma este ; any-

nyira fölizgattál, hogy nem tudom, miként fogom ezt vendégeim előtt eltitkolni . . . Aztán te még nem is tudod, Ábel tegnap este megérkezett, ma este ő is itt lesz.

— Ábel megérkezett? — kiáltott föl Ágnes elcsodálkozva, — és mit akar itt?

— Elölről akarja kezdeni, ami már elmult köztünk, — felelte Katalin.

— Lehetetlen ! . . . Brávó, Katalin ! — kiáltott föl aztán Ágnes nevetve, — két kérő egyszerre ! gratulálok, kedvesem !

— Ne tréfálj ! — mondá Katalin komolyan. — Ha a lelkembe látnál !

— És te az enyémbe ! — felelte Ágnes vissza kicsapongó jó kedvvel, — nem vennéd rossz néven, hogy nem tudok keseregni a helyzeted fölött, amit csak te látsz olyan gyászosan !

— De mondd ki végre, miért vagy olyan tul boldog? Mi történt?

— Szeretek és viszontszerettetem ! — felelte Ágnes páthoszszal.

— Irsay? — kérdezte Katalin megdöbbent arccal, szinte félve.

— Ő, — mondá Ágnes átszellemülve. — Megtörtént !

— Ezt nem mondhatod komolyan . . . csak tréfálsz, reám akarsz ijeszteni, ugy-e ? — kérdezte Katalin szorongva.

— De miért ijednél meg e miatt ? — kérdezte a másik elcsudálkozva.

— Miért ? Mert félek ! Hiszen ha igaz, amit mondtál, a hirneveddel, társadalmi állásoddal játszol. Ha Zsiga megtudná !

— Nem fogja megtudni.

— Minden asszony azt hiszi. De elfelejted, mennyi az irigyed, ellenséged, rágalmazód ; besugókban nem lesz hiány.

— Annyiszor megrágalmaztak már ok nélkül, hogy egy rágalommal több vagy kevesebb, nem számit, — vélte Ágnes fel sem vevőleg.

— Tévedsz, mert a rágalom, aminek alapja nincs, magától megszünik, mig a másikat a tények, az események táplálják.

— Beszélhetsz nekem amit akarsz ! — vágott közbe Ágnes szenvedélyesen. — Lászlóról nem mondok le többé. Szeretem őt, imádom . . . érted ? És ha tudnám, hogy ez a szerelem a kárhozatba kerget, még oda is gyönyörrel rohannék érte. Te, ki a szerelemnek eddig csak a szenvedéseit ismered, te neked fogalmad sem lehet annak gyönyöreiről, én azonban . . .

De nem folytathatta, mert a meghivottak érkezni kezdtek és Katalin szalonja egyszeribe megtelt elegáns vendégekkel. Ábelt valamennyien körülfogták, kérdések-

kel ostromolták, ünnepelték, dicsőitették, mint ez már szokásos a nagy művészekkel szemben, ha azok külföldről érkeznek és ott ünnepeltetésben volt részük.

Mikor azonban az apjával utolsónak érkezett, Munk Mici belépett, az általános figyelem feléje fordult és a kis Csetnekyné majd elájult az irigységtől, mikor Mici párisi toilettejét megpillantotta, mert minő egyszerű volt az, összehasonlitva az ő keresett öltözékével és mégis minő fejedelmi! Ez a halvány rózsaszinü, csipke *inkrusztációkkal* ékitett ruha remeke volt a párisi szabómüvészetnek és Micit legalább is tiz évvel fiatalabbnak és még egyszer olyan szépnek tüntette föl, mint valóban volt; a nyakán egyetlen sor mogyoró nagyságu igaz gyöngysort viselt, a füleiben vagyont érő gyémántokat. Valóban festői megjelenésén azonnal megakadt Ábel szeme, ámbár hogy igazságosak legyünk iránta, meg kell mondanunk, hogy ő egyelőre csak a művész és nem a férfi kedvtelésével nézte Micit. Egy gyönyörü »portrait«-t látott benne, amit minden fáradság nélkül meg lehetne teremteni. Ezt meg is mondta neki az est folyamán és Mici fülig pirulva örömében, fölragyogó szemmel felelte:

— Teremtse meg, mester, papa boldog

lenne bizonyára, ha leányát az ön ecsete által látná megörökitve.

De Ábel nem tett igéretet ; azzal mentegette magát, hogy Bécsben várják és csak rövid időt szándékozik Budapesten tölteni. Mici mit sem felelt, de el volt határozva, hogy fényes ajánlatot tétet apja által Ábelnek és minden áron kiviszi, hogy a hires festő lefesse őt. Valami azt sugta neki, hogy ez az az ember, akit a végzet kiszemelt számára, Ábelben összpontositva látta mindazt, amit jövendőbeli férjétől megkivánt : hirnév, előkelő születés, hóditó külső, lebilincselő modor, minden, minden és áldotta a véletlent, ami őt Ábellel összehozta. Az a körülmény, hogy Ábel Katalin rokona, kedvezőnek tetszett előtte, az összekötő elemet látta Ábrahámffynéban. Ábel figyelmét nem kerülte el, minő kedvező benyomást tett Micire és nagyon hizelgett a hiuságának, hogy ezt a dusgazdag, hozzáférhetetlennek kikürtölt gőgös leányt egy csapásra igy meghóditotta ; azért a hiu férfiak ambiciójával igyekezett is ezt a hatást lehetőleg fokozni. Katalinnak ezen estén ugy sem udvarolhatott, az nagyon is el volt foglalva háziasszonyi kötelességeivel, aztán Ábel ugy vélte, a legjobb mód az asszony visszahóditására, ha őt kissé féltékenynyé teszszük.

A SZERELEM ERŐSEBB.

VII.

Két heti kínszenvedés után, vagyis miután Sándor átélte az aggodalom minden gyötrelmeit, reszketett a drága gyermek életéért, éjjel-nappal őrködött fölötte, remegve figyelt láztól kipirult arcán minden változást, elborzadva hallgatta deliriumát, kifürkészni igyekezett az orvos kibetűzhetetlen arcából a valót ; hol remélt, hol végképen elcsüggedett, végre elérkezett számára is a megváltás.

A krizis éjjelén, a fiatal orvos, Sándor jó barátja is ott virrasztott a kis beteg mellett és talpon volt az egész ház. Senki sem tudott aludni, mikor a ház szemefénye gyöngye, az az édes, angyalarcu, szőke-

fürtű leányka, akit mindenki imádott, a halállal viaskodott.

Hajnalodott, odakünn már az első rózsaszinü fény derengett, a park még kopár, de már bimbózó ágai fölött, mikor a fiatal orvos kilépve a betegszobából, mosolygó, diadalmas arccal sietett a mellékszobában töprengő apa felé :

— Győztünk Sándor ! — mondta. Margitka tul van a veszélyen !

Guidófalvy egy pillanatig szólni sem tudott az örömtől, a virrasztás és aggodalomtól sápadt arcát azonban elöntötte a boldogság pirja, aztán két kezét nyujtva az orvos felé, izgatottságtól remegő hangon dadogta :

— Hogyan köszönjem meg ezt neked, kedves barátom? !

— Ne nekem köszönd — felelte a fiatal orvos szerényen — ime gyermeked igazi megmentője ! — szólt, a belépő Guidófalvynéra mutatva, — az ő rendkivüli ápolása, kitünő megfigyelései nélkül semmire sem mentem volna.

Guidófalvyné amint ott állt gyürött pongyolájában, sárga, kimerült barázdás arcával, beesett szemekkel, homlokába lógó, erősen őszülő kuszált hajával, sem szép, sem vonzó nem volt e pillanatban és

teljesen annak a benyomását tette is, ami tényleg volt : egy öregedő, bájtalan asszony. És még is, soha sem hatott Sándorra ugy, mint e pillanatban. A gyermekét visszanyert apa előtt ugy tetszett, hogy e sápadt, megtört alak feje fölött dicsfény lebeg. Hiszen az ő önfeláldozó, anyai ápolása adta vissza neki az imádott gyermeket. És Sándor szivében életében először támadt valami melegebb érzés az olyan sokáig gyülölt asszony iránt. Ezen érzés alapja az igaz, csak a hála volt, de Sándor ezt nem kutatta e pillanatban és önkénytelenül kitárta a karjait és meghatottan könnyes szemmel dadogta : »Vilma ! ő meg van mentve!« És Vilma, aki egy pillanatig alig tudott hinni a szemeinek, a kettős boldogságtól elkábulva, zokogva borult férje nyakába és ott sirta el, életének talán legboldogabb könyeit. Igen . . . most már tudott sirni. Ő, aki két hét alatt egy köny, egy panaszszó nélkül gyürte vissza kegyetlen szivfájdalmát, csakhogy szivvel, lélekkel éber szemmel őrködhessék gyermeke élete fölött, most, mikor a veszélynek vége volt és egy váratlan boldogság mosolygott feléje, megtört és nem tudta visszatartani a könyeit.

És az aggodalmaktól megtört férj

szánalommal ölelte magához a sokat szenvedett nőt, részvéttel simogatta az őszülő fejet és az ő szemei is megteltek könyekkel.

Az orvos egy pillanatig érdekkel nézte őket, aztán diszkréten távozott, egyedül hagyva a meghatott házaspárt.

— A szerencsétlenség közelebb hozta őket egymáshoz, — gondolta magában, — ki tudja, nem kezdete-e ez egy boldogabb jövőnek?

De az ajtó keretében egy fiatal leányalak jelent meg e pillanatban és mintegy sóbálványnyá meredve, megdöbbenve nézte a meghatott házaspárt. Állig gombolt fekete ruhát viselt, fehér köténvt, a nyakában ezüst láncon ezüst kereszt lógott, ami bizonyos apácaszerü jelleget adott neki. A leány nagyon szabályos arca gyönyörü volt, igazi madonna-arc.

Guidófalvy az átélt izgalomtól és meghatottságtól remegő hangon mondta e pillanatban Vilmának :

— Köszönöm, Vilma ! — és homlokon csókolta a feleségét, Vilma pedig férje vállára hajtva a fejét, rebegte :

— Jó az Isten !

A mozdulatlanul álló leány szép arca eltorzult ; a világos kék szemekben sötét láng gyult ki : a féltékenységé. Igy állt egy

fél percig, azután, mintha nem tudná elviselni e szokatlan látványt, nyilsebesen eltünt.

Ez a szép leány házvezetőnői szerepet vitt a családban, habár némileg több volt annál; mert mint a Guidófalvyak egyik szerencsétlenül járt erdőkerülőjének az árvája, Guidófalván nőtt föl, később a család tanittatta őt a szomszédos kis város Orsolya szüzeinél. Néhány évig egy beteges mágnásnővel utazgatott, félig mint társalkodónő, félig mint ápolónő; de urnője halála után ismét visszakerült Guidófalvára; Vilmának éppen azon időben szüksége volt egy segitőre.

Vilma nagyon hamar megkedvelte a szorgalmas, ügyes, kötelességtudó Máriát és Mária, ha a rideg természetü Vilma iránt szeretetet nem is, de bizonyos tiszteletteljes ragaszkodást érzett, mert nagyrabecsülte benne az anya és a háziasszonynak kétségtelenül kiváló tulajdonait. A ház ura iránt azonban nemsokára bizonyos rajongó imádatot érzett, igazi felsőbb lénynek tekintette őt.

Mária már gyermekkorában, mikor a szünidőket Guidófalvy Ferenc házában töltötte, Sándorban valami rendkivüli lényt látott. Sándor, aki szerette a gyermekeket,

jól bánt a szép kis árvával és gyakran megajándékozta őt nemcsak cukorkákkal, de egyéb játékokkal is és a kis árva hálás szivében már akkor gyökeret vert egy érzés, ami később kiirthatatlan, terebélyes növénynyé fejlődött.

Mária csakhamar észrevette, hogy Guidófalvy és a felesége között nincsen egyetértés, mert ha veszekedni nem is veszekedtek előtte, de nem is csókolóztak sohasem és soha egy gyöngédebb szót sem váltottak. Szánta is Mária eleget a ház urát, hogy olyan élettársa van, akit nem szeret, ellenben soha egy percig sem jutott volna eszébe Vilma fölött szánakozni. Rajongó naivságában a leány ugy találta, hogy Vilmának elég boldogság már az is, ha kiváló férjével egy fedél alatt élhet és a nevét viselheti. Mikor az ő rajongó szeretete is beérte azzal, hogy Guidófalvy Sándor mellett élhetett, láthatta, hallhatta őt minden nap és gondoskodhatott a testi jóvoltáról. Mert Mária a világért sem engedte volna meg, hogy Sándort más szolgálja ki.

Azon nap estéjén, midőn Mária a Guidófalvy párt egymást gyöngéden átölelve megpillantotta, a szegény leány sokáig imádkozott térden állva, keskeny ágya előtt és kérte Istent, irtaná ki szivéből azt a gonosz

érzést, azt a gyülöletet, amit azóta Guidófalvyné iránt érzett. De hiába imádkozott. Ez az érzés nap-nap mellett egyre jobban növekedett a szivében, dacára, hogy rákövetkező vasárnapon meg is gyónta bünét az öreg plébánosnak. Irigy és féltékeny lett Vilmára és ez a legyőzhetetlen érzés egyre kinozta, gyötörte, emésztette őt.

A jó egyetértés a házaspár között pedig továbbra is fennállt, ámbár nem nyilatkozott többé olyan érzelgős formában, mint azon a bizonyos reggelen. De nagy és fontos közös feladatuk volt még együtt, mert kis lányuk, ha tul is volt a veszélyen, de még sok időbe került, amig egészségét teljesen visszanyeri. A leggondosabb ápolásban kellett őt még több héten át részesiteniök. És a szülők ott ültek órák hosszán át a gyermek ágya mellett, együtt örültek a gyermek első mosolyának, első hangos nevetésének és a beteg leányka erőtlen keze minden nap szorosabbá füzte a bilincseket, amelyeket a kis leány megbetegedése előtt, Sándor olyan kész volt szét-tépni . . .

De Sándorban az apa egyidőre elhallgattatta a szerelmes férfit és Vilma ujra remélt . . . Hiszen olyan kevés kell annak, aki remélni és hinni akar ! És Ken-

deressy Malvin nemsokára gyönyörü pongyolákat küldött Vilmának, sőt Vilma erős érdeklődéssel kezdte olvasgatni az ujságokban a hajfestő-szerek hirdetéseit is. Mert mindenki mondta neki, mennyire megszépült, megfiatalodott, mióta gyermeke tul volt a veszélyen és ő maga is ugy találta azt, mikor divatos uj pongyoláiban magát a tükörben nézegette. Igen, Vilma látta, hogy egészen jól festett és ha nem lenne ez az erősen őszülő haj, ami kegyetlenül véniti őt . . . Ki tudja? . . . Ki tudja, nem lenne-e ez az alkalmas pillanat, hogy férje, aki jóságos és elnéző lett iránta, egészen vissza fogadja őt a szivébe?

Egy reggelen Mária helyett a kis Évi szobaleány vitte be reggelijét Guidófalvynak. Mikor az kérdést tett, miért történt e változás, a kis Évi nagy óbégatásokkal és köténye galandját ráncigálva elbeszélte, hogy Mária kisasszony nagyon beteg. Az egész éjjel vizes borogatást raktam a fejére és Krisztusom ! hogy néz ki ! Sárga mint a viasz, a szeme mintha üvegből lenne és egyre azt hajtja: meghalok! meghalok !

Sándor azonnal a beteghez sietett és azt csakugyan a kis Évi által ecsetelt állapotban találta, sőt még annál is rosszabbul. A halálsápadtan hanyat fekvő Mária tekin-

tetében volt valami szokatlan merevség, ami megijesztette Sándort.

— Ha valami agybajt kapna ? — gondolta aggódva. Guidófalvyné nem kevésbbé ijedten állt a fiatal leány ágya mellett és mindkettőjük előtt érthetetlen volt Mária hirtelen megbetegedése.

— Azelőtt is voltak neki koronként főfájásai, — mondta Vilma a férjének, miután Máriánál benn hagyták a sietve előhivott orvost, hogy az alaposan megvizsgálja a leányt, — de még soha sem láttam őt ilyen állapotban. Ez már nem migrén, hanem valami komolyabb baj. Láttad a szemét ? Ijesztő volt . . . és mintha gyülölettel nézett volna reám !

— Képzelődés ! — felelte Sándor, reám is igy nézett, tulajdonképen pedig senkire sem nézett, a szemei mereven kidülledtek, ez az egész. De az orvos majd megmondja, mi a baja.

— Nos? — kérdezte aztán Sándor az orvostól, miután az Máriát megvizsgálta és bejött Guidófalvy szobájába. Mi baja Máriának?

— Semmi — felelte a fiatal orvos vállat vonva.

— Tréfálsz? — kérdezte Sándor meglepetve.

— Egészen komolyan beszélek ; az a leány a legnagyobb mértékben hisztérikus. Valami nagy lelki felindulás vagy más valami egyéb oknál fogva, idegrohama volt, ami elgyengitette őt és ő most azt képzeli, hogy halálosan beteg.

— Lehetetlen ! De hiszen olyan a szine és szeme ...

— Mint minden hiszterikus nőnek, mikor szenved. Már régen gyanitottam, hogy Mária hisztérikus, de hogy ilyen mértékben legyen, azt csak most látom, hogy alaposan megvizsgáltam és kikérdeztem őt.

— De mi baja lehet? Mitől kaphatta az idegrohamot? Nem értem.

— Ennek százféle oka is lehet, amit mi nem is sejtünk ; én azonban azt hiszem, Mária szerelmes és idegrohama ezzel van összefüggésben.

Sándor fölnevetett.

— Ugyan ki az ördögbe? Hiszen ugy él nálunk mint az apáca ; férfit sem lát !

— Hát te mi vagy? — kérdezte a doktor nevetve.

Guidófalvy egy pillanatig csudálkozva nézett az orvosra, aztán vállat vonva felelte :

— Megbolondultál doktorkám? csak nem képzeled, hogy Mária ...

— Nemcsak képzelem, de meg vagyok róla győződve. Csudálom, hogy a te figyelmedet ez elkerülte eddig. Hiszen néha ugy néz reád az a leány, majd elnyel a tekintetével. Aztán az a rabszolgai készség, amivel minden mozdulatodat megfigyeli, téged kiszolgál . . .

— Képzelődés ! Mária nagyon ragaszkodik mindnyájunkhoz, mi neveltettük és ő hálás kis teremtés ! De ez igazán abszurd gondolat tőled. Mária szerelmes lenne belém ? ! De hiszen az a leány nem is tudja, mi a szerelem . . . szalad a férfi elől, apáca akart lenni . . .

— Mindezt tudom. Vallási rajongásban szenvedett, még most is nagyon ájtatos, mindez nem zárja ki azonban... Egészen biztos lehetsz bennem, az én szemem nem csal...

— Ez őrült hóbort lenne a részéről ! — vélte Guidófalvy még mindig kételkedve.

— Nem minden férfi vélekedne igy a te helyzetedben ! A leány átkozottul szép !

— Miattam lehet ! Nem is veszem őt asszony számba ! Egy gyermek, akit a gondjaimra biztak ! Aztán . . . Eh, bolondság ! Jól tudod, hogy ilyen tekintetben mindig respektáltam a házamat !

— Tudom. Én csak figyelmeztettelek. Ha lehet, adjátok azt a leányt férjhez, a

házasság néha megszünteti a hisztériát. Addig azonban légy óvatos, mert kellemetlenségeid lehetnek, ismerve a feleséged természetét . . .

— Isten ments ! ha ő gyanakodni kezdene, annak a szegény leánynak nem lenne maradása !

— És mindenesetre kár lenne, ha az egyetértés megbomlana ujra köztetek, mikor most végre valahára helyre állott . . . mikor kezditek érteni egymást . . .

Guidófalvy csudálkozva nézett a barátjára.

— És te igazán azt hiszed ? — kérdezte rövid szünet után. — Hogy mi Vilmával érteni fogjuk egymást valaha ? Nem, az ki van zárva. Elismerem Vilma jó tulajdonait, de szeretni nem tudom. Ennek vége. Aztán . . .

— Aztán ? — kérdezte a doktor, látva, hogy Sándor nem folytatja, de Guidófalvy felelet helyett szivarral kinálta meg a doktort, maga is rágyujtott és elmerengve nézett maga elé, mintha azon gondolkodnék, folytassa-e e beszélgetést, vagy sem.

Az orvos nem zavarta őt és időt hagyott neki az elmélkedésre és Guidófalvy tényleg azon gondolkozott, feltárja-e a lelkét barátja előtt vagy sem.

Az a hang, a mi mind erősebben szólalt meg szivében mióta kis leánya javulás utján volt, kinzó lelki harcot idézett benne elő. Szenvedett. Nem tudta magát elhatározni.

Olyan könnyűnek tetszett előtte a dolog, mikor Ágnesnek azt mondta Doroghinénál : »Elhatároztam magamat, széttöröm a bilincseimet és nőül veszem Katalint, ha ő is ugy akarja.« — De hogy kikerült annak az elragadó asszonynak a bűvköréből és visszatért az otthonába, kötelességének bilincsei mind súlyosabban nehezedtek reá, fogva tartották . . .

Csak kis erély kellett volna, lerázni e bilincseket, egy bátoritó szó Katalintól, vagy Ágnestől . . . De mindkét nő hallgatott.

Ágnes eleintén sűrűn tudakozódott a kis leány állapota felől, levélben is, táviratilag is, általa Katalin is részvétét fejezte ki, de hogy a kis leány felgyógyult, Ágnes nem irt többé és Guidófalvy igy töprengett : »Ha Katalin szeretne, iratna Ágnessel, módot találna értésemre adni, hogy vár. Jobb, ha én is elfelejtem ! Margitka betegsége talán ujjmutatása volt a Gondviselésnek, hogy nem szabad többé önboldogságomra gondolnom és életemet ezentul e két gyermeknek kell szentelnem. . .

Máskor azonban legyőzhetetlen vágy

vett erőt rajta viszontlátni Katalint. Magaelé varázsolta egész bájos lényét, dallamos hangját, látni vélte szép szőke fejét és azokat a gyönyörű zöldes barna szemeket, a melyeknek nézése olyan fenkölt, nemes és koronként még is olyan mámoritó volt.

Sokszor órákon át, mialatt a kora tavasz pompájában, künn lovagolt a gazdaságában, egész magánbeszélgetéseket folytatott Katalinnal és megmámorosodva saját gondolatai által, elhatározta, hogy mindjárt másnap Katalinhoz utazik. Aztán haza térve, kissé bágyadtabbnak, étvágytalanabbnak találta Margitkát. Vilma nyugtalankodott, az orvos eljött és nagy elővigyázatra intette a lábadozó gyermek ápolóit és Sándor ugy érezte megcsörrentek a bilincsei és . . . elhalasztotta az elutazását. Oh ! az első beszélgetés, a mit Katalinnal Ágnes zsurján a bilincsekről folytatott ! Hányszor eszébe jutottak ! Az apa erős tusát vivott benne a szerelmes férfival . . .

Mert hiszen arra nem is gondolhatott, hogy Vilma beleegyezzék a válásba, ha a gyermeket nem hagyja nála. Ez a gyermek, volt csupán az akadály, a mi elállta boldogságának utját.

— Aztán ? — kérdezte az orvos ujolag.

De Guidófalvy kitérően felelt ; —

meggondolta magát, nem avatja titkába az orvost. Érezte, hogy a lelki harcot, szerelme és apai szeretete között, egyedül kell kivivnia . . .

A tavasz óriási léptekkel közeledett, rügyeztek a fák, bokrok, könnyü felhők kergetőztek az égen, lágy fuvalom ibolyaillatot hozott a kertek felől. A levegőben madarak repdestek, az utak szélén zöld sávok képződtek, az új fü sarjadzott.

Margitka orcái napról napra jobban megteltek, kiszinesedtek, mire pedig az orgonabokrok már kivirultak a Guidófalvy-ház körül, a kis leány teljesen egészségesen, vigan kacagva szaladgált a szabadban. Guidófalvy ellenben nagyon csendesen, töprengve járkált fel s alá a kert legelhagyatottabb utain és csak szórakozottan simogatta meg a kis leány orcáit, mikor az játékai közben az apjához szaladt.

Végre egy este, vacsora után, Sándor igy szólt Máriához :

— Vitesd kérlek a sárga bőröndömet a szobámba, holnap reggel elutazom pár napra.

Két pár megdöbbent, ijedt női szem fordult kérdőleg feléje.

Mária, a ki legutóbbi betegségéből már felépült, vakbuzgóbb volt, mint valaha,

hetenként gyónni járt és betegsége óta alig merte Sándorra emelni a szemeit, hamar lesütötte az övéit és alázatosan felelte :

— Azonnal meglesz — és kiment, hogy intézkedjék.

Vilma azonban elsápadt ; ugy érezte, tőrt döftek a szivébe. Pillanatig habozott.

— Hova utazol?

— Budapesten van dolgom — felelte Sándor és felállt ő is, hogy elejét vegye a kérdezősködéseknek.

De Vilma, akit váratlanul ért e csapás, nem tudott abba olyan könnyen belenyugodni. Régi nyavalyája a féltékenység, hirtelen olyan erővel rohanta meg, hogy nem hallgathatott :

— A Kaplony-utcában? — kérdezte remegő hangon és a férjére nézett.

Sándor nem forditotta el a szemét és a házasok tekintete, mint két acélpenge mikor összecsap, keresztezte egymást. De az egész csak egy pillanatig tartott ; szárazon, visszautasitólag, mint a régi időkben, felelte Sándor :

— Nagyon kiváncsi vagy — és kiment.

Vilma nem merte őt követni, Sándor pedig gondolta : »Mindent tud ! Annál jobb, ez megkönnyiti a helyzetemet.«

A CÉL FELÉ.

VIII.

Sándor délben érkezett meg a fővárosban, de pont három órakor már becsengetett Katalinnál. De az ajtó sokáig nem nyilt meg, mig végre a jól ösmert, pisze orru szobaleány a folyosó felől került elő és elhadarta, hogy a nagysága Abbáziában van a Munk kisasszonynyal és ő nem tudja mikor érkezik haza.

Sándor ugy érezte, mintha hideg zuhany szakadna a nyakába. Egészen lesujtva állt egy pillanatig, de csak egy pillanatig . . . mert a másik pillanatban már elhatározta, hogy az esti vonattal ő is Abbáziába utazik.

De azért még is fájt neki e csalódás, izgatta, hogy még majdnem huszonnégy

órát kell Katalin viszontlátására várnia. De ha már nem láthatja őt, legalább hallani akar róla.

Abáthyéhoz hajtatott.

Ágnesnél nagy diner volt és Sándor az egész társaságot a fekete kávénál találta a nagy szalonban.

Nehány kivétellel csupa ismeretlen embert: külföldieket. Gazdag német gyárosokat, akiknek utjait Zsiga egyengette. Az ilyeneket meg kell vendégelni. A társaság hangulata a bőséges pezsgős ebéd után nagyon emelkedett volt. Sándort nagy örömmel fogadták a háziak és ösmerősei, még Irsay is. Mert ő is ott volt; nagyon fesztelenül viselkedett, majdnem bántóan fesztelenül. Vagy csak Sándor találta ezt, mert sejtett valamit? Ő különben is bosszus volt, hogy ilyen nagy társaságot talált Ágnesnél. Mit nem adott volna érte, ha bizalmasan beszélhettek volna egyedül, legalább pár percig. De erre kevés kilátás volt. Ágnes a külföldieket mulattatta. Végre talált módot rá és a magyarok csoportja közé ült, de itt most Kornéliát tárgyalták és mivel Sándor még mit sem tudott a legujabb fővárosi pletykáról, valamennyien igyekeztek informálni őt. Borzasztóan érdeklődtek mindnyájan e dologért. Hogy is ne! Kor-

nélia beleszeretett Beregi titkárjába és férjhez megy hozzá!

— Képzelje Sándor, — mondja Ágnes hévvel — egy fiatal alig huszonöt éves zsidó fiu . . .

— Kérem, már ki van keresztelve, — jegyzi meg valaki.

— Az mindegy, egészen közönséges származásu . . . és földhöz ragadt szegény, nincs semmije . . .

— Beregi hatvanezer korona végkielégitést adott Kornéliának és titkárjának zsiros hivatalt szerzett egy banknál . . .

— Hogyan? — kérdezi Sándor önkénytelenül, bár az egész dolog nem nagyon érdekli — Beregi még fizet is, nem dühös a titkárjára?

— Dehogy dühös, — mondja Irsay — örül, hogy jó móddal lerázta Kornéliát, rengeteg pénzébe került neki ez az asszony és azt mondják tulajdonképen sohasem is szerette, csak hiuságból tartotta ki . . .

— Bolond asszony! — jegyzi meg Ágnes, — mi a manónak megy férjhez? Minden nimbusza oda lesz! Egy ilyen obskurus férj!

— De nagyon csinos fiu és Kornéliának csak ez kell! Aztán ha ráun, majd ott hagyja! Nem kell Kornéliát félteni!

— És Szepesi mit szól mindehhez?

— Dühöng, keserég, szerencsétlen . . . most már kiábrándult és ez fáj neki, mert már beleszokott az önzetlen szerelmes lemondó szerepébe! De ez már neki is sok! A kis zsidó titkárt nem tudja megemészteni, főleg pedig azt, hogy Kornélia férjhez megy hozzá!

Sándor tűkön ült. Minő drága pillanatokat veszteget el itt ilyen haszontalanságokkal! És szinte elcsudálkozik, hogyan tudnak ezek az emberek ilyen semmiségekről olyan nagy fontossággal beszélni. Két hónapi falusi tartózkodása alatt elszokott a fővárosi léhaságoktól. Miután látja, hogy Ágnessel ugy sem beszélhet négyszem között, feláll és bucsuzik.

— Már megy? — kérdezi Ágnes — hová siet?

— Nagyon sok a dolgom és este utazom.

— Már is? Dolga van otthon?

— Abbáziába utazom — sugja Sándor halkan.

— Ah! — Ágnes jelentőségteljesen mosolyog. — Jól teszi, — feleli és egy-két lépést távozva a csoporttól, halkan folytatja: — *ő* nagyon fog örülni.

— Gondolja? — kérdi Sándor felindulva.

— Bizonyosan tudom; már régen várja magát.

— Hogyan? . . . De hát miért nem irta ezt meg nekem Ágnes?

— *Ő* nem engedte. Sokszor csókoltatom őt, ne feledje megmondani neki. A Stefániában lakik. Aztán irjanak nekem . . .

Lehetetlen volt a társalgást folytatni és Sándor távozott, de minő könnyű szivvel, boldogan szaladt le a lépcsőn! Katalin várja őt. Katalin szereti! Szerette volna megölelni az egész világot.

Nagyon vigan ült fel este a gyorsvonatra. Minő szép is néha az élet! De miért csak olyan ritkán szép? . . . Olyan rövid pillanatokra és olyan keveseknek?!

A TALÁLKOZÁS.

IX.

A kis fiumei helyi hajó közeledett Voloscahoz. A hajón elég utas volt a reggeli órában és többen készültek kiszállani Voloscában, hogy onnan gyalog tegyék meg az utat Abbáziáig. Gyönyörü séta ez a tengerpart mentén. Guidófalvy más alkalommal már gyakran megtette, most azonban eszébe sem jutott volna ilyesmi, annyira igyekezett mielőbb Abbáziába érkezni. Elővette azonban a látcsövét és érdekkel nézte, mint közeledik hajójuk egyre jobban a kikötőhöz, ahol csak néhány ember álldogált. Ezek az emberek a távolból eleintén csak fekete pontoknak tetszettek, de a hajó közeledtével egyre nagyobbodtak, nőttek,

mindig tisztábban bontakoztak ki körvonalaik, mig végre Sándor már tisztán kivehette, hogy egy matróz, néhány parasztember és egy piros napernyős, fehér ruhás nő várja a hajót.

Az alakok mind közelebb jöttek, már az arcaik is felismerhetők voltak, csak a nő arcát takarta el teljesen a nagy piros ernyő. De a hajó kikötött, a nő néhány lépést hátrált, e mozdulata által a napernyője elmozdult és az arca láthatóvá lőn. Guidófalvy nem tudott egy örömteljes felkiáltást visszafojtani ; sietve zsebre dugta a látcsövét, felkapta a padról botját és felöltőjét és rohant le a fedélzet keskeny lépcsőjén, nehogy a hajón maradjon. Utolsó volt a kiszállók között.

A veres napernyős nő még a kikötőben állt, szórakozottan nézte az érkezőket és éppen indulni készült, mikor egyszerre felbukkant előtte Guidófalvy. Az asszony felsikoltott. Öröm, meglepetés, boldogság, minden benne volt e rövid sikolyban.

— Katalin ! — rebbent el a férfi ajkairól, de ez volt az egyedüli, amit e percben mondani tudott. És ott álltak némán, szótlanul, mintegy megdöbbenve a találkozás nagy boldogságától, a szivük őrülten vert, az arcuk kipirult a nagy örömtől, csillogó

szemmel néztek egymásra, összeolvadt tekintetükből mintha láng csapott volna fel és kezeik egybe fonódtak, mintha soha többé nem akarnák elengedni egymást. Nem láttak semmit sem, ami körülöttük történt, sem az arra haladók kíváncsi tekintetét, sem az eltávozó hajót, nem hallották annak füttyét . . . csak egymást látták, csak egymást nézték. És mire némileg feleszméltek, a kis napos kikötő már üres volt, a matróz is eltávozott onnan, nem maradt ott többé senki, csak ők ketten . . . az ő nagy boldogságukkal.

Ezüst fodros, kék selyem lepelként terült el előttük a tenger, zugó habjain aranyos napsugarak jártak táncot, egy-egy hullám fel-felcsapott a part kiálló szikláira, hogy aztán porrá zuzva, gyémánt esőként hulljon vissza ismét. Fehér sirályok röpködtek a viz fölött, itt-ott egy-egy vitorlás hajónak a vászna fehérlett és a lég tele volt a viritó fák és bokrok bóditó illatával ; a tavaszi fuvalom lágyan lengte körül a szerelmeseket. Melyikük szólalt meg először ? Mit mondtak ? Bajos lenne azt leirni, miként vallották be egymásnak ott a kis napos kikötőben, hogy már régen, régen szeretik egymást . . . talán az első perctől kezdve, hogy egymást megpillantották. Mert zava-

ros szavaikban, felkiáltásaikban nem volt sok összefüggés, a kérdésekre többnyire csak a szemek tekintete, egy-egy kézszoritás felelt, vagy egy ujabb kérdés, ami magában rejtette a feleletet. Végre megindultak a tengerparti uton Abbázia felé és gondolataik kezdtek rendezetebb formát ölteni.

— Honnan tudta meg, hogy Abbáziában vagyok ? — kérdezte Katalin.

— A lakásán, a szobaleánya mondta meg tegnap délután . . . elképzelheti, menynyire le voltam sujtva ! De azonnal elhatároztam, hogy az esti vonattal ide utazom és mivel legalább hallani akartam magáról, ha már nem láthatom, szaladtam Ágneshez . . .

— Látta Ágnest?

— Láttam, de nem igen beszélhettem vele ; nagy ebéd volt nála és a szalonja tele volt vendéggel, de azért a jó lélek mégis talált módot rá, hogy néhány fölbátoritó szót sugjon nekem.

— Fölbátoritó szót? Mit mondott Ágnes?

— Azt egyetlenem, hogy maga nem fog megharagudni a látogatásomért, sőt várja azt . . .

— Óh ! az az Ágnes ! pedig megtiltottam neki ! . . .

— Miért? — kérdezte Sándor érzéke-

nyen. — Mondja, édes Katalin, miért titkolta előttem annyira, hogy szeret? Mikor tudta, ki kellett találnia, mennyire imádom!

— Mert . . . — felelte Katalin halkan, némi habozással, — maga nem volt szabad és én mindig megvetettem a nőket, akik szemüket egy házas férfira emelik.

— De jól tudta, egyetlenem, hogy az én házasságom csak szinleges, a feleségem csak névleg az . . .

— De azért mégis a felesége, a nevét viseli és higyje el, Sándor, a szivem még most is elszorul, ha ő rá gondolok. Ő bizonyára átkoz engem . . . Mit mondott? Óh, Istenem! Vajjon könnyen fog menni ez a válópör?

— Ez ne nyugtalanitsa. Simán fog menni minden. Leányom anyja nem ellenkezhetik; már nyolc év előtt is csak egy hajszálon függött, hogy el nem váltunk véglegesen és csakis mert én elnéző akartam lenni, mert *én akartam*, maradtunk egy fedél alatt a gyermekem kedvéért. Bár ne tettem volna! A gyengeség előbb vagy utóbb mindig meghozza káros gyümölcsét. Ha akkor véglegesen elváltunk volna, most nem kellene türelmetlen lélekkel várnom a pör bevégeztét. Mert türelmetlen vagyok na-

gyon . . . — folytatta szenvedélyesen és az asszony karjába füzve az övét, a remegő női kart gyöngéden szoritva magához, mondá : remegő szivvel várom a percet, amikor az enyém lész, Katalin, csupán az enyém és nem válunk el soha többé !

— Soha többé ! — felelte a nő olyan hangon, mintha az oltár előtt esküdne hüséget szerelmesének.

Pillanatnyi csend állt be közöttük ; tul telt szivük magasztos érzései nem találtak szavakat, végre Sándor szólalt meg ujra :

— Olyan boldog vagyok Katalin, annyira boldog, hogy szeretném azt kikiáltani az egész világnak !

— Isten ments ! — felelte az asszony elmosolyodva — és éppen kérni akartam édes Sándor, hogy mindaddig, amig válópörének vége nincs, nagyon elővigyázatos legyen ! Ne fecsegjen a világ, amig nyiltan, jegyesekként nem állhatunk eléje.

— Igaza van és én iparkodni fogok, de Istenem . . . ez nem könnyü dolog ! — felelte felsohajtva. — Hiszen éppen a szerelem az, amit legnehezebb eltitkolni . . . és én félek . . .

— Ne ijesszen ! Mindjárt próbára leszünk téve, nehéz próbára ! Mert meg-

téveszteni Mici és Ábel fürkésző tekinteteit, nem lesz könnyü feladat.

— Minő Ábelről beszél?

— Igaz, még nem is mondtam. Rokonom Ábrahámffy Ábel, a festő is itt van.

— Mit keres itt? Miért jött ide? — kérdezte Guidófalvy nyugtalankodva. — Remélem csak nem . . .

— Nem, egészen nyugodt lehet — szólt közbe Katalin nevetve — Ábel nem miattam jött Abbáziába.

— Igazán? — kérdezte Sándor Katalin szemeibe nézve, de azok olyan elfogulatlan vidámsággal néztek az övéibe, hogy Guidófalvy egészen megkönnyebbült és tréfásan folytatá: Mert tudnia kell szépséges Katalinom, hogy már is őrülten féltem magát és arra a hóditó külsejü uracskára már féltékeny voltam akkor, mikor az arcképét első látogatásom alatt a boudoirjában megpillantottam.

— Már akkor? — nevetett Katalin. De hiszen akkor még alig ösmert engem?

— De már is szerettem Katalin, aztán azt hallottam, a festő szerelmes magába . . . amin éppen nem csudálkoztam.

Katalin gondolkozott egy pillanatig, ne mondja-e el Guidófalvynak, mi volt Ábel és közötte a multban; de ugy találta,

ez felesleges disszonáncia lenne a jelen perc nagy harmoniájában.

Élete ezen letárgyalt epizódjának semmi köze többé a jelenhez, mert ha Ábel megérkezésekor igyekezett is a régi viszonyt felujitani, sokkal hamarább kezdett Munk Micivel foglalkozni, semhogy az ő szavait most már komolyan vehette volna. Sőt Katalin egészen jóhiszemüleg csupán póznak vette Ábel abbeli igyekezetét is, koronként a visszautasitott, megsértett szerelmest adni előtte ; mert meg volt győződve, Ábel ezt is csupán azért teszi, nehogy következetlennek tessék. És mindent összevéve, feltéve, hogy Ábel még nem is mondott volna le róla egészen, őt nem köti többé semmiféle igéret hozzája. Ő teljesen szabad ; szabadon rendelkezhetik ugy a szive mint a keze fölött. Nem, felesleges lenne tehát Sándor féltékenységét felébreszteni? Nem, inkább meggátolnia kell annak esetleges keletkezését is.

— Kedves Othellóm — mondta Katalin tréfásan, — hogy megszabaditsam magát a zöldszemü szörnyeteg kinzásaitól, inkább megsugom magának, hogy én tulajdonképen elefánti minőségben vagyok Abbáziában.

— Elefánti minőségben?

— Igen, mert Mici belebolondult Ábelbe és várja, hogy kedves rokonom megkérje a kezét, ami bizonyára nem fog sokáig késni, miután Ábel agyában született meg ez az abbáziai kirándulás és én készséges barátnő és rokonként bele mentem e tervbe, csakhogy alkalmat adjak nekik a közelebbi, zavartalan ösmerkedésre.

— Nem ösmerték azelőtt egymást? Mióta érkezett vissza Ábrahámffy?

Katalin elbeszélte Guidófalvynak azon est eseményeit, amelyen ő beteg kis leányához sietve elutazott. És azt is, hogy Ábel György főherceg és családjának arcképeit festi Bécsben, de hetenkint legalább egyszer lerándult Budapestre, természetesen Mici kedvéért, akit minden alkalommal felkeresett, mig végre kifőzték ezt az abbáziai kirándulást, amit György herceg könnyü megbetegedése tett lehetővé.

— Mici — folytatta Katalin — néhány nap mulva már azon est után, hogy nálam Ábelt megismerte, bevallotta nekem, hogy megpillantva Ábelt, azt érezte, amit a franciák *coup de foudre*-nak neveznek és kért, segiteném elő az ügyét. Szivesen megigértem ; de persze nagyon diszkrétül kellett eljárnom, mert Ábel szeszélyes müvészlélek, akinek nem kell, amit kinálnak neki, nem

becsüli meg amije van és gyönyörét leli a meghóditás játékában. De ugy látom, már belement asszonyi ravaszkodásunk hálójába és Mici nem sokára főkötő alá kerül!

— És Budapest elveszti egyik nevezetességét és az emberek nem mondhatják többé: Ime egy milliomos kisasszony, akinek ötven kérője volt és még mindig nem találta meg az igazit! — fejezte be Sándor Katalin elbeszélését nevetve, aztán folytatá: De mondja csak, nem fáradt? Nézze, minő hivogatólag int az a pad ott a babérfák alatt?

— Megpihenhetünk kissé... de nem, már késő! Ott jő Mici Ábellel; menjünk bátran e találkozás elé.

Munk Mici és Ábrahámffy csakugyan feltüntek a nagy kanyarulatokban behajló ut egyik fordulójánál, de még jó messzire voltak és Katalin Micit inkább csak piros ruhájáról ismerte fel, ugy mint Mici is csak fehér silhouettjéről ismert rá azonnal barátnőjére.

— Ki lehet az a férfi, aki Katalint kiséri? — kérdezte Mici kiváncsian.

— Nem tudom — felelte Ábel, akinek kitünő szeme volt, — annyi bizonyos, hogy én nem ismerem őt!

Mici szeméhez emelte a lorgnettejét és meglepetve kiáltott föl:

— De hiszen ez Guidófalvy ! Hihetetlen ! Azaz . . . De ilyen meglepetés ! Ez igazán érdekes !

— Miért? — kérdezte Ábel érdeklődéssel. — Ki az az ur? Mi olyan érdekes?

— Guidófalvy egész télen át a társaságunkban volt, — magyarázta Mici, régi, gyerekkori ismerőse ő Ágnesnek. Mindnyájan észrevettük, hogy beleszeretett Katalinba . . . de hát tudja mennyire korrekt Katalin . . . Guidófalvy pedig házas ember !

— Ah ! — mondta Ábel sajátszerű hangsulylyal, — tehát egész télen udvarolt Katalinnak és most ide jött utána ! Ez jelent valamit !

— Talán semmit és csak véletlen az egész, — felelte Mici, aki megbánta, hogy eljárt a szája, — de vigyázzunk, nehogy a beszédünkből meghalljanak valamit.

Már csak néhány lépésnyire voltak egymástól.

A találkozás aztán nagyon kedvesen ment végbe. Mici zajos örömmel üdvözölte Guidófalvyt és nem nagyon csodálkozott a »véletlenen«, ami Katalint, aki eddig sohasem tett olyan nagy sétákat egyedül, éppen azon a reggelen vezette a voloscai kikötőbe, midőn Guidófalvy megérkezett ; lelke mé-

lyében azonban Mici most már meg volt győződve, hogy ez előre megállapitott találkozás volt.

Az urak a bemutatás után meglehetős kimérten szoritottak kezet; kölcsönösen ellenszenves benyomást tettek egymásra.

Aztán megindultak Abbázia felé, mert közeledett az ebéd ideje. Elcintén négyesben mentek, aztán Mici előre sietett Ábellel és Sándor ismét négyszem között maradt Katalinnal.

A rákövetkező két napon is többnyire igy történt, mert Mici boldog volt, ha Ábellel előre siethetett és most már az »elefánt« jelenléte sem feszélyezte, csak azt nem tudta megérteni, miért nem használja föl ezt az alkalmat Ábel jobban?

Ábel szórakozott lett, koronként ingerült, majdnem udvariatlan Micivel szemben; néha nem volt mód őt Katalin oldala mellől elmozditani és mivel sem Micinek, sem Sándornak nem volt kedve kettesben előre menni, négyesben jártak és nagyon erőltetett, unatkozott társalgás folyt közöttük ilyenkor.

A harmadik napon aztán, hogy Guidófalvy Abbáziában volt, ebéd után, amit a table d'hotenál közösen fogyasztottak el, Ábel igy szólt Katalinhoz :

— Fontos beszédem lenne veled Katalin, szentelhetsz nekem néhány percet ?

— Szivesen — felelte Katalin gyanutlanul, előzékenyen, — akarsz felkisérni a szobámba ?

— Köszönöm — felelte Ábel, — de szivesebben találkoznám veled a parkban, zavartalanabbul beszélgethetünk ott.

A vendéglői falak vékonyságára és Mici szomszédságára való tekintettel, Ábelnek teljesen igaza volt, amiért is Katalin, aki azt hitte, Ábel Miciről akar beszélni vele, készségesen beleegyezett ezen ajánlatba és megállapitották, hogy a feltünés elkerülése miatt felmennek szobáikba és egy negyedóra mulva a park egyik meghatározott, félreesőbb pontján találkoznak.

Mikor Katalin egy negyedóra mulva megérkezett a kijelölt helyen, a festő már várt reá.

— Köszönöm, hogy eljöttél, — mondta udvariasan ajkaihoz emelve rokonának kezét, de bizonyos keresett meghatottsággal, ami kellemetlenül érintette Katalint.

— Mivel szolgálhatok ? — kérdezte a fiatal nő, legyőzni igyekezve a rossz impressziót és leült a fehérre festett padra.

— Istenem ! minő véghetetlenül közö-

nyösen mondod ezt! — kiáltott fel Ábel szemrehányólag.

— Közönyösen? — ismételte Katalin elcsodálkozva, — ebben csalódol. Tudod, hogy nem vagyok rossz rokon és szivesen nyujtok mindig segédkezet, ha tehetem.

— Nem erről van szó, — felelte Ábel komoran és leült az asszony mellé. — Jól tudod Katalin, hogy benned mindig csak másodsorban láttam a rokont, első sorban mindig a szép, csábos, imádásra méltó nőt láttam benned . . . és látom még most is, azért kérlek, ne hangoztasd folyton ezeket a rokoni kötelékeket, amik tulajdonképen nem is léteznek, mert csak sógorsági viszonyban vagyunk és . . .

— Remélem nem azért fosztottál meg délutáni pihenésemtől — vágott közbe Katalin tréfás gunyolódással, — hogy rokonságunk mibenlétét magyarázzad nekem?

— Nem — felelte a festő hevesen — nem. Azért kérettelek, mert végre tisztába kell jönnünk egymással.

— Nem értelek! — mondta az asszony hidegen.

— Katalin! kezdte Ábel sötét szemeinek leglágyabb, legmeginditóbb pillantásával — ne játszál továbbra is velem! Legyen

elég e kinzó játékból! Nem látod, hogy szenvedek, hogy meglapultam előtted teljesen, legyőzöttnek nyilvánitom magamat!

— Igazán nem értelek!

— Dehogy nem értesz! Hiszen nem feledhetted el megérkezésem estéjén folytatott beszélgetésünket?

Lángoló szivvel, forró szeretettel a multat szánva-bánva közeledtem feléd, kértelek légy hozzám ismét a régi, te nem utasitottál vissza, de nem akartál rögtön felelni, halasztást kértél. Megértettelek. Az asszonyi hiuság és talán egy kis bosszuvágy is felébredt benned, hogy büntetésül a multért, megtörve, szenvedve láss magad előtt. Mert már nem voltál a régi, a félénk, egyszerüen szerető nő, elkényeztetett nagyvilági hölgy vált belőled, akinek a kegyeit koldulják a férfiak. Megértettem ezt és vártam türelemmel. Nem mondhatod, hogy terhedre voltam, szerényen visszavonulva vártam, hogy megadd a jelt, de te még mindig késtél, mig végre .... az a körülmény, hogy eljöttél ide Abbáziába, reményt adott ....

— Ne folytasd Ábel — vágott közbe Katalin hirtelen — hogy minden további, mindkettőnkre nézve kellemetlen kimagyarázásokat elkerüljünk, hallgass meg

előbb te engem ! Eljöttem Abbáziába, mert Mici felkért erre, eljöttem Abbáziába, mert ezzel a te és Mici boldogságát előmozditani véltem ; eljöttem ide azon hiszemben, hogy nemcsak Micinek, de neked is szolgálatot, rokoni szolgálatot teszek !

— Eh Mici ! mi köze mindehhez Micinek? — tört ki türelmetlenül Ábel.

— Mi köze? — kérdezte Katalin elcsudálkozva. Tagadhatod-e, hogy Micit kitüntetted, vele foglalkoztál, bolonditottad?

— Ráfogás ! Nem mellőzhettem Micit, mikor elválaszthatatlanul veled volt mindig. Valahányszor Bécsből lejöttem, Micit mindig, mindenütt az utamban találtam ; ezek az emberek elárasztottak meghivásokkal, majdnem tolakodó szivélyességgel voltak irántam, nem lehettem goromba velük. Aztán .... aztán bevallom .... miért tagadnám, Mici eszköz volt nekem, hogy féltékenynyé tegyelek !

— De ez gyalázatos eljárás ! — fakadt ki Katalin, — az a szegény leány szeret téged és remél ! . . .

— Mit bánom én? — mondta önző kiméletlenséggel Ábel, — mikor én téged szeretlek, csak téged akarlak ! — és megragadva az asszony kezét, szenvedélytől vibráló hangon sugta a fülébe : — Szeretlek ! . . .

jusson eszedbe a mult, azok az édes órák, amikor te is . . .

De Katalin kiszabaditani igyekezve a kezét, izgatottan dadogta :

— Hagyj el, hagyj el ! . . .

— Nem hagylak ! — szólt Ábel és erősen tartva az asszony kezét, mintegy hipnotizálni akarta őt gyönyörü szemeivel, mind közelebb vonta őt magához, — nem hagylak, mert szeretlek és azt akarom, te is szeress, szeress, mint egykoron ! Emlékezz vissza, — sugta neki szenvedélyesen, — mikor itt pihentél a keblemen és forró csókokat váltottunk, könnyek és igéretek között váltunk el . . . a kis menyasszonyom voltál, az édes menyasszonyom . . majdnem a feleségem . . .

Egyik kezével még mindig tartva az asszony kezét, a másikkal magához akarta őt ölelni, de e mozdulata közben Katalin hirtelen fölállt és kiszakitva kezét, parancsoló fölénynyel kiáltotta :

— Elég ! Nem akarlak meghallgatni ! Ami elmult, az elmult ! Jól tudod, miért szüntelek meg szeretni ! — és menni készült.

De Ábel megragadta a ruhája szélét :

— Tehát nem tudsz megbocsátani? — kérdezte könyörgő hangon, — nem tudod

elfelejteni, amit ellened vétettem? Nem elég neked, hogy megsemmisülve a szerelmi vágytól elgyötörve látsz a lábaid előtt?

— Nem is hiszek a szerelmedben! — felelte vissza Katalin hidegen, — autoszuggesztió az egész, pillanatnyi föllobbanás, az ellentállásom izgat csupán . . .

— Tégy próbára, Katalin . . . fölhatalmazlak és meg fogod látni . . .

— Mindez teljesen fölösleges, — felelte az asszony nagyon komolyan, hidegen, — nem szeretlek többé! Megölhetted a szerelmemet, de életre kelteni azt, nem áll többé hatalmadban . . .

— Tudom is miért — sziszegte Ábel elfehéredve, — mert azt a másikat szereted . . . az lopta el tőlem a szivedet!

— Érzelmeim és tetteimről nem tartozom számadással senkinek — felelte büszkén a nő és megindult. De Ábel utána ment és dacosan eléje állva dühtől remegő hangon mondta:

— Talán mégis! Az Ábrahámffy nevet viseled te is és én nem akarom, hogy nagybátyám özvegyére ujjal mutatva mondják, hogy egy házas férfinak a szeretője! . . .

Katalin, mintha arcul ütötték volna, megtántorodott, az ajka elfehéredett, de

aztán hirtelen kiegyenesedett és büszkén felelte :

— Szerencsére a világ jobban ösmer és tudja, hogy Ábrahámffy Dénes özvegye csak felesége és nem kedvese lehet annak, akit szeret ! és Ábelt, mint valami útját álló, undok dolgot megkerülve, Katalin sietve ment tovább, Ábel utána siető lépteit hallva azonban megfordult és leirhatatlan fenséggel mondta :

— Megtiltom, hogy kövessen !

És Ábel nem merte követni, de olyan fenyegető, gonosz pillantást vetett utána, amitől Katalin megijedhetett volna, ha látja.

Mikor négy óra felé Mici bement Katalin szobájába, hogy együtt menjenek le az ozsonnához, Katalint fején vizes borogatással, a pamlagon fekve találta :

— Mi bajod az Istenért? — kérdezte Munk Mici.

— Iszonyu főfájást kaptam — felelte Katalin szenvedő hangon — kérlek menj le egyedül az ozsonnához és menjetek nélkülem sétálni, talán estig jobban leszek.

Mici nagy sajnálkozások között távozott, de fél óra mulva már visszatért Katalinhoz.

— Hogyan? nem mentél sétálni? — kérdezte Ábrahámffyné meglepetve.

— Nem, — felelte Mici szomoruan, — képzeld, Ábel elutazott!

— Lehetetlen! — kiáltott föl Katalin jól szinlelt meglepetéssel. — De hát mi történt?

— Ebéd után táviratot kapott Bécsből, hogy a főherceg fölépült betegségéből és óhajtja a kép mielőbbi befejezését. Ábel kénytelen volt azonnal Bécsbe utazni; a kezeidet csókoltatja és igen sajnálta, hogy nem láthatott elutazása előtt; uti ruhában jött le az ozsonnához és onnan egyenesen a vasuthoz hajtatott.

— Ez meglepő hir, — mondta Katalin, akinek e fél óra alatt a főfájása bámulatosan megszünt.

— Ugye? — vélte Mici bánatosan, — nem is tudom elhinni! Két hétig nem fogom látni őt!

— Hogyan?

— Megigérte, hogy két hét mulva Budapestre jön és megkezdi arcképem festését.

— Igazán? — kérdezte Katalin sajátszerű mosolylyal. — De hiszen akkor minden jól van és nincs okod a busulásra?

— Mondd inkább, nincs okom a kétségbeesésre, — felelte Mici mélabusan, — de azért jobb szerettem volna, ha Ábel már itt Abbáziában nyilatkozik. Mire is vár ? Tudja, éreznie kell, mennyire szeretem őt, ő is szeret . . .

— A szerelmében tehát nem kételkedel? — kérdezte Katalin fürkészőn nézve barátnőjére,

— Miért kérded ezt? — kérdezte Mici megdöbbenve.

— Csak ugy, mert tájékozva szeretnék lenni ez ügyben. Látom, mennyire a fejedbe vetted ezt a házasságot és nem szeretném, ha valami csalódás érne. Mind e pillanatig erősen hittem, hogy Ábel komoly szándékkal viseltetik irántad, de megvallom neked őszintén, ez a váratlan, hirtelen elutazás anélkül, hogy nyilatkozott volna, kissé szeget üt a fejembe . . .

— Megijesztesz ! Nem . . . nem, én nem kételkedem Ábelben ; ő megigérte és el fog jönni Budapestre.

— Adja Isten ! — felelte Katalin komolyan. — Nem is ijeszteni akartalak, csak figyelmeztetni. Teljes szivemből kivánom neked, Mici, hogy boldog légy és semmi tekintetben ne csalódjál. Ábel a rokonom ugyan, de ki láthat be egy férfi szivbe? Kö-

telességem azért figyelmeztetni téged, mielőtt lekötöd magadat, vizsgáld meg jól a szivedet és igyekezzél Ábelt is kiismerni.

— Minderre nincs szükség ! Soha sem fogok más férfit szeretni mint Ábelt és bizom benne teljesen ! — kiáltott fel Mici fanatikusan.

— Rettenetes, mikor az ilyen harmincéves leány belebolondul valakibe ! — gondolta Katalin, de semmit sem szólt, Mici pedig folytatta :

— Épen mivel Ábel nem hizelgett, nem erősitgette egyre a szerelmét, hanem csak finoman mutatta ki azt irántam, bizom benne. Ő nem hozományvadász, hiszen az ecsetével annyit keres, amennyit akar ! (De azért még sem veti meg a milliódat ! — gondolta Katalin). Talán még habozik, de hogy a felesége leszek, azt érzem ! és boldog leszek, azt tudom ! Alig várom, hogy Budapesten legyek ! Rögtön rendbehozatom a svábhegyi villánkat, és azonnal kiköltözünk, papa ennek csak örülni fog, mert mindig siettet tavaszszal. Nem tudom ugyan miért, mert majdnem mindennap a városban ebédel és gyakran bent is alszik, de hát ő szereti, ha én kint élvezem a tavaszt ! Szóval, a villában fogok Ábel számára pompás műtermet berendeztetni,

hogy méltó kerete legyen a müvésznek, ha lefest.

— Igy hát nem nagyon bánnád, ha mielőbb itt hagynók Abbáziát? — kérdezte Katalin.

— És te hajlandó lennél visszatérni Budapestre? — kiáltott fel Mici örömmel.

— Amikor akarod, akár holnap — felelte Katalin.

— Igazán? — kérdezte Mici hitetlenül. És mi lesz Guidófalvyval?

— Ő jön vagy marad, ez egészen az ő dolga — felelte Katalin olyan hangon, hogy Mici nem mert tovább kérdezősködni.

Másnap reggel aztán, a két barátnő vissza utazott Budapestre ; de Guidófalvy is velük utazott.

NEM! . . .

X.

Vilmát kimondhatatlanul felizgatta férje váratlan elutazása, megnyugtatta őt azonban Kenderessy Malvin véletlenül másnapra rá vett levele, amiben a hű barátnő elpletykálva társaságának eseményeit, felemlitette a többi között azt is, hogy Katalin Munk Micivel Abbáziában van és oda érkezett Bécsből Ábrahámffy, a hires festő is. Ezen tényből sok mindent következtetnek az emberek, házasságot szimatolnak, csak azt nem tudják, vajjon kit fog a festő a két nő közül eljegyezni, mert egyformán látszik foglalkozni mindkettővel.

Kő gördült le Vilma szivéről. Katalin tehát nincs is Budapesten, a világ a roko-

nával házasitgatja, igy az a flirt Sándor és közte talán még sem volt olyan komoly, mint Malvin állitotta? Malvin szeret túlozni, az bizonyos, koronként elveti a sulykot . . . tehát . . . Aztán, ha Sándor tényleg szeretné azt a nőt, képes lett volna-e gyermeke betegágya mellett az anya iránt annyira megváltozni? Pedig az tény, hogy a fagyos rideg hangulat megszünt közöttük, Sándor jobb, elnézőbb lett iránta . . . Ezért remélte ő, hogy egy jobb jövő hajnala kezd derengeni számára.

Most már nagyon bánta, miért is említette fel olyan tapintatlanul a Kaplony-utcát. Ez izgatta Sándort, felboszantotta és ő hidegen, majdnem ellenséges indulattal utazott el.

Vajjon minő lesz a megérkezése? Bárcsak itt lenne már! — gondolta Vilma.

Végre megjött a várva várt távirat.

Sándor, hogy néhány órát még Katalinnal tölthessen, éjjel utazott és kocsiját reggelre kérte az indóházhoz.

Mária virágokkal diszitette fel a reggeli asztalt, a hol a legszebb himzett abroszokkal terített fel urának. Csendesen szótlanul, de csillogó szemmel, belsőleg izgatottan, járt-kelt a szegény leány és leste a kocsi érkezését, Vilma nemkülön-

ben, de azért kölcsönösen, félve rejtegették egymás elől az őket emésztő nyugtalanságot. Csak a kis Margitka mutatta ki nyiltan türelmetlen várakozását; nem akart addig a tanuló-szobába menni, amig a papa meg nem érkezik, előbb látni akarta az ő imádott papáját és a sok-sok játékot, amit ez a jó papa hozni igért.

Mert Guidófalvy mindig teli kézzel tért vissza utazásairól. Ez alkalommal a szokottnál is többet és mindenkinek hozott valamit jutalmul, amiért olyan jól ápolták betegségében a gyermekét.

Nagyon jó szinben, derült hangulatban érkezett meg Sándor és jókedvüen osztogatta szét a magával hozott ajándékokat. Vilmának világos teknősbéka-nyélbe foglalt fekete structoll-legyezőt hozott. Vilma, a ki fiatalos, egészen új pongyolában, most már nem ősz, de barna hajjal, (ami tényleg pár évvel megfiatalitotta) a reggeli asztal körül szorgoskodott, a haja tövéig elpirult örömében.

— Mindig óhajtottál magadnak ilyen legyezőt, — mondta Sándor, az ajándékot átadva.

— De nagyon is szép ez nekem, — felelte Vilma egészen megzavarodva az örömtől, — alkalmam sincs használni!

— Majd hasznát veszed, — felelte a férj, — ha a lányodat a világba vezeted. Nézz rá . . . pár év mulva nagy leány.

A nagy leány egyelőre azonban túlboldogan ölelgette új bábuját a sarokban.

— Kávét vagy teát parancsol reggelire? — kérdezte Mária, lesütött szemekkel, alázatosan állva ura előtt.

— Teát kérek, — felelte a ház ura nyájasan — és sok harapni valót hozzá, Mária! Farkas-étvágyam van!

Mária elhagyta a szobát, Guidófalvy leült az asztalhoz és a teritéke mellé helyezett levelek és hirlapok felbontásához látott. Vilma még mindig a legyezőjét nézte boldogan.

— Jer ide, Margitka! — szólalt meg hirtelen Guidófalvy, — valamit még elfelejtettem neked átadni. — Pénztárcájából kivett egy kis gyürüt és azt a sietve odaszaladt kis leány ujjára huzta.

— Jaj, be szép! — kiáltotta a kis leány boldogan. — Mama! egy gyürü . . . nézd . . . nézd — és a gyermek oda szaladt az anyjához és eléje tartotta kis gyűrüs ujját. — Nézd, mama, olyan szerecsenyfejes gyűrű, mint Mademoisellenek is van!

Vilma megpillantva a gyűrüt, elsáppadt, a structollas legyező az ölébe hul-

lott. Jól tudta ő, melyik városban árulnak efféle ékszert.

— Te Fiumében voltál? — kérdezte férje felé fordulva, sajátszerüen vibráló hangon.

— Ott — felelte Sándor nyugodtan, miközben leveleit bontogatta — az az — tette hozzá, talán szándékos szórakozottsággal — nem Fiumében, Abbaziában voltam.

— És ezt elmondod . . . *nekem* . . . igy . . . minden nélkül . . .

— Hogyan akarod, hogy azt elmondjam? — felelte vissza Sándor nyugodtan, jéghideg pillantást vetve feleségére.

Vilma ugy érezte, minden csepp vére megfagy e tekintettől.

— Margitka — szólt szokatlanul szigoruan a leányához — szedd össze azonnal a játékaidat és menj fel a tanuló szobádba. Kilenc óra elmult, Mademoiselle már bizonyosan vár reád.

A kis leány gyorsan engedelmeskedett és a házaspár egyedül maradt.

— Abbáziában voltál . . . Abbáziában — kezdte az asszony felindulástól remegő hangon — azt hiszed, nem tudom, miért mentél oda? Azt hiszed, nem tudom, ki után mentél?

— Nem kétlem, — felelte Sándor hidegen, — fehér haju detektived jól szokott informálva lenni.

— Még gúnyolódol? — tört ki a nőből és a hangját sirás fojtogatta, — gunyolódol? — de többet nem tudott mondani és felzokogva mondta : »Oh ! Istenem ! minő szerencsétlen vagyok !«

Sándor várt kissé, hogy a nő indulatkitörése csilapuljon. Mária e közben behozta a teás-tálcát, megdöbbenve nézett a zokogó Vilmára, aztán Guidófalvyra. Sándor intett neki, hogy a tálcát tegye le és távozzék. Mária reszkető kézzel engedelmeskedett és kiment, de bár egyébkor soha sem szokott hallgatózni, ez alkalommal nem tudott künn az ajtótól távozni és leskelődve figyelt az ebédlőből kihallatszó hangokra.

— Vilma, — kezdte Sándor komoly, kimért hangon, — kimélj meg, kérlek, az ilyen jelenetektől, amiknek igazán nincs többé semmi értelme köztünk és régi megállapodásunk szerint nincs is jogod ahhoz.

— Nincs jogom? nincs jogom? — tört ki az asszony, — Mindenkinek joga van a boldogsághoz ! ! Azt pedig csak nem vonod kétségbe, hogy boldogtalan, nagyon boldogtalan vagyok hosszu évek óta már?

— Nem vonom kétségbe, — felelte Sándor komoran, — tudom, hogy boldogtalanná tett e házasság, de szolgáljon vigaszul, hogy én sem voltam boldog és én is éppen ugy szenvedtem, mint te!

— Nem éppen ugy, — kiáltott fel Vilma lázadóan, mert e nyolc év alatt te azért élted a világodat, utaztál, jártálkeltél és távol házi tüzhelyedtől, teli kézzel tépted az élet örömeit, én azonban még fiatalon, lemondva mindenről, boldogságról, szerelemről, koromhoz illő élvezetekről, egyedül a kötelességemnek és a gyermekemnek éltem idehaza és busultam. A fiatalságomtól, az életörömöktől, a mikhez mindenkinek joga van, lettem megfosztva!

— Belátom, hogy hibáztam, — felelte Sándor, még mindig bámulatra méltó hidegvérrel és nyugalommal, — nem kellett volna beleegyeznem, hogy egy fedél alatt maradjunk, el kellett volna már válnunk nyolc év előtt, amikor még könnyebben kezdhettünk volna uj életet mindketten. De *te* ragaszkodtál ahhoz, hogy el ne váljunk és én bele mentem óhajodba a gyermek kedvéért. Ebben *mindketten* egyenlően hibásak vagyunk, de hogy ez a helyzet létre jött, — folytatta Sándor emelkedettebb hangon,

— ennek te, egyedül te vagy az oka ! A te műved volt ez a szerencsétlen házasság, magadnak tégy szemrehányásokat, ha szenvedtél miatta !

— Az én művem volt, legyen, de az inditó okokat mások szolgáltatták. Ne feledd, hogy megmentettelek . . .

— Elég ! — kiáltotta Guidófalvy erélyesen — nem fogjuk a régen és ezerszer megvitatott ügyet ujból felmelegiteni. Semmi szükség arra. A tényállás az, hogy évek óta nyögünk e szerencsétlen házasság bilincsei alatt és azt nehezebben viseljük el ma, mint valaha. Ennek véget kell vetnünk. El fogunk válni.

— Ah ! — szisszent fel az asszony, — igazán? — és gúnyosan, idegesen felnevetve tagolta : El fogunk válni? Ah, értem ! nagyon értem . . . szükséged van a szabadságodra . . . persze . . . hogy elvedd azt a másikat . . . a szeretődet !

— Megtiltom, hogy igy szólj arról a nőről ! — kiáltott fel Sándor, egyszerre elvesztve a hideg vérét és nagyot ütött öklével az asztalra ugy, hogy az összes tányérok és poharak táncolni kezdtek,

— Megtiltod? ! Ah ! megtiltod? — rikácsolta Vilma mindjobban magánkivül, — azt megteheted ! De azért elvenni nem

fogod azt az asszonyt! Nem fogod! . . . Mert én nem válok el!

— Azt majd meglátjuk — felelte viszsza Sándor.

— Nem kényszerithet arra senki sem! kiáltotta Vilma. — Ha én nem akarok beleegyezni a válásba, hát nem választanak el! Punktum.

— Fogunk találni rá módot, hogy erre kényszeritsünk!

— Minő módot? szeretném én azt látni!

— Ezer módja van annak! Arra valók az ügyvédek! — aztán hirtelen legyőzve haragos felindulását, Sándor komoly, nyugalmat erőltető hangon igy szólt: Figyelj reám, Vilma! Egészen felesleges, hogy igy felizgassuk magunkat és nem művelt emberekhez méltóan tárgyaljunk egy nagyon egyszerű, de komoly ügyet. Nem mi vagyunk az első házaspár, aki hosszu évek során át belátva, hogy együtt élni nem tudnak, a váláshoz folyamodik és nem mi lennénk az elsők, akik nyugodtan megbeszélve a válás feltételeit, békességben, barátságban szét válnak és a jövőben harag nélkül gondolnak egymásra, sőt, gyermekük kedvéért, még bizonyos érintkezésben is maradnak.

Hallgass hát ide, mit ajánlok : Ha beleegyezel a válásba, valami elfogadható válási okot találunk, a hibát szivesen magamra veszem és neked fényes évi járadékot adok, amiből gond nélkül, kényelemben megélhetsz a fővárosban, vagy aminő városban éppen lakni óhajtsz.

— Vagyis megfizetsz és kilöksz ! — kiáltott fel Vilma gunyosan. — És a gyermek ? Megfeledkezel a gyermekről ? Azt ketté vágjuk ugy-e ? és a fele a tiéd, a fele az enyém lesz, mint Salamon itélte ! Mert én nem mondok le a leányomról, azt ne is álmodd !

— Tudom, — felelte sötéten a férj, — ezzel számoltam. Jól ide hallgass . . . meghozom neked a legnagyobb áldozatot, amit e világon hozhatok, a legnagyobbat, érted ? lemondok a leányomról minden évben tiz hónapon át. Ezen idő alatt legyen ő a tiéd, és csak a két nyári hónapon át az enyém ! Azt hiszem nagyobb áldozatot már nem hozhatok neked ?

— Nekem ? — kiáltotta gunyosan az asszony, — értem hozod meg talán ezt az áldozatot ? Szó sincs róla ! Azért az asszonyért teszed, a szerelmedért . . . oh ! . . . De nem ! . . . és ezerszer nem ! Ő nem lesz a tied ! Nem válok el !

— A békés módot a válásra elmondtam neked, ha azonban makacskodnál, más módszerrel foglak kényszeriteni, — felelt Sándor keményen, — elfelejted, hogy teljesen a hatalmamban vagy : a vagyon az enyém, megvonok tőled minden anyagi segélyt, akkor tudom másképen fogsz majd beszélni !

— Csalódol ! — felelte vissza Vilma alig egy pillanatnyi gondolkodás után, — csalódol, ha azt hiszed, a hatalmadban vagyok, mert sokkal inkább a hatalmamban vagy te én nekem !

— Én ?

— Igen, te. Mert tudd meg és ne vedd ezt üres fenyegetésnek, amelyik percben te meginditod a válópört, én megyek Ferenchez és elbeszélek neki mindent !

— Mit ? — kérdezte Sándor, aki az első pillanatban nem volt képes felfogni, mire céloz Vilma.

— Azt, — mondta Vilma lángoló szemmel — hogy az ő kedves öcscse, akit ő fiaként szeretett, gonddal felnevelt, akiben a férfi erények megtestesülését, a legbecsületesebb embert, leggyöngébben szerető, hálás rokont látja : elcsábitotta a feleségét ; és az a feleség, akinek diszes márványemléket emeltetett, akit könyes szemmel

emleget még most is, a szende arcu, kis fehér galamb : megcsalta őt ; és az a gyermek, akiben egyedüli vigaszát találta, aki minden öröme és büszkesége, nem az ő fia : de ama bünös viszony gyümölcse ! Ezt mondom neki, — kiáltotta Vilma szenvedélyesen.

— És . . . te képes lennél ilyen aljasságra, ennyire elvetemült tudnál lenni ? — kérdezte Sándor az undor egy nemével, egészen felháborodva. — El tudnád árulni, halála után gyalázatba tudnád hozni a saját véredet ?

— Védem magamat ! — felelte Vilma dacosan.

— Hálátlan teremtés ! — kiáltotta Sándor megvetéssel, — elfelejtetted, hogy egész existenciádat annak az öreg embernek köszönheted ? A nyomorból ragadott ki, testvéreként fogadott a házába és bánt veled. A kenyerét etted. De hiszen felfedezéseddel megölnéd őt, szerencsétlen ! Az orvos a legkisebb lelki felindulástól félti . . . ezekbe a dolgokba bele halna . . . a gyilkosa lennél !

— Nem én, hanem te ! — felelte Vilma erélyesen, — mert én csak az eszköz lennék, a kéz, amit a te elhatározásod vezetett. Mondj le a válásról és én hallgatok. Tőled függ.

— De hát mit akarsz tulajdonképen, te szerencsétlen ? Nem kényszerithetsz, hogy szeresselek ! Ha együtt maradunk, az élet most már pokol lesz számunkra !

— Eddig sem volt menyország ! — válaszolta Vilma sötéten, — megszoktam a szenvedést . . . szenvedek tovább . . .

— De miért ? Mi végből ? Minek kinozzuk egymást kölcsönösen ?

— Miért ? — kérdezte Vilma — mert meg akarom védeni gyermekem jogait, nem akarom, hogy apja szivét és vagyonát más ossza meg vele !

— De hiszen ez őrültség, jól tudod, hogy imádom a leányomat és őt nem fenyegeti veszély !

— Imádod, — felelte Vilma — ameddig nincsenek azzal a nővel más gyermekeid. De ha majd egyszer . . . Nem ! — kiáltotta fel szenvedélyesen — és ezerszer nem ! Az a nő nem fogja viselni a nevedet, nem fogsz családot alapitani vele ! . . . Szeretkezz vele, ha kedved tartja, ezt nem tilthatom meg neked, mint nem tilthattam el tőled évek alatt a többi kedveseidet sem ! Menj . . . tedd a szeretőddé, de a feleséged nem lesz, amig én élek, erre esküszöm ! A vagyonodban Margitkával nem fog osztozkodni senki

más ! Törvényes gyermeked csak egy lesz, ő ! és a Guidófalvy nevet én viselem ! Oh ! ne hidd, hogy azért nem akarok elválni tőled, mert még mindig szeretlek ! Nem ! . . mert most már gyülöllek . . . gyülöllek ! . . . De megvédem a jogaimat, megvédem a gyermekem jogait !

FORDULÓ PONTON.

XI.

Ábrahámffy Ábel május utolsó napjaiban érkezett meg Bécsből Budapestre és Rásky, a szentképeiről hires mester műtermében helyezkedett el ; Rásky uton volt és műtermét felajánlta hires kollegájának. Munk Mici némi csalódást érzett, mert ő svábhegyi villájuknak legszebb termét akarta Ábel műterméül berendezni. De Ábrahámffy nem akart gyámság alatt festeni ; meg akarta őrizni teljes függetlenségét. Máskülönben elég gyakran kijárt a svábhegyi nyaralóba. Munk kiváló előzékenységgel, tüntető szivességgel bánt a művészszel. Sejtette, minő érzelmekkel viseltetik leánya Ábel iránt és ez a házasság

nem lett volna kedve ellen való. Jobb szerette volna a régi nemesi családból származó, európai hirnevü művészt, mint valami koldusmágnást, aki leereszkednék hozzája, hogy az adósságaitól meneküljön. Minden a legjobb kerékvágásban volt tehát és Mici egészen felvillanyozva, megifjodva, túlboldogan járt be angol társalkodónője kiséretében a Rásky-féle műterembe, hogy Ábelnek üljön és naptól-napra jobban belebolonduljon a festőbe. Ez a harminc évet meghaladott leány, aki annyi éven át volt a férfi sereg zsarnoka és könyörtelenül osztott ki ötven kosarat, most teljesen elvesztette a fejét és egészen rabja lett a hóditó külsejü művésznek. Az pedig játszott vele, mint macska az egérrel, érezve, hogy a leány szerelmét ezzel csak fokozza és amely percben akarja, Mici és a milliója az övé. Ez a millió nem volt teljesen közönyös előtte ; mert az igaz, hogy óriási összegeket szerzett, de a pénzzel bánni nem tudott, az könnyen olvadt a kezei között és az olyan ember, aki a legjobb élethez szokott és tud élni, nagyon is tudja méltányolni a nagy vagyon előnyeit.

Persze mikor Micit megismerte, minderre nem gondolt, mert az ő szeszélyes, rapszodikus szive akkor Katalinért lángolt, őt

akarta, ő utána vágyott ; egykori szerelmes szivű menyasszonyának hidegsége, ellenállása sértette a hiuságát, növelte a szerelmét, felkorbácsolta a szenvedélyét, betöltötte minden gondolatát és Mici milliójával együtt, háttérbe szorult. De az abbáziai kimagyarázás óta nagy változás állt be Ábel lelkében, nem ámithatta többé magát, hogy meg fogja törni Katalin ellentállását, be kellett ismernie önmaga előtt, hogy Katalin fölött minden hatalmát elvesztette, ez az asszony nem fogja őt soha többé szeretni . . mert mást szeret. Kudarcot vallott, beismerte és ezt nem tudta megbocsátani Katalinnak.

Lángoló, féktelen szerelme gyülöletté változott egyszerre és zabolázatlan, korlátokat, határt nem türő természete, ami minden érzést tulhajtott, most a gyülöletben kéjelgett. Csak egy vágya volt, megboszulni magát, visszafizetni Katalinnak a sértő visszautasitásért és mivel erre a távolból nem volt alkalma, azért jött vissza Budapestre. Még maga sem tudta, hogyan és miként, de érezte, hogy eljövend az ő órája és ő fel fogja használni azt. Ennek a nagy tehetségű, geniális embernek a lelkében az alapvonás az önszeretet, a telhetetlenség, az önzés volt ; betegsége alatt az

önszánalom, tehetetlensége, egykori menyasszonyának nagylelkü bocsánata, jósága felébresztett ugyan benne nemesebb érzéseket, a vágyat a tiszta élet, eszményibb boldogság után ; de mint a szélvész a virágok szirmait, ugy sepert el szivéből minden nemesebb érzést a megbántott önérzet, a megsértett hiuság.

Most már észrevette Mici szépségét, amihez a leány milliói nagyon csábitó háttért képeztek. És a visszautasitott szerelmesnek duplán jól esett a Munk-család dédelgetése, a gazdag örökösnő leplezetlenül kimutatott szerelme.

Kezdett beleszokni abba a gondolatba, hogy ez az elegáns szép leány, sok pénzével együtt az övé lesz ! Minő kis palotát épit majd magának Párisban ! Házat visz . . . Micivel nem vall szégyent ! Oh ! majd megmutatja ő Katalinnak. Sohasem beszélt róla . . . nem is akart rágondolni . . . de azért még is rágondolt. A szivét égette . . . a gyülölet. Vajjon igazán gyülölet volt?

Micinek feltünt, hogy Ábel nem ejti ki Katalin nevét, Katalin nem látogatja meg őt a svábhegyi villában, szóval észrevette, hogy Katalin és Ábel között van valami. Nem hallgathatott és megkérdezte egy napon (Ábel már tiz nap óta volt akkor

Budapesten) a művésztől mi történt rokona és közötte.

Ábel nagyon közönyösen, fel sem vevőleg felelte :

— Katalin duzzog, neheztel reám, amiért jóakaratulag figyelmeztettem őt, ügyeljen, mert könnyen hirbe jöhet Guidófalvyval.

— Mit mond? Figyelmeztette őt? Katalin nem tűr beavatkozást az ügyeibe és igy nem csudálom . . .

Ábel vállat vont, mintha mondaná : »nem törődöm vele, megtettem a kötelességemet, a többi az ő dolga«.

— Sajnálom, hogy igy történt — folytatta Mici — igyekezni fogok önöket kibékiteni egymással.

— Soha se fáradjon — felelte Ábel közönyt szinlelve, majd kibékülünk valami *ünnepélyes alkalomkor* és olyan hangsulyt helyezett e két utóbbi szóra, hogy Mici elpirult és várta, hogy Ábel többet is fog mondani, de a művész másról kezdett beszélni.

Mici igazán szerette Katalint és rosszul esett neki, hogy éppen akkor szakadt el barátnőjétől, mikor annyi mondanivalója lenne annak és azért nehány nap mulva a fenti párbeszéd után, egy napon, midőn

délelőtt a műteremben ült a festőnek, ebéd után, mielőtt kihajtatott a villába, felnézett Katalinhoz.

Alig volt fél négyre, de Katalint már teljesen felöltözve, fején kalappal találta. Lenke volt nála és a két nő Doroghinéhoz, annak mátyásföldi villájába készült.

Micit bántotta Lenke jelenléte, mert előtte nem beszélhetett Katalinnal bizalmasan, Lenkét viszont boszantotta Mici megérkezése, mert félt, hogy ez által lekésik a vonatról és később jut Mátyásföldre. Doroghinéhoz Szepesi is meg volt hiva és mióta Kornélia férjhez ment Beregi bankárjához, Szepesi sokkal szivélyesebben bánt Lenkével. Lenke feléledt, önbizalma kezdett visszatérni, kevésbé volt félszeg és a tejkura folytán, amit használt, hegyes formái kezdtek kigömbölyödni és ez nagyon előnyére szolgált.

Mici nem akarta a két barátnőt tartóztatni és nehány percnyi időzés után mindhárman lefelé haladtak a Kaplony-utcai ház lépcsőjén, amelyen egy világos öltönyü férfi alak jött fölfelé. Guidófalvy volt. Az első emeleti lépcsőkön találkoztak.

Katalin nem volt elkészülve e találkozásra, Sándor sem, hogy ilyen váratlanul, a lépcsőn fogja megpillantani Katalint és

mindkettőjük arca olyan örömteljes meglepetést, felindulást mutatott, hogy Lenke akaratlanul gondolta: »Mennyire szeretik egymást! Mi lesz ennek a vége? Vajjon elveheti-e Sándor Katókát?

Mici pedig igy szólt magában: Ábelnek igaza van, a világ suttogni fog. Hiszen ez a két ember már nem tudja többé leplezni a szerelmét.

A kölcsönös üdvözlés után Katalin sajnálatát fejezte ki, hogy távozni kénytelen; Lenke hivta Guidófalvyt, jönne velük Mátyásföldre, de Sándor mindnyájuk csodálkozására nem fogadta el a meghivást, valami találkát adott ürügyül az ügyvédjével.

Rossz szinben volt, levertnek, szomorúnak látszott.

Megindultak a lépcsőn és Mici Lenkével diszkréten előre sietett; Guidófalvy kissé hátra maradt Katalinnal.

— Miért nem jön velünk Mátyásföldre? — kérdezte Katalin halkan.

— Nem tehetem, nem vagyok abban a kedélyhangulatban, hogy idegenekkel érintkezzem, — felelte izgatottan Sándor. — Hány órakor jön haza? Felkereshetném még ma este?

— Hogyne, — sugta vissza Katalin, —

nyolc órára, legkésőbbb fél kilencre itthon leszek. Várjon reám a lakásomon, ha előttem érkezik.

— Köszönöm.

Leértek a lépcsőn és a többiekhez csatlakoztak, de Mici figyelmét nem kerülte el bizalmas suttogásuk.

A kapunál Mici kocsija várt ; Mici felajánlta barátnőinek, hogy elviszi őket kocsiján a Kerepesi-út sarkára a villamosig, de Katalin semmi áron sem akarta azt elfogadni és gyalog indult meg Lenkével, természetesen Sándor kiséretében.

Mici furcsa tekintettel nézett utánuk a kocsijából és az egész uton, mialatt kiért a Svábhegyre, folyton Guidófalvy és Katalinra gondolt és alig várta, hogy elmondja a történteket Ábelnek, aki hat óra felé ért ki a Munk villába.

— Hogy szeretik és értik egymást, — végezte be elbeszélését Mici, — ebben most már nem kételkedem ; Guidófalvy, tudom, sietni fog válópörével és hamarosan nőül veszi Katalint.

— Ha ugyan tényleg válni akar ! — jegyezte meg Ábel ingerülten.

— Miért ne? úgy tudom, a házassága már régen bomlófélben van ; még nem is ismerte Katalint, már is válni készült a ne-

jétől, annyival inkább válni fog most, mi kor annyira imádni látszik Katalint! Ha látta volna, hogy néztek egymásra! Szinte láng csapott föl a tekintetükből. Ez aztán szerelem!

Ábel az ajkába harapott és elsápadt; mintha valami kigyó marta volna meg a szivét, olyan kinzó érzés szállta meg őt egyszerre. Igyekezett uralkodni magán, de nem volt képes. Valami űzte őt be a városba, pedig tudta, hogy Katalin Mátyásföldre ment. De vajjon csakugyan kiment-e? Ha csak Lenkét kisérték volna ki ketten a vasúthoz és visszatérve a Kaplony-utcai lakásba, most együtt ülnek Sándorral és . . . De mit törődik ő ezzel? Nem mondott-e le végképen Katalinról? Nem szándékozik-e Micit nőül venni? De semmi sem használt; sem érvelései, sem Mici kedveskedése; Ábel homloka mindjobban elborult és hogy rossz kedvét palástolja, heves főfájásról panaszkodott; bizonyára a hőség ártott meg. Mici elhitte. Ábel a vacsoránál alig evett és engedelmet kért, hogy vacsora után azonnal távozhassék.

Mici estéje el volt rontva; a festő pedig szaladt a fogaskerekűhöz és alig várta, hogy lenn legyen. Valami nyugtalanság hajtotta, bár semmi előre meghatározott

célja, terve nem volt. Mégis, mikor a Kossuth Lajos-utca sarkán leszállt a villamosról, lépteit önkénytelenül a Kaplony-utca felé irányitotta. Az óra tizet ütött az Egyetem templomának tornyán, midőn Ábel Katalin házának kapuja elé ért; a házmester e pillanatban, mintegy Ábel orra előtt csukta be a kaput. De hiszen a festőnek eszébe sem volt fölmenni Katalinhoz és maga sem tudta miért jött ide. Valami öntudatlan, ösztönszerü érzés huzta, vonzotta e helyre; talán a kémkedési vágy. Átment az utca tulsó oldalára és fölnézett Ábráhámffyné ablakaira. Azok tárva nyitva álltak és sötétek voltak, kivéve a boudoir szintén nyitott ablakát, aminek lebocsátott selyem függönyén azonban világosság szürődött keresztül.

— Katalin otthon és még ébren van, — gondolta Ábel és a szemét nem tudta levenni a világos ablakról. Valami pillanatnyi ellágyulás vett rajta erőt, keresztül villant az agyán, hogy az ő hibája, csupán az ő hibája folytán bomlott föl évek előtt a mátkaságuk. Egy muló szenvedély, pillanatnyi föllobbanás egy szép asszony iránt, akit sohasem szeretett, csak megkivánt . . . és ő eljátszotta Katalin szivét örökre. Ha akkor ellent tudott volna állni annak a má-

sik asszony csábjainak, most nem kellene itt lent állania és sóvárogva nézni föl a világos ablakra . . . Katalin már régen a felesége lenne . . . az övé . . . Önkénytelen sóhaj röppent el a festő ajkairól, ami őt magát is meglepte. — Még mindig szeretném őt? — kérdezte magában, tovább nézve a kivilágitott ablakot. A selyem store-on most egy női árny körvonalai rajzolódtak le, majd még egy árny tűnt föl, az előbbinek háta mögött ; a két árnykép egy pillanatig mozdulatlanul állt, aztán hirtelen eltünt mindkettő.

Katalin nem volt egyedül. Saját szemeivel győződött meg erről Ábel és lágy hangulatának egyszerre vége lett. A keze ökölbe szorult, arca eltorzult, boszuálló, csunya kifejezést öltött. Pár pillanatig Ábel még nézte a világos ablakot, aztán gunyosan, kárörvendően fölnevetve, föl s alá kezdett járni a ház előtt, meg-megállva és figyelve. nem nyilik-e Katalin házának kapuja.

De két izben is elütötte az egyetemi templom toronyórája a negyedet és Guidófalvy még mindig Katalinnál időzött.

*

Nagyon szomoru együttlét volt ez. Ez a két ember, aki olyan önkénytelenül

akarata ellenére megszerette egymást, annyira egymásnak volt teremtve, annyira megegyezett hajlamai és izlésében, akinek szerelme nem csupán érzéki fellobbanás, de mély, igaz érzés volt, lelkeik összeforradása, szivük együttes dobbanása: ez a két ember, ezen a szomoru estén bucsuzott egymástól.

Elbucsuztak bizonytalan időre, talán .... örökre. Mert Sándor kénytelen volt bevallani Katalinnak, hogy a felesége semmi áron válni nem akar. Sándor heteken át elkövetett mindent, hogy őt megpuhitsa, mindent, ami csak emberileg lehetséges volt, megtett, de gyermekének anyja hajthatatlan. És ő nem indithatja meg ellene a válópört, mert az az elszánt asszony megesküdött, hogy azon esetben felfedez valamit Guidófalvy Ferenc előtt, amivel tönkre tenné annak az áldott szivü öreg embernek a lelki nyugalmát, talán meg is ölné őt, mert a szivbajos beteg ember nehezen állná ki azokat a lelki felindulásokat, azt a felfedezés okozta rettenetes csalódást. És Sándor teljesen nyiltan, őszintén elbeszélte Katalinnak ifjukori első szerelmét, mindent. Nem mentegette magát egy szóval sem, beösmerte, hogy még nagy fiatalsága sem szolgálhat eléggé mentségeül, mert

neki kötelessége lett volna szökni, menekülni azon végzetes szerelem elől. Ő azonban maradt, de oh! minő drágán fizette meg a kielégitett szerelem boldogságának röpke perceit! Az Ég elvette tőle, akit akkor a világon legjobban szeretett, akinek szerelme, birhatása miatt megfeledkezett nevelőatyja iránti hálája, kötelességéről. Az imádott, szép fiatal asszony meghalt és Isten ostorául Sándor nyakán maradt a nővér, a leány, akit ő sohasem szeretett, aki héjaként csapott le reá .... a prédájára ....

— Most mindent tud Katalin, — fejezte be hosszas, részletes elbeszélését Sándor — és bocsássa meg nekem az a szegény halott, amiért elárultam a titkát. Örökre a szivembe temetve maradt volna az ... ha gonosz szellemem, az a minden kegyelet nélküli testvér, nem kényszerit szólanom.

De meg kellett mondanom magának Katalin, mi állja el egyelőre boldogságunk utját. *Egyelőre csak*, ne feledje ezt Katalin, mert én azért nem mondtam le arról. Az idő és a véletlen csodákat művel ... minden jóra fordulhat még, csak te bizzál bennem Katalin — mondta hévvel — csak te ne szünj meg szeretni! — folytatta aggályosan, mintha félne, hogy e váratlan fordulat

megfoszthatná őt Katalin szerelmétől. A tekintete kérdően, nyugtalanul és amellett forrón, epedően, lángolóan tapadt az asszonyra.

— Sohasem fogok más férfit szeretni, mint téged, — felelte Katalin ünnepélyesen, e komoly pillanatban először tegezve Guidófalvyt — soha sem leszek senkié, ha a tiéd nem lehetek, erre esküszöm ! Hiszek neked és bizom benned ! Mindig reád fogok gondolni, a távolban is, a lelkem nálad lesz, ez enyhitse szomoru válásunkat.

— Ne beszélj válásról ! Ne üzz el magadtól ! Nem birom elképzelni az életet nélküled ! — kiáltotta Sándor szenvedélyesen.

— Pedig bele kell szoknod e gondolatba szegény barátom — felelte Katalin szomoruan, — nem szabad találkoznunk, amig a helyzet nem változik.

Sándor belátta ezt, előre félt ő, hogy Katalin igy fog határozni. És ő maga is, higgadtabb pillanataiban ugy itélt, hogy meg kell szakitania Katalinnal az összeköttetést, ha nem akar ártani az asszony hirnevének. A világ gonosz, már eddig is pletykált, de mindeddig ő nem törődött azzal, mert hatalmában tudta a módot, amivel a mende-mondát elhallgattathatja.

De ez a fegyver kihullott a kezéből ... bilincs van a kezén, nem vezetheti oltárhoz Katalint ...

Néma kétségbeeséssel nézett Sándor Katalinra. Mit mondhatott volna neki, mikor a szivében tomboló szerelmi vágynak, szenvedélynek nem mert kifejezést adni ?

Katalin egész magatartásában, lényében volt valami olyan magasztos, tiszta, megközelithetetlen, ami nem engedte Sándort igy szólani hozzá : »Jer velem ! Elviszlek innen messzire, ahol senki sem ismer. Rejtsük el a boldogságunkat e nyomorult társadalom elől, amely igazságtalan törvényeivel közénk áll. Légy a feleségem Isten előtt, amig azzá tehetlek az emberek előtt is ! Szabad vagy, független, senkinek sem tartozol számadással. Én pedig ha véglegesen nem is, de szabaddá tehetem magamat hetekre, hónapokra, akár egy évre is. Az a nő egyelőre meggátolhatja ugyan, hogy nőül vegyelek, de azt nem hogy szeressük egymást. Légy enyém !«

A szivében lüktető szenvedély vadul kergette át Sándor agyán mindezen gondolatokat, de azok nem mertek szavakban nyilatkozni meg az ajkain ; mert olyan magas polcra állitotta Katalint, annyira hitt az erényében, hozzáférhetetlenségében,

hogy szentségtörésnek tartotta volna ilyen szavakat intézni e kifogástalan előéletü, szeplőtlen hirnevű nőhöz. Emberfölötti erőlködéssel hallgatást parancsolt hát a szenvedélyének, uralta az érzéseit . . . Nem . . . nem . . . nem fogja Katalint önzően szeretni. Ne mutasson a világ ujjal arra a nőre, aki iránt a tisztelete épen olyan határtalan volt, mint mérhetetlen volt a szerelme.

Aztán a Katalint körülvevő nimbusz, az ő saját, hónapokig tartó lelki harca, mielőtt Katalinnak nyilatkozni mert, olyan suggesztiv hatással voltak Guidófalvyra, hogy annak befolyása alatt állt még most is, mikor pedig már tudta, hogy viszont szerettetik. De annyira ismerte szerelmesének tiszta lelkületét, hogy szinte hallani vélte egy-egy mondását : »Nem szerethetjük tartósan azt, amit nem tisztelünk.« Vagy pedig : »Vannak nők, akik csak az egyenes uton tudnak szeretni, merik magukat szenvedélyüknek átengedni ; a rejtett utak homályában, szerelmük habozóvá válik, megbénul, mert a tiltott gyümölcsből csak a fanyar izt érzik ki.«

Ilyen volt Katalin : nyilt, egyenes, tulbecsületes és büszke. Feleségnek, de nem kedvesnek való.

Ütött a válás órája. Nem volt több

mondani valójuk egymásnak, mert ami a szivükben lángolt, arról hallgatniok kellett.

Sándor kérte Katalint, levelezzenek legalább, de Ábrahámffyné nem akart ebbe beleegyezni.

— Minek irjunk egymásnak ? — kérdezte, — leveleink mindig ujból feltépnék szivünk sebét.

— De hát ne tudjak rólad semmit ? — kiáltotta Sándor kétségbeesetten.

— Ágnes majd kölcsönösen hirt ad nekünk egymásról, — felelte Katalin, alig tudva többé legyőzni felindulását ; a hangja fátyolozott volt az előtörni akaró sirástól.— És most menjen Sándor ! Későn van ! — és bucsura nyujtotta remegő kezét, mintha megröviditeni akarná a válás fájdalmas perceit. De Sándor nem nyult e kéz után.

— Katalin ! — mondta a felindulástól rekedt hangon, — bizonytalan időre, talán örökre válunk el, mert a végzet utjai kiszámithatatlanok. Elváljunk egy bucsucsók nélkül ? Katalin ! . . . az első, talán utolsó csókunk lesz ez ! — és kitárta a karjait.

És Katalin nem tudva uralni többé szivének keservét, zokogva borult a férfi keblére. Szenvedélyesen ölelte őt magához Sándor, de első szerelmi csókjuk, a válás keservének könyárjába fult.

A VETÉLYTÁRSAK.

XII.

Guidófalvy kilépett a kapun. Ugy tetszett előtte, mintha gonosz álom üzné vele játékát; gondolataiban elmerülve, komoran állt meg a ház előtt és felnézett az égre. Teli hold ontotta le onnan szelid fényét és árasztotta el a szemben levő főuri kertet, melynek viritó cserjéi virágágyai, balzsamos illatot terjesztettek az enyhe juniusi éjszakán. Amióta Guidófalvy Katalint ösmerte, nem nézhette a holdat a nélkül, hogy a szeretett asszony ne jusson az eszébe. Ilyen holdvilágos este volt, mikor először tett látogatást nála; ilyen holdvilágos estén kisérte őt haza egy alkalommal, havas, fagyos idő-

ben ; a hold szelid fénye mellett sétáltak az abbáziai partokon is és beszéltek szerelmükről, a boldog jövőről. Ismét teli hold ragyogott az égen, de az ő boldogságuk csillaga letünt. . . . Mély sóhaj szakadt fel a szenvedő férfi kebléből.

— Jó estét ! — mondta mögötte egy hang.

Guidófalvy felpillantott és az eléje kerülő férfiban felismerte Ábrahámffy Ábelt.

— Jó estét ! — felelt szárazon és tovább akart menni, de a festő elállta az utját.

— Ön Katalintól jön? — kérdezte kihivó hangon, ami nem kerülte el Sándor figyelmét. Guidófalvy szerette volna azt felelni neki : »Mi köze hozzá !«, de jobbnak látta mégis kimérten igy szólni :

— Ábrahámffyné ő nagyságától jövök; óhajt valamit?

— A pásztoróra hamar véget ért ! — szólt Ábel gunyolódó hangon.

Guidófalvy egy fél lépést tett előre :

— Mit mondott? — kérdezte keményen, fenyegetően.

— Azt, hogy a pásztoróra hamar véget ért és talán azért olyan rossz ked . . . .

De a festő nem fejezhette be a monda-

tot, mert Guidófalvy olyan hatalmasan ütötte őt arcul, hogy Ábel egy pillanatra megtántorodott, de aztán felemelte ő is a kezét, megütni akarva a földbirtokost. Csakhogy Sándor megelőzte őt gyorsaságban és a művész mindkét kezét vasmarokkal leszoritva, ijesztően sápadt arccal, lángoló szemekkel, az izgalomtól rekedt hangon mondta :

— Hogyan merészel egy tisztességes, előkelő asszonyról ilyen hangon szólni?

— Mert nem érdemel egyebet, — felelte vissza kihivóan Ábel — azt csak most látom !

— Mit akar ezzel mondani? — hörögte a másik, még mindig vasmarokkal tartva a festő kezeit. — Minő joggal meri e nőt rágalmazni?

— Tagadhatja-e, hogy tőle jő? — sziszegte Ábel féltékenyen. — Azt hittem, csak én voltam a kiváltságos, de most látom, ön van a soron ! A jogaimat bitorolja, az én jogaimat !

— Jogait? — kérdezte Guidófalvy metsző hangon— minő jogokat?

— Katalin a menyasszonyom volt . . már a férje életében szerettük egymást — erősitette Ábel, akinek célja az volt, hogy

szakadást idézzen elő a szerelmesek között és bosszut álljon Katalinon.

— Hazudik ! — kiáltotta Sándor, — egy szavát sem hiszem el.

— Szavamat be tudom bizonyitani, ha csak ezt akarja — dühöngött Ábel.

— Gyáva ! — kiáltotta Sándor — elárulni egy asszonyt.

— Ő az, aki elárult, megcsalt . . . nem tartozom kimélni őt . . . bocsássa el a karomat ! — kiáltotta Ábel dühösen.

— Nem addig, amig vissza nem vonja aljas rágalmait !

— Nincs mit visszavonnom ! És hinni fog ön is, ha majd kezében lesz holnap a csalfa asszony levele. De elküldöm a segédeimet is !

— Várom őket, és remélem, lesz annyi becsületérzése, hogy ügyünkbe nem keveri bele a nő nevét?

— Tudom mivel tartozom az Ábrahámffy névnek, — felelte a másik röviden. — Még egyszer mondom, bocsássa el a kezemet, nincs mitől tartania ! A sértését a vérével fogom lemosni !

Guidófalvy elbocsátotta Ábel karját és készen volt védekezni a festő esetleges ütése ellen ; de Ábrahámffy ugy látszik jobbnak látta közvetlen Katalin ablakai

alatt nem kezdeni verekedést az éjjeli órában ; ő véresebb boszuról álmodott.

A két férfi köszöntés nélkül vált el egymástól.

*

Másnap délfelé Katalin épen az öltözködést fejezte be, mert a nagy lelki felindulástól egész éjjel nem hunyta be a szemét — és későn kelt e napon, — mikor nagyon izgatottan Ágnes toppant be hozzája.

— Mi történt? — kérdezte Katalin rossz sejtelemtől megszállva. — Valami rossz hirrel jösz, látom az arcodról.

— Bizony, rossz hírrel, — felelte Ágnes izgatottan, — képzeld szegény Sándor...

— Mi van vele ? — kiáltott fel Katalin elfehéredve.

— Megverekszik a nap folyamán Ábellel, és én azért jöttem, hogy e párbajt megakadályozzuk, ha lehet.

És Abáthyné elbeszélte Katalinnak, hogy az előbb náluk járt Guidófalvy és párbajsegédjéül kérte fel Zsigát. Az éjjel összeszólalkozott valahol Ábellel és az ma reggel elküldte hozzája a segédeit. A mellékszobából Ágnes kihallgatta férje és Sándor beszélgetését és megtudta azt is, hogy a

pisztolypárbaj nagyon súlyos feltételek mellett fog végbe menni.

— Szent Isten! — kiáltotta Ábrahámffyné kétségbeesve, — pisztolyra mennek! Ábel híres lövő. Monacoban dijat nyert a galamblövészetnél!

— De mi történhetett a két férfi között? — kérdezte Ágnes. — Nem gyanitod, hol találkoztak? Mikor érkezett meg Sándor?

— Tegnap délben, — felelte Katalin és elbeszélte barátnőjének a délutánon és estén történteket. Guidófalvyné makacskodását, az ő szomorú búcsujukat, hosszú, bizonytalan időre.

— Már az igaz, nagy bolond vagy, Katalin! — vélte Ágnes szókimondóan. — Gyötröd magadat és a férfit is, akit imádsz. Miért? mikor boldogok lehetnétek! Nem vagy leány, hogy a papi áldást várjad. Független özvegy asszony vagy, senkinek semmi köze a tetteidhez!

— Hagyd most ezt a dolgot, — felelte Katalin kedvetlenül, — ebben a pontban úgy sem értjük meg egymást. A fő most, miként akadályozzuk meg Sándor párbaját?

— Haladéktalanul beszélned kell Sándorral. Meggyőződésem, hogy e két férfi

miattad verekszik meg. Vedd rá Sándort, hogy bocsánatot kérjen Ábeltől, mert Ábel a sértett fél.

— Félek, hogy Sándor nem fogja ezt megtenni. De mindegy! kisértsük meg. De hol találjuk Sándort? — kérdezte Katalin izgatottan.

— A Hungáriába ment Zsigával, mert a lakására rendelte második tanuját, Rónaszékyt is, de az nehezen fog előttünk megérkezni. Bemegyek veled Sándorhoz és magammal viszem Zsigát, te pedig vedd elő majd minden ékesszólásodat Sándorral szemben.

— Oh! Istenem! — dadogta Katalin és annyira remegett, hogy nem volt képes Ágnes segitsége nélkül a kalapját feltenni.

Néhány perc mulva a két asszony Ágnes kocsiján a *Hungáriához* ért, de a portás jelentette, hagy Guidófalvy, alig egy pillanat előtt távozott el két úr társaságában.

— Nem mondta meg, mikor fog visszatérni? — kérdezte Ágnes a portástól.

— De igen — felelte a portás. — Meghagyta, hogy azon esetben, ha két ur keresné, azt mondjam, hogy két és három óra között lesz található.

A barátnők tanácskoztak néhány percig a kocsiban, aztán leszálltak és a Hungária társalgótermében Katalin a következőket irta Sándornak :

Egyetlen Barátom !

Nagyon kérem, siessen e sorok vétele után *haladéktalanul* hozzám. Nagyon fontos, életbevágó ügyben *azonnal* beszélnem kell önnel. Egy pillanatig se késsen ; élethalálról van szó ! Viszontlátásáig a perceket számlálja és nyugtalanul várja K.

A levelet hátrahagyta Sándor számára és dús borravaló kiséretében meghagyta a portásnak, hogy a levelet azonnal átadják Guidófalvynak, mihelyt az megérkezik. Ágnes aztán haza kisérte kocsiján Katalint, ő pedig ama reményben sietett otthonába, hogy Zsiga haza jő ebédre és hirt hoz neki. Persze, megigérte Katalinnak, mihelyt hirt vesz, azt tudatja vele.

Hogy minő rettenetes lelkiállapotban, minő türelmetlenül töltötte Ábrahámffyné a várakozás óráit, azt mindenki érteni fogja, a ki hasonló dolgon már keresztül ment. Három óráig még csak megnyugtatta magát valahogy, mert hiszen Sándor 2—3 óra között szándékozott a szállóba visszatérni és ezen időig nem jöhetett hozzája, de mikor 4—5 és végre hat óra lett és sem

Sándor nem érkezett, sem Ágnes nem küldött hirt, Katalin izgatottsága elérte a tetőpontját, nem állta ki tovább és indult a Hungáriába.

Az előszobájában azonban találkozott a Hungária bérszolgájával, a ki e percben hozott számára levelet Guidófalvytól.

— Várjon itt a válaszra, — mondta Katalin a szolgának, átvéve tőle a levelet.

— Nincs válasz, kérem, — felelte a szolga egykedvűen, — Guidófalvy ur elutazott; mielőtt a kocsiba szállt, adta át nekem e levelet kézbesités végett.

Guidófalvy elutazott! A párbaj tehát megtörtént . . . és ő él! Hála legyen neked, Istenem! ezek voltak Katalin első gondolatai, midőn Sándor levelével kezében a boudoirja felé ment. De aztán egyszerre valami fájó érzés lepte el a szivét. Miért nem jött el? Miért nem adott személyes választ sürgető levélkéjére? E komoly pillanatban az elhárult veszély után nem vágyott Katalint látni, mikor az hivta őt? Ábrahámffynénak e rettenetes lelkifelindulás után olyan rendkivüli megkönnyebbülés lett volna viszontlátni Sándort, — ha csak egy pillanatra is. Sándor pedig elutazott. De miért? Megölte volna Ábelt?

Remegő kézzel bontotta fel Katalin

az eléggé vaskos levelet. Két sűrűn teleirt levélpapir volt a boritékban, de Katalin ijedten sikoltott fel, mikor a két papirlapot megpillantotta. Az ő saját levele volt az, az első, meggondolatlan, szenvedélyes levél, a mit még férje életében irt Ábelnek, a ki azt állitólagosan elégette és nem küldte vissza szakitásuk után Katalin többi leveleivel.

A boritékban semmi egyéb nem volt.

VILMA LEVELE.

XIII.

Guidófalvy Sándorné levele Kenderessy Malvinhoz.

Augusztus végén.

— »Kedves Malvinkám!

Bármennyire is óhajtanálak már nálam látni, most mégis arra kérlek, ne jőjj még, mert nagyon kellemetlen, rossz hangulat uralkodik most minálunk. Isten csudája, hogy még élek és nem bolondultam bele ebbe a ferde helyzetbe, amibe jutottam. Fogalmad sem lehet, mit szenvedek most Sándortól . . Eddig sem feküdtem rózsákon, de jelenlegi életem igazi pokol.

Mióta Sándor megverekedett annak a szőke ördögnek a rokonával és haza tért, mintha kicserélték volna őt.

Olyan arccal jár-kel, mintha embert ölt volna, pedig a piktor nem halt meg, sőt mint irod, nemsokára teljesen fölépül sebéből és megtartja eljegyzését azzal a gazdag leánynyal.

Az emberölés tehát nem nyomja Sándor lelkiismeretét, igy rossz kedvének egyedüli oka csak az lehet, hogy nem veheti nőül azt az asszonyt.

Ezért kinoz engem is és bánik ugy velem, mint egy csizmarongygyal . . . azaz annál is rosszabbul, mert egy csizmarongyról legalább tudomást veszünk, ha arra szükségünk van, vagy az utunkban áll, de Sándor teljesen levegőként bánik velem . . Ha szólok hozzá, nem felel és soha még egy tekintetre sem méltat, mintha nem is léteznék. Az igaz, hogy alig is találkozunk együtt, mert ő vagy a gazdaságban van, vagy a szobájába zárkózik ; ott is étkezik teljesen egyedül. Még Margitka irányában is megváltozott, szórakozottan, kedvetlenül fogadja a kis leány kedveskedéseit, mintha még az is terhére lenne Néha fél éjszakákon át járkál fel s alá a kertben és bizonyára arra az asszonyra gondol. Én istenem ! de hát megboszorkányozta őt az a nő ! Mert, hogy őrülten szereti és utána busul, az bizonyos.

Hiszen szomorkodott ő már akkor is, mikor kereken megtagadtam tőle beleegyezésemet a válashoz, de a párbaj előtti szomoruságában mintha mégis lett volna némi kis reménység, de a jelenlegi csüggedése olyan rettenetes, olyan komor, reménytelen, hogy néha, mikor észrevétlenül megfigyelem őt, szinte megijedek az arckifejezésétől és félek, hogy valami kárt tesz magában. Igen . . . nevess ki Malvinkám, én féltem azt az embert, féltem azt, aki gyülöl engem és annyi keserüséget okoz nekem . . . szinte megsajnálom . . . mert . . . mert, szégyenlem leirni neked, de még mindig szeretem őt . . . Megvetem magamat ezért a megbocsáthatatlan gyengeségemért . . . . de nem tehetek róla . . . . Lásd, volt egy idő, mikor már tökéletesen ura voltam érzéseimnek, Sándorra egészen közönyösen tudtam gondolni, de közbe jött Margitka betegsége és azon hetek alatt, amig Sándor olyan jó volt hozzám, a szerelmem ismét életre ébredt és erősebb, kinzóbb most, mint valaha. Mert amilyen gonosz tud lenni Sándor, olyan kedves, ellenállhatatlan is, ha akar.

Oh ! én dőre, dőre ! aki e tavaszon reményekkel áltattam magamat, hogy visszahóditom a férjemet. Ennek vége ! örökre

vége . . . érzem. És hidd el, vannak perceim, ahol bánom, hogy miért nem egyeztem a válásba.

Elválva tőle, ő minden kívánságomat teljesitette volna, jó barátságban maradtunk volna és az életem nem lett volna olyan megalázó, mint jelenleg . . . . Ha azonban meggondolom, hogy elválva Sándortól, az a nő diadalmaskodott volna felettem, Sándor örökre, egészen az övé lenne, övé lenne a szerelme, amiért én hiába sovárogtam egész életemen át, családot alapitanának és az a nő és gyermekei a Guidófalvy nevet viselnék, ami nem lenne többé az enyém, akkor ismét felébred bennem a dac, a féltékenység és azt mondom : »Nem, soha ! az a nő nem lesz Sándor felesége, amig én élek !«

Csak egyet csudálok. Azt irod, Ábrahámffyné a pusztáján van. De hát miért nem megy Sándor utána? Nem gátolhatnám meg őt ebben és ők zavartalanul turbékolhatnának távol a világtól ! Vagy az asszony görditene akadályokat? Távol tartja magától Sándort, mert ily módon kierőszakolni véli tőle a házasságot?

Valaminek kell lenni a dologban . . . valami titok lappang itt, amit sem én, sem te nem tudunk, de ami Sándor szenvedésé-

nek a forrása. Igyekezz megtudni valamit.... Ámbár amig az a nő a pusztáján van, semmiről sem értesülhetsz.

Hogyan fog végződni mindez? Sokszor kérdezem magamban, de nem találom meg a feleletet . . . és viselem tovább sulyos keresztemet, amelynek terhét néha már alig birom el ! . . . Imádkozzál szerencsétlen

Vilmádért

MEGHASONLÁS.

XIV.

Csengettek.

Katalin nem tudta elképzelni, ki jöhet, miután senkit sem értesitett megérkezéséről.

Ködös, nyirkos, kellemetlen novemberi nap volt és ő kámforillatos hálószobájában, ahol még a nyári rendetlenség uralkodott, vagyis nem volt sem függöny, sem szőnyeg és a butorokat vászonhuzat boritotta, nagy uti kosarát pakolta ki.

Néhány pillanat mulva nyilt az ajtó, berontott Ágnes és a két barátnő hangos örömkiáltással borult egymás nyakába.

— Honnan tudtad meg, hogy megérkeztem? — kérdezte Katalin, miközben

segitett barátnőjének prémes kabátját levetni.

— Az előbb hallottam a villamoson Malvintól — felelte Ágnes — és rögtön szaladtam ide.

— De honnan tudta meg Malvin?

— Az öcscse látott tegnap megérkezni a nyugatin.

— Már az igaz, nagy detektiv ez a Malvin! — kiáltott fel Katalin nevetve.

— Most az egyszer hálás vagyok a spicliskedéseiért, pedig dühös voltam, mikor felszállt a villamosra. Olyan sok kiméletlen kérdést tett nekem a legártatlanabb arccal, hogy kedvem lett volna őt lelökni a kocsiról. De mondd, Katalin, miért nem értesitettél a jöveteledről, mikor már olyan türelmetlenül vártalak?

— Magam sem tudtam, mikor indulok. Szándékom volt a karácsonyt is a pusztán tölteni, de kis szomszédnémat, a kis Mágocsynét, akit nagyon megviselt a sok gyerek, az orvos Korfuba küldi telelni. A férje nem meri egyedül bocsátani, megigértem nekik, hogy elkisérem az asszonykát.

— Korfuba mégysz? Elhagysz! — kiáltott fel Ágnes megdöbbenve.

— Mit csináljak Budapesten?! — fe-

lelte vissza Katalin, szomoru pillantással — nem tudnám itt elviselni a telet.

A két barátnő sokat mondó tekintetet váltott egymással.

— Szegény Katalin ! — szólt részvéttel Ágnes — már az igaz, nincs szerencsénk egyikünknek sem ! — tette hozzá sóhajjal. De te tulajdonképpen irigylésre méltó vagy, mert elmehetsz ! Bár mehetnék én is ! De mégis szomoru . . . hogy éppen most téged is elveszitlek.

— Engem *is* . . . de hát kit veszitettél el kivülem?

— Mindent — felelte Ágnes sötéten — mindent . . . Csudálom, hogy még élek ! . . .

— Irsay? . . . — kérdezte Katalin nyugtalan tekintettel.

— Megházasodik.

— Megházasodik? — kiáltott fel Katalin felháborodva. — Oh ! a jellemtelen !

— Ne itéld el őt, nem tehet másképen.

— Még véded ?

— Védem . . . igen, mert két dolog állt előtte : a házasság Pohl Edittel, vagy a golyó. A halálát nem kivánom.

— Ne félj, — felelte Katalin kicsinylően — az Irsay-féle emberek, ha választhatnak, mindig inkább a gazdag leányt, mintsem a golyót választják.

— Csalódol . . . Irsay meg akart halni velem és én . . . csupán én voltam a gyáva. Ragaszkodom e nyomorult élethez, ami csak bút, bajt, gyötrelmet hoz reám . . . . Szegény Irsay !

— Szánod őt ? Nem neheztelsz reá ?

— Nem . . . életem egyetlen boldogsága, fénypontja ő volt. Általa ismertem meg a szerelmet, az igazi boldogságot ! Nem tartott sokáig az igaz, de több gyönyört adott, mint egész életem idáig. Ha rágondolok erre a nyárra . . .

— A nyárra ? Hiszen a felföldön voltál a rokonaidnál ? Ott volt Irsay is ?

— Nem . . . de két hetet vele töltöttem, *vele egyedül*, érted ? — mondá Ágnes egészen felhevülve a mult emlékeitől.

— Hogyan tehetted ?

— Zsiga a rokonaimnál vélt, a rokonaimnak azt mondtam, egy barátnőmhöz megyek két hétre és ezen időt *vele* töltöttem a mármarosi erdők rengetegében, egy erdőőri lakban. Csak mi ketten és egy oláh fata, aki kiszolgált. Ez volt az idyll ! Ez a két hét felér egy hosszu élet boldogságával ! Ugy éltünk, mint az első emberpár az édenben. Az a gyönyörü vidék, az a nagy magány ! Minő séták, minő kóborlások voltak azok az erdő rengetegében ! És minő pihenések

az erdő hüsében, a tisztások bársony gyöpén, a kristálytiszta források mellett. Majd felmásztunk a hegycsucsokra és bámultuk a remek kilátást, vagy összeölelkezve szorosan, megremegve néztünk le egy borzadályos hegyszakadékba . . . Egyszer . . egy ilyen alkalommal, mikor szédülve a meredély szélén, félve simultam hozzája, ő igy szólt :

»Ágnes, akarsz meghalni velem ? Boldogabbak mint e pillanatban, már nem lehetünk, a jövő bizonytalan és sötét . . . végezzük be az életet együtt, boldogan, fiatalon . . . egy ugrás oda le a mélybe és nehány pillanat mulva vége mindennek.«

— De én gyáva voltam, féltem . . . Nem mertem ezt azonban bevallani és igy szóltam :

— Még négy napunk van hátra a boldogságból. Miért mondjunk le e négy napról? Meghalni ráérünk *azután* is! »Igazad van« — felelte ő és megcsókolt — kár lenne e négy gyönyörteljes napért ! Négy nap mulva aztán nem gondoltunk többé a halálra, csomagoltunk és utaztunk ő jobbra, én balra. És most vége mindennek.

Oh ! Istenem ! ha gazdag lennék ! — sóhajtott fel Ágnes szive mélyéből — boldog lehetnék vele ! . . . A pénz ! mindig az

a pénz, vagyis annak hiánya volt átka egész életemnek! Gazdagnak lenni egy napra legalább... nem, az kevés... mondjunk egyetlen hónapot...

— Nem tenne boldoggá a pénz! Lásd én gondtalanul élek és boldog vagyok!

— Hozzám hasonlitva, igen — felelte Ágnes elkeseredve, — mert neked is megvan ugyan a szivbánatod, de nem gyötör legalább egyéb... Mig én! Oh! ha tudnád!

— De hát mi történt?

— Mi? — szólt Ágnes sötét elkeseredéssel — mi? Egyszerüen tönkre mentünk, végünk van, pár nap mulva megütik a dobot a birtokon... és ha ott árvereznek, a hitelezők fekete serege majd megrohanja pesti lakásunkat is és ez, ez a vég!...

— Mit mondasz? — szólt Katalin fájdalmas megdöbbenéssel, — de nem hihetem! Az árverezés már sokszor fenyegette birtokotokat, de Zsiga mindig talált módot és most is találni fog a baj elháritására...

— Nem fog találni többé. Most jövök az ügyvédünktől. Tudod, hogy Zsiga mindig engem küld, mikor az ügyek rosszul állnak, de ez egyszer én sem segithettem. A dolgokat nagyon is a végére hagyta jönni Zsiga, itt csak két lehetőség áll fenn: fizetni vagy árvereznek.

— Nagy az összeg ?

— Huszezer korona . . .

— Huszezer korona — felelte Katalin elrémülve — ez nagy összeg és nem könnyü azt rövid idő alatt összehozni . . . Azonban mégis . . . annyi befolyásos, gazdag barátja van Zsigának, egyik sem segitene ?

— Oh ! — felelte Ágnes megvetőleg — Zsiga már annyira kihasználta e jó barátait!

— És Beregi ? Ő sem lenne hajlandó ? Hiszen ő dusgazdag, mi lenne neki huszezer korona ?

— Tényleg csak egy csekélység, csakhogy tavasz óta feszült viszonyban vagyok Beregivel . . . ő rossz szemmel nézte Irsayt, és elég merész volt nekem célzásokat tenni erre. Persze, hogy ezt nem türtem, főleg mivel tudtam, mi okból próbálkozik . . . Már a télen kezdte, de én nem értettem el. Magyarázatra került köztünk a dolog és én felháborodva kereken elutasitottam, azt gondolhatod. Elmaradt a házunktól ; Zsiga nem igen vette észre ezt, mert kitavaszodott, a látogatások ideje elmult és mindenki nyaralni ment.

Képzelheted, tehát mennyire meg volt döbbenve Zsiga, mikor tegnap végszükségében Beregihez fordult és az nagyon fagyosan fogadta. Kérésére kitérőleg felelt, azért

nem adott egészen tagadó választ, elég merész volt azonban Zsigának értésére adni, hogy én rosszul bántam vele, megsértettem őt és ő ezért maradt el tőlünk. Zsiga dühösen szaladt haza, nekem rontott, szemrehányásokkal illetett, amiért asszonyi szeszélyemet, ellenszenvemet nem tudom uralni és még sok egyebet mondott. Szóval azt kívánta, adjak egy dinert vagy soupert, hivjam meg Beregit, kössük meg a békét és ő jót áll, hogy Beregi ismét kezelhető lesz. Borzasztó jelenetem volt Zsigával, olyan, mint házaséletünkben még nem fordult elő. Ellenszegültem, kijelentettem, hogy ezt a megalázó lépést tenni nem fogom, mert meghivni Beregit annyi lenne részemről, mintha bocsánatát kérném. Ezt nem teszem meg; utálom azt az embert. Zsiga magánkivül volt. Oh, ha tudnád, minő durván, kegyetlenül és kiméletlenül bánt velem! A szememre vetette, hogy én juttattam őt tönkre, a fényüzésem, nagyvilági hajlamaim által, mit tudom én! Hallottál ilyet? Én, aki alig merek évenkint csak egy ruhát is Árvaynál rendelni és kis házi varrónőkkel alakittatom át a ruháimat! Én juttattam tönkre őt, én? És a hozományom? Én költöttem el a nyolcvanezer koronámat is? Én! Szóval miután Zsigá-

nak kereken kijelentettem, hogy Beregi előtt megalázkodni nem fogok, a rettenetes szóváltás, sirás és könnyeknek a vége az lett, hogy Zsiga beleegyezett, próbálnám meg ma én, nem tudok-e valamit ügyvédünk segitségével kieszközölni, nagyon gazdag ember ő is és ha akarna . . . De nem akart . . Mi lesz most ? Zsiga meg fogja hivni Beregit és ha e lépést megtesszük . . . ha Beregi segit . . . nem fogja azt többé ingyen tenni, érted ?

— Értem — mondta Katalin, aki igyekezett lélekjelenlétét visszanyerni és hidegen tárgyalni az ügyet, — de egyet nem értek, miért nem mondod meg nyiltan az uradnak, mi okból nem akarod többé Beregit elfogadni ? Miért nem mondtad meg neki rögtön, minő szándékai vannak a bankárnak ? Ezzel azonnal elnémitottad volna Zsigát !

— Miért ? . . . miért ? — kérdezte Ágnes — oh, Istenem ! mert . . . mert . . . — mondta akadozva — nem ! nem tudom kimondani még előtted sem ! — és a szegény asszony a kezeibe rejtette az arcát — hiszen olyan rettenetes valami ez !

— Beszélj, — mondta Katalin szeretetteljesen — tárd fel előttem a szivedet ; a világon nincs igazabb barátod nálamnál.

Mitől félsz ? . .

— Félek — mondta halkan Ágnes, — hogy hiába szólnék Zsigának . . . ő . . . ő . . . azért annak dacára igénybe venné Beregi segélyét.

— De hiszen ez rettenetes lenne ! nem, ilyesmit nem teszek fel Zsigáról . . . Hiszen ez jellemtelenség . . . aljasság — de hirtelen elhallgatott.

Ágnes lehorgasztott fővel ült, az arca zavart volt, a szemeit lesütötte, mintha nem merne barátnőjének a szemébe nézni. És mivel bizonyára eszébe jutott, hogy az, akit ilyen rettenetes váddal illet, a férje és neki még legbensőbb barátnője előtt sem lett volna szabad bevallani, minő embernek tartja ő a férfit, akinek a nevét viseli, alig hallhatóan, zavartan dadogta :

— Nem tudom . . . lehet, hogy tévedek. De Zsiga a torkán érzi a kést és a szerencsétlen embert nem szabad kisértetbe hoznunk . . .

Pillanatnyi csend állott be. Katalin tágra nyilt szemekkel, fürkészően nézte barátnőjét, mintha most látná őt először, és hirtelen eszébe jutott, minő aljas dolgokkal vádolta előtte egy alkalommal egy fekete lelkü, gonosz nyelvü asszony Ágnest és férjét, azon ürügy alatt, hogy Katalint

jóakaratulag figyelmezteti, vigyázzon, kivel barátkozik. Katalin olyan képtelenségnek tartotta akkor azt az aljas vádat, hogy az még benyomást sem tett rá, de azért minden összeköttetést megszakitott a rossz szivü rágalmazóval. Ő vakon hitt Ágnesben, becsületességéért a tűzbe merte volna tenni a kezét és mindazt a sok mende-mondát, ami az ő füleihez is eljutott, Ágnes meggondolatlan magaviseletének és férje zilált anyagi viszonyainak a rovására irta. Nem kételkedett Ágnes őszinteségében és Irsay volt az egyetlen férfi, akit a szemére vethetett. De még ez a gyengesége is nem bizonyitott a rettenetes vád ellen ? Irsayt minden érdek nélkül szerette és annál szenvedélyesebben, mert érzéki természetének vágyait mindeddig elfojtotta magában.

Nem . . . nem . . . Ágnes nem lehet bűnös, csak a látszat van ellene — védte magában barátnőjét Katalin — és ő nem fogja őt elhagyni, ketten majd csak kitalálnak valamit.

— Oh, Istenem ! — fakadt ki őszinte sajnálkozással — miért is nem rendelkezhetem a vagyonommal ? De mikor csak a jövedelem az enyém, nincs jogom nyulni semmihez !

— És mégis annyiszor mentettél már

ki pénzzavarjaimból! — kiáltott fel Ágnes melegen.

— Szót sem érdemel, mindez csekélység volt . . . De hol találjuk meg azt a nagy összeget?

Katalin fel és alá kezdett járni a szobában és törte a fejét. Ágnes csendes apáthiával nézte őt, mint a halálraitélt, aki már nem remél kegyelmet.

— Megvan! — kiáltott fel hirtelen Katalin — mondd csak, Ágnes, minő viszonyban vagy Abáthy Margittal, vagyis Welten bárónővel?

— De a legjobban; Margit meglátogatott, mikor három év előtt itt járt és a Park-klubban, a tiszteletére rendezett estélyen, kitüntetőleg bánt velem.

— Nos tehát — mondta Katalin meggyőződéssel — Welten bárónőhöz kell fordulnod, ő segiteni fog rajtatok.

— Hová gondolsz! — kiáltott fel Ágnes megdöbbenve, — sohasem mernék tőle ilyesmit kérni!

— Miért nem? Talán Zsiga már fordult hozzája és ő megtagadta a kérését?

— Nem . . . nem hiszem. Tudod, bármennyire is »uszik« valaki . . . azért vannak segélyforrások, amikhez sohasem fordulna . . . büszkeségből. »Noblesse oblige.«

— Értem ; tehát annál jobb, ha még soha sem fordultatok hozzája, első kérésedet nem fogja megtagadni.

— Talán oda sem adják neki a levelemet? — vélte Ágnes. — Hiszen Margit egész udvari életet él tiroli rezidenciájában, minden érkező levele a titkárja kezén megy keresztül.

— Nem is mondom, hogy irj neki ; utazz oda. Ez gyorsabb mód és személyesen mindent jobban végez az ember.

Ágnes ismét felnevetett, de a nevetése keserü volt.

— Oda utazzam? Ugyan miből? Az út oda-vissza legalább 300 koronába jön a mellékköltségekkel és nekem az összes vagyonom jelenleg tudod mennyi? Husz korona.

— Az útiköltség ne aggaszszon, — felelte Katalin, — szivesen a rendelkezésedre bocsátom azt. Gondold meg a dolgot, ez az egyedüli mód, ami által a katasztrófát egyelőre tisztességes módon elhárithatnátok a fejetek felől. És »Kommt Zeit, kommt Rath« mondja a német.

Katalin olyan hévvel szólt e terve mellett, Ágnes annyira kétségbe volt esve, hogy vizbefulóként nyult a szalmaszál

után és Katalinnak rövid idő alatt sikerült őt meggyőzni, miszerint ez az egyedüli mód a menekülésre és Welten bárónő, aki óriási vagyon fölött rendelkezik és mindig mindenben készségesen segit a rokonán, másodunokatestvérét, Ábáthy Zsigmondot is meg fogja menteni a végromlástól.

A két barátnő azzal vált el, hogy Ágnes még ugyanazon este a gyorsvonattal Tirolba utazik és onnan majd értesiteni fogja Katalint.

Katalin tehát legjobb esetben csak harmad-negyed napra várhatott levelet Ágnestől. Rendkivülien igénybe véve utikészületeivel, mert pár nap mulva neki is utaznia kellett Fiuméba, ahol hajóra száll, Ábrahámffynénak csak ugy repültek a napok és nem ért rá sokat Ágnes ügyeire gondolni. De midőn az ötödik nap is elmult és Ágnestől még mindig nem érkezett hir, sem levél, sem távirat, nyugtalankodni kezdett és elhatározta, hogy másnap reggel Zsigához küld és megkérdezteti, mikorra várja Ágnest.

Katalinnak már minden holmija be volt csomagolva; sokat vitt magával, mert hosszu ideig akart távol maradni.

El . . . el Budapestről; itt minden fájdalmasan emlékeztette őt boldogtalan

szerelmére. Guidófalvyról mit sem hallott azóta ; Sándor Ágnesnek sem irt többé.

Ágnes, mikor Katalintól megtudta Ábel alávaló tettét, vagyis miként használta fel Katalin rég-rég irt, meggondolatlan levelét bosszu céljaira, irni akart Sándornak, fel akarta őt világositani, minő mesterkedésnek lett az áldozata, mennyire nem volt igaza Katalinnal ilyen kiméletlenül bánni el, mert Katalin, ha menyasszonya volt is Ábelnek, de a kedvese sohasem volt — és bármint rágalmazta is őt egykori vőlegénye, tiszta lelkü, fennkölt lélek, aki legfeljebb abban hibázott, hogy Sándor előtt elhallgatta, minő viszonyban állt egykoron Ábelhez.

Mindezt meg akarta irni Ágnes Sándornak, de Katalin nem engedte :

— Ne tedd — mondta — bármennyire rosszul esik is elgondolnom, hogy Sándor talán megvetéssel gondol reám, a jelen körülmények között az talán a javára fog szolgálni. Hamarább fog elfelejteni. És miután lerombolhatlan akadályok állnak közöttünk, jobb, ha elfelejt.

Katalin nem árulta el Ágnes előtt a szerencsétlen Margit titkát, csak azt mondta el, hogy Sándor bármint szeretne is, családi viszonyok miatt nem válhat. Ágnes sokáig

nem tudott belenyugodni abba a gondolatba, hogy két legjobb barátja Sándor és Katalin, akikről tudta, mennyire imádják egymást, ilyen kegyetlenül el legyenek választva egymástól, de végre is kénytelen volt belenyugodni Katalin akaratába.

Ágnesre gondolva, Katalin a barátnője elutazását követő ötödik napon este felé szomoruan ült szobájában, ahol már becsomagolt málhái álltak, midőn Lenke toppant be hozzája. Lenkére alig lehetett ráösmerni, csudás módon meghizott egy hat heti tömő-kura után. Bámulatos, minő változást tud előidézni némely embernél néhány kiló hus ! Lenke majdnem szép lett ; az arca kikerekedett, ez által az orra, szája megkisebbedett, az arcszine üdébb lett, a szemei, amelyek rövidlátósága dacára is nagyok és szépek voltak, a legszebbek rajta, ragyogtak.

Szinházi öltözékben volt és az arca nagy izgatottságot árult el. Nagy kéréssel jött Katalinhoz. A Király-Szinházban a nagysikerü »Géza lovag« cimü darabban ez este a primadonna betétet énekelt Szepesitől. Szepesi páholyt hozott Darvayéknak és azok készültek is a szinházba, de Darvay délután megkapta csuzos fájdalmait és annyira szenvedett, hogy Darvayné nem

akarta a férjét magára hagyni. Lenke kétségbe volt esve ; Szepesivel a páholyban volt a találkozójuk, mit fog Szepesi szólni, ha ők nem érkeznek meg? Lenke minden reménye Katalinban összpontosult és kérte, kisérné el őt a szinházba.

Katalinnak nagyon alkalmatlanul jött e dolog ; egyrészt mindene be volt már csomagolva, másrészt nem akarta magát mutatni a társaságnak. De Lenke annyira kérte, hogy Katalin jó szive nem tudott ellentállni. Kipakolt egy selyembluzt és egy szinház-kalapot és sietve felöltözött, nehogy tulkésőn érkezzenek a szinházba. Nem örömest ment oda, de végre is mit bánja, ha nehány ösmerőse látni fogja ott, elutazása előtt? Ő csak két emberrel nem óhajtott volna találkozni : Ábellel és Micivel és ezek nászuton voltak.

Az előadás már megkezdődött, midőn Katalin Lenkével a páholyba lépett s Ábrahámffynénak mindjárt megvolt a jutalma önfeláldozásáért, mikor látta, minő felragyogó arccal, egyetértőleg üdvözlik egymást Szepesi és Lenke. Ez a két ember végre megtalálta egymást. És mi hozta tulajdonképen össze e két rokon lelket?

Egy kiábrándulás és néhány kiló hus ... mert ugy volt, bárminő prózaian és nem

szépen hangzik. Szepesi, aki irtózott a sovány nőktől, sohasem fedezte volna fel Lenke szép lelkét, vagy legalább is nem vágyott volna örökre magához füzni azt, ha Lenke továbbra is sovány és esetlen marad . . . de ő meghizott és kiszépült és a Kornéliából kiábrándult Szepesi egyszerre más szemekkel nézte őt.

— Hála Istennek ! — gondolta Katalin, mialatt a zeneköltő és Lenke boldogan helyezkedtek el a páholyban — mire utazásomból visszatérek, e két embert azt hiszem, mint boldog párt látom viszont.

A darab nem érdekelte ; a látcsövéhez nyult, hogy végig nézzen a szemközti páholysoron, de a szemeinek hinni sem akart és majdnem felkiáltott a meglepetéstől, midőn egy páholyban megpillantotta Ágnest.

Ágnes gyönyörüen nézett ki egy tavalyi bársony derékban, de ujdonat uj, nagyon feltünő, bizonyára párisi kalap volt a fején, ami nagyon sokba kerülhetett és a füleiben ott ragyogtak az ő mogyoró nagyságu pompás gyémánt boutonjai. Ezeknek a függőknek megvolt a társaságban a maguk jelentősége. Miután mindenki tudta, hogy Abáthyék vagyoni viszonyaiban folytonos apály és dagály uralkodik (de gyak-

rabban az előbbi) ha nem látták a szép Ágnes füleiben a függőket, igy szóltak: »Nem jól megy nekik, nincs a függő a fülében !« Ha pedig a pompás kövek ott ragyogtak a rózsás fülcimpákon, mindenki tudni vélte, hogy Zsiga pompás üzleteket kötött.

Ágnes tehát viruló szinben, teljes pompájában ült a páholyban a férjével és . . . Beregivel. A bankár sugárzó arccal, diadalmasan dült hátra a helyén és olyan gonddal volt kiöltözködve, mintha a fodrász-kirakatok egyik viasz-bábja lenne, amelyeknek tipusát különben is képviselte, amiért is a vulgáris izlés szerint »szép ember«-nek mondták őt. Zsiga, igazi lakáj arccal ült közöttük és csupa figyelem volt a felesége és Beregi iránt.

Katalin undorral forditotta el látcsövét a páholyról, de a szivét azért összeszoritotta valami végtelen fájdalom. Ugy érezte magát, mint mikor valakinek meghal valakije. Nem volt szüksége semmi magyarázatra, abból, hogy e három ember együtt ült a páholyban, megértett mindent.

Nem nézett többé a páholyra és örült, hogy az egymással elfoglalt Szepesi és Lenke nem törődtek a közönséggel és nem vették észre Abáthynét. Mikor aztán a harmadik felvonás elején a primadonna szeren-

csésen elénekelte Szepesi dalát, Katalin, aki minden áron menekülni akart a szinházból, mert félt, hogy a kimenetnél esetleg találkozhat Ágnessel és kisérőivel, de sajnálta másrészt védenceinek együttlétét megröviditeni, igy szólt Lenke és udvarlójához :

— Ha nem nagyon érdekli önöket a darab vége, azt ajánlanám, hagyjuk itt és menjünk vacsorálni a Royalba. Nem volt időm teázni szinház előtt és kegyetlenül megéheztem.

Ajánlatát lelkesedéssel fogadták és Katalin egész megkönnyebbülve hagyta el a Király Szinházat. Azt remélte Abáthyné, talán észre sem vette őket ; de Ágnes nagyon is jól látta Katalint és Ábrahámffynénak másnap reggel levelet hozott Abáthyék inasa. A levélben 300 korona volt és csak e pár sorból állott :

Kedves Katalin !

Végzetét senki sem kerülheti el. Zsiga nem akarta, hogy Margithoz utazzam. Ne vess meg, szánd inkább

szerencsétlen

Ágnesedet.

De Katalin e pillanatban nem tudta szánni őt és a levélkét apró darabokra tépve, boszusan dobta a kályha tüzébe. Egy illusióval ismét szegényebb lett.

EGY ASSZONY SZENVEDÉSEI.

XV.

Guidófalvy Sándorné levele Kenderessy Malvinhoz.

Junius végén.

Kedves Malvinkám!

Nem állom ki tovább, nem állom ki . . . Érzem, hogy ebben a párviadalban, ami tavaly május óta folyik közöttünk, Sándor lesz a győztes; mert amig az ő kétségbeesett búskomorsága mind jobban szünik, lelki nyugalma visszatér és már teljesen beleszokni látszott ebbe a pokoli életbe, amit már több mint egy éve folytatunk, az én erőm fogyni kezd, idegességem fokozódik, az erélyem kezd elhagyni. De hát csodálni való-e? Mikor a saját házamban, a saját fér-

jem, ugy bánik velem, mint valami páriával. Nem lát, nem hall, ha szólok hozzá, teljesen ignorál még mindig és csak egészen idegenek előtt vált velem egy-két szót a forma kedvéért. Máskülönben Mária a szócsövünk, ő közvetiti közöttünk a szükséges közlendőket háztartási vagy gazdasági ügyekben.

Mária kezd nekem nem tetszeni. Soha sem szerettem őt ugyan valami nagyon, mert tulzott ájtatoskodása, templomba járása, folytonos gyónásai, idegessé tettek, azt tudod, máskülönben azonban kötelességtudó, szorgalmas leány volt, aki a világért sem feledkezett volna meg az urasága iránti tiszteletről. Most azonban kezd ellenszegülni nekem. Az én parancsaim nem számitanak a Sándoréival szemben. Csupán Sándort tekinti igazi urának, én mellékalakká törpültem. Fanatikus rajongással csüng Sándoron, igazi rabszolgai hűséggel lesi minden mozdulatát és ha nem tudnám, minő férfigyülölő e leány, mert minden férfi közeledését majdnem dühhel utasitja vissza, (pedig az ispánunk annyira szerelmes belé, hogy egészen szerencsétlen, amiért Mária nem akar tudni róla), azt kellene gondolnom, szerelmes Sándorba. De nem, ne hidd, hogy féltékenykedem Máriára,

jól tudom én, hogy Sándor e tekintetben kifogástalan. Soha, soha sem tett ki ő engemet az együtt töltött 13 év alatt ama megalázásnak, hogy női személyzetemmel kikezdett volna. Oh, Istenem ! hiszen Sándor olyan finom, fenkölt lelkü ember máskülönben — azért szerettem is meg őt egykoron olyan nagyon — csak velem kegyetlen, könyörtelen.

Azt irod, biztos forrásból tudod, hogy Ábrahámffyné az egész téli hónapokon át nem mozdult Corfuból, igy tehát én tévesen hiszem, hogy Sándorral e télen át Olaszországban találkoztak. Nem is mondom én éppen, hogy Olaszországban voltak együtt, lehetett Sándor is Corfuban, de hogy találkoztak, az bizonyos. Mert lásd, én nem kétlem, hogy Sándor buskomorsága a párbaja után onnan eredt, mert azzal az asszonynyal meghasonlottak. Össze voltak veszve és bizonyára amiért Sándor nem válhat, haragudott meg rája az a nő ; de a télen megbékültek. Erre vall Sándor visszanyert lelki nyugalma és az a bizonyos önbizalom, ami mind erősebben nyilatkozik meg nála. Ő ismét remél, ez kétségtelen, remél és rejteget valamit előttem. De mit? Nem tudom, de a titokzatosság, amibe burkolózik, halálosan izgatja az idegeimet és majdnem az

őrületbe kerget. Nemcsak az iróasztalát, de a szekrényeit is gondosan elzárja már előlem, sőt azt hiszem, megparancsolta Máriának azt is, ne engedjen szobája küszöbét átlépnem. Mert a multkor, amikor távolléte alatt bementem a szobákba meggyőződést szerezni, rendben és tisztán tartja-e azokat Mária, a leány azonnal ijedten futott be utánam és remegő hangon kért, mennék ki, mert Sándor haza jött, a kertben van és minden pillanatban betoppanhat : »És a nagyságos ur nagyon megharagudnék, ha a nagyságos asszonyt itt találná !«

Ezt mondta nekem az a leány és én zsebre raktam e sértést, mert már nincs *erőm a küzdelmet nyiltan fölvenni.* Nincs erőm ; a házban Sándor az ur és nyilt lázadásom semmire sem vezetne. De azért meg fogom tudni, mit rejteget előlem, mi az, ami ellenem készül. Mert készül valami. És ebben az összeesküvésben a doktor is benne van. Tudod, hogy ő bizalmas barátja Sándornak és mennyire fáradozott engemet a válásra rábirni. A multkor láttam az ablakomból, amikor az udvaron levelet adott át Sándornak. Tehát Sándor levelei az ő címére érkeznek. Természetesen Ábráhámffynétól. De mit ir neki az az asszony? Miben állapodtak meg? Minő terveik vannak a

jövőre? Ez az, amit tudni akarok! Óh! ha feltörhetném azt az iróasztalt, ha elolvashatnám azokat a leveleket, ha bele pillanthatnék az ő titkaikba, terveikbe! Mindkét részre jobb lenne az! Mert ha saját szemeimmel meggyőződést szereznék, hogy tévedtem, hogy azon nő és Sándor között minden összeköttetés megszakadt, kölcsönösen letettek a házassági gondolatokról, esküszöm neked, azonnal elválnék Sándortól, mert érzem, ezt a helyzetet sokáig már ki nem birom és a viszonyok egyre rosszabbodnak reám nézve. Ha azonban ők még mindig szeretik egymást, ha nem mondtak le egyesülésükről, ugy történjék bármi . . . kitartok a végsőkig! Mert számomra igy is, ugy is, egyre megy, akár a küzdelemben pusztulok el, akár az ő elért boldogságuk öl meg, mert hogy az ő egyesülésüket nem élném tul . . . azt érzem! Ne itélj meg tévesen, ne hidd, hogy elég őrült vagyok még mindig szeretni egy férfit, aki igy bánik velem, enynyire gyötör, ennyire megvet! Nem . . . nem szeretem őt többé, de nem tudom feledni, minő őrülten szerettem őt egykoron, minő áldozatokat hoztam meg érte a multban, mennyi lelki szenvedésen mentem keresztül miatta, nem feledtem el, hogy életemnek egyedüli célja ő volt. Ha tehát ez a

cél megszünik, megszünik vele az életem is . . . nemde? Azt fogod mondani: és a gyermeked? Igazad van, Margitkát imádom, érte élni elég életcél lenne . . . és még sem tudom elképzelni ugy a létet, hogy mi ketten, elhagyatva, egyedül folytassuk az életet, mig ő . . . azzal a másik nővel éli a világát. Ez a nagy ellentállásom, küzdelmem, bizonyára nem is lenne lehetséges, ha nem kis leányom jogait védeném, ha nem miatta szenvednék . . . De megvan mindennek a határa. Már mondtam neked, hogy kimerülve érzem magamat, csak egy tart még föl, izgatja az idegeimet: megtudni, mit rejt Sándor iróasztala?! És meg fogom tudni! Egész rögeszmévé vált ez nálam, hogy ott . . . ott találom meg a helyzet kulcsát . . . Ferenc egészségi állapota napról napra hanyatlik. Az asztma rettenetesen kezdi kinozni őt. Éjjeleket tölt ülve a karosszékében, mert ha fekszik, fuldoklási rohamokat kap. Az orvos biztat és azt állitja, Ferenc szenvedései mellett még sokáig elhuzhatja, de ha az orvos csalódnék?. . . És félek, csalódik. Valami azt sugja, Ferenc nem élhet sokáig és ha ő meghal, kihull kezemből az egyetlen fegyver és én teljesen ki leszek szolgáltatva Sándor akaratának. Ezt meg kell előznöm; mint a csatát vesztett

hatalomnak, nekem is arra kell igyekeznem, hogy tisztességes békét kössek . . . Békét? Lehet-e békének nevezni azt, mikor szétmarcangolt szivvel, megtört lélekkel arra gondol valaki, hogy a férje, mikor már nem tart tőle, ne lökje ki őt a házából, mint a harapós ebet!

Miket irok itt össze-vissza neked! El sem kellene küldenem ezt a levelet! Ma nagyon megszállt a kislelküség! Vannak bátrabb napjaim is . . . vannak! De azért mégis azt mondom neked, örülj, hogy sohasem ismerted a szerelmet, örülj, hogy nem voltál férjnél!

Szivből ölel a te szerencsétlen

Vilmád.

A KATASZTRÓFA.

XVI.

Sándor kora reggel átkocsizott kis leánya és annak nevelőnőjével Felső-Guidófalvára és ott szándékozott maradni néhány napig, mert Ferenc bácsi nehezen türte a betegségét és szórakoztatta őt Sándor és a kis leány jelenléte.

Vilma egyedül maradt odahaza és komoran ült a reggeli asztalnál. Mária szótlanul szedte el a csészéket. Nagyon rossz szinben volt ; nagy sápadtsága, beesett szemei, bágyadt tekintete nem kerülte el Vilma figyelmét.

— Ezt a leányt megint az idegrohama kerülgeti, — gondolta, de mit sem szólt, csak mikor Mária bejelentette, hogy föl-

használja a háziur pár napi távollétét és nagy takaritást csinál a lakosztályában, beereszti a szobákat, ha a nagyságos asszonynak nincs ellenére mondá.

— Jobban tennéd, ha kipihennéd magadat e napok alatt; rossz szinben vagy. Különben tégy, amint akarsz, — tette hozzá Vilma vállat vonva, mint akinek semmi köze sincs sem Máriához, sem azokhoz a szobákhoz. De azért magában ingerülten gondolta: — Ennek a leánynak minden gondolata Sándor... Ha ez a leány csak álszenteskedő lenne és csak előttem játszaná a »nenyulj hozzám«-ot! Minden lehetséges! Sándor kimélt eddig, de most már mindenre képes, hogy boszantson... Nem, ezt ki nem állnám...

Mária pedig azalatt kihordatott Sándor szobáiból minden butort, hajszolta a cselédeket és nagy buzgalommal végezte a nagy takaritást.

Rekkenő hőség volt e napon; perzselőn tüzött alá a nap; a légben egy szellő sem mozdult, fü, fa, virág lankadtan állott, a fehérre meszelt cselédházak vakitottak a nagy fényben; a nagy udvar közepén álló vizmedencére sürün szállott szomja enyhitésére galamb, madár.

Vilma a szobájába menekült a nagy hőség elől és feléje sem nézett Mária munkájának; tüntetőleg kerülte férje lakosztályát, de gondolatai annál sürübben időztek Sándor iróasztalánál, amit Röntgensugarakkal szeretett volna megvizsgálni, esetleg álkulcs segélyével is . . . ha arra alkalma nyilik.

Az ebédet szótlanul fogyasztotta el a két nő; Mária alig evett. A munka a nagy hőségben láthatólag kimeritette, de azért délután lankadatlan buzgalommal folytatta. A vacsorához azonban már nem jelent meg, és az őt kereső szobaleány jelentette Guidófalvynénak, hogy Mária ruhástól az ágyán fekve, mélyen alszik. Vilma megparancsolta, hogy nem kell őt háborgatni. Tiz óra felé pedig maga nézett be lábujjhegyen a leányhoz, aki még akkor is mély álomba merülve, sápadtan, mozdulatlanul feküdt az ágyán. Máriát meglepte néha az ilyen beteges, lethargiaszerü mély álom, mely néha huszonnégy óráig is eltartott. Vilma nem kételkedett, hogy ez alkalommal is igy lesz és óvatos léptekkel, elégedett arckifejezéssel hagyta el a szobát.

De ugy volt megirva a sors könyvében, hogy Mária fölébredjen.

Kormos, Mária kedvenc cicája be-

surrant a nyitott ablakon, felugrott Mária ágyára, előbb annak lábaihoz kuporodott, majd jobb helyet keresve, az alvó leány egyenletesen emelkedő keblére feküdt, a minél puhább, lágyabb helyet már csakugyan nem találhatott.

De Mária mihamar lidércnyomást érzett, rémlátományok üldözték, viaskodott álmában, elguritni akarva magáról egy óriási sziklakövet .... Végre sikerült az .... heves mozdulattal ült fel Mária az ágyában és a cica nyávogva menekült.

A leány felébredt és körültekintett.

Koromsötétség volt körülötte, sötét ablakán csupán a csillagos ég, a fehér tejut világitott be ; a tornácon nem égett lámpa többé.

Pár pillanatig tartott, amig vissza tudott emlékezni, hol van és miként került ide. És emlékező tehetségének első megnyilvánulása az a gondolat volt, hogy ura lakosztályában ablak-ajtó tárva maradt.

Megijedt, ugy érzete magát, mint az őrhelyén elaludt katona. De aztán azzal vigasztalta magát, Guidófalvyné bizonyára helyettesitette őt és a cselédek által mindent bezáratott. Csakhogy ezek a leányok annyira hanyagok .... ha valamiről megfeledkeztek volna ! Ha egy ablak nyitva

maradt? .... Éjjel vihar támadhat, ha kivilágosodik, legyekkel, szunyoggal lesz majd tele a szoba ....

Mária nem nyugodott. Gyertyát gyujtott. Mielőtt lefeküdt, személyesen akart meggyőződni, rendben van-e minden az ő imádott uránál. Végig ment a Sándor szobáihoz vezető hosszu folyosón, ahonnan egy kis ajtó az udvarra nyilott. A folyosón füledt volt a levegő, Mária még mindig kábultan szédülni kezdett. Hamar kinyitotta a kis ajtót, állva maradt ott pár percig és kéjjel szivta be az üditő, hüs éjjeli levegőt. A szédülése gyorsan elmult és ő nyitva hagyva az ajtót, halkan, nehogy felzavarja a folyosó fölött alvó Guidófalvynét, ment Sándor szobája felé. De mikor annak ajtaját megpillantotta, megdöbbent, az ajtó be volt téve, de fénysugár hatolt ki a hasadékokon át. Elszorult szivvel tette Mária kezét a kilincsre és csak pillanatig habozott.

Az első szoba sötét volt, de a mellékszobába vezető nyitott ajtón át nagy világosság tódult ki. A bronz-oszlopos, nagy álló-lámpa az iróasztal mellé állitva égett, nagy világosságot terjesztve szét a szobában, mert a nagy vörös selyemernyő nem volt rajta. Az iróasztal fiókjai ki voltak

huzgálva. Iratcsomók, fényképek (Katalin arcképei) hevertek az asztalon, ami előtt Guidófalvyné ült, kezében egy kis csomaggal, amit éppen felbontani készült, midőn Mária belépett. A leány lépteinek neszére azonban ijedten visszafordult és a kis csomagot, amin Sándor irásával az állt: »Katalin levelei« hirtelen mozdulattal házi kötényének tág zsebébe csusztatta.

Mária megpillantva az iróasztalban kutató Guidófalvynét, az első pillanatban sóbálványnyá meredt a meglepetéstől, de hamar magához tért és erélyes léptekkel sietett Vilma felé.

Guidófalvyné nem vesztette el a lélekjelenetét és fölényesen kiáltott rá:

— Mit keressz itt?

Mária könyörgőleg tette össze a kezét:

— Nagyságos asszony! Mit csinál? az Isten szerelmére! Ez nem helyes! — mondta elrémülve.

— Nem kérdeztem a véleményedet! — felelte Vilma elutasitólag. — Menj a dolgodra, zavarsz!

— Nem mehetek . . . nem távozhatom innét — felelte Mária tiszteletteljesen, de már erélyesebben — ameddig a nagyságos asszony mindent vissza nem rakott a helyére.

— Micsoda merészség ez ? Lám . . . lám, te vagy itt az urnő vagy én ? — kérdezte Vilma fennhéjázóan. — Hogy mersz velem igy beszélni ?

— Nagyságos asszonyom — felelte Mária elsápadva és az izgatottságtól remegő hangon — nem mondhatja, hogy valaha megfeledkeztem az önnek tartozó tiszteletről . . .

— Nem is tanácsolnám ! — szólt közbe Guidófalvyné fenyegetőleg.

— . . . De — folytatá Mária elhatározott hangon — a nagyságos ur reám bizta a szobáit, én vagyok felelős mindenért és azért még egyszer kérem, rakjon vissza mindent, különben . . .

— Elég volt a szemtelenségeidből . . . — kiáltotta az urnő dühösen, — lódulj innét ha mondom, vagy kidoblak !

— Nem távozhatom — felelte Mária dacosan — nem hagyhatom az uram iratait a kezei között !

— Mondd inkább, a szeretőd iratait, te jó madár ! — rikácsolta Vilma magánkivül, — mert belátok már a kártyáidba, te álszent ! Tudom, mi adja neked a nagy bátorságot !

Mária halálsápadt lett és a szemeiben vészes láng gyult ki :

— Hiába gyaláz ! — felelte tompán — nem ijeszt vissza ! A jó Isten tudja, hogy becsületes vagyok és csak a kötelességemet teljesitem.

— Takarodjál innét !

— Nem megyek ! — volt az elszánt válasz.

— Azt majd meglátjuk, — szólt Vilma magánkivül és felemelte a kezét.

— Ne üssön meg ! — kiáltotta most már a leány is egészen magánkivül, — mert ide csőditem a cselédséget ! És ha nem rakja vissza az iratokat ! — folytatta minden tiszteletet félretéve, — Istenemre mondom, ide csőditem valamennyit !

A leány tekintete olyan ijesztő, a hangja annyira fenyegető volt, hogy Vilma megdöbbent. Tudta, hogy ez az elszánt leány be is váltja a fenyegetését, és mindenre képes, ha idegrohama, ami már vésztjóslóan lobogott a szemében, erőt vesz rajta. Nem akarta, hogy cselédei tanui legyenek e jelenetnek, belátta, hogy Mária akaratát teljesitenie kell, ha el akarja kerülni a botrányt. Aztán a fődolog, Katalin levelei ugyis a zsebében vannak már. Felemelt karja aláhullott és dühtől remegve, de visszarakta az iratokat. Mikor

mindennel elkészült, be akarta zárni az iróasztalt, de Mária megszólalt :

— Az irásokról, amik a kötény zsebében vannak, megfeledkezett !

— Semmi sincs a kötényzsebemben ! — szisszent fel Vilma, mintha kigyó csipte volna meg és önkénytelenül, mintegy védőleg tette kezét a zsebére.

— De van ! — kiáltotta Mária, — láttam, mikor valamit a zsebébe csusztatott.

— Nem igaz ! Semmi irás sincs nálam, ha mondom ! — felelte Guidófalvyné erélyesen és távozni készült.

De Mária elállta az utját és fenyegetőleg rászólt :

— Egy tapodtat sem megy innét, amig ide nem adja, ami a zsebében van !

Ez sok volt ; Guidófalvyné nem tudta többé fékezni az indulatát, nem tudta eltürni, hogy egy alárendeltje igy szóljon hozzá ; hozzá, akinek szigora előtt az egész cselédség reszketve hunyászkodott meg. És a pofon, amitől a keze már egész beszélgetésük alatt viszketett, elcsattant Mária arcán.

De ez a megfenyités rossz pillanatban történt ; olaj volt a tüzre. Mária mindenről megfeledkezve, urnőjére vetette magát, hogy erőszakkal vegye el tőle az elcsent

tárgyat. A két nő viaskodni kezdett. E percben minden társadalmi válaszfal eltünt köztük, csupán két elkeseredett nő állt szemben egymással ; két nő, akinek egymás iránt már régen táplált, de elfojtott gyülölete most egyszerre elementáris erővel tört ki. Gyülölettől lihegve küzdöttek egymással, de viaskodásuk nem tartott sokáig, mert Guidófalvyné erősebb volt ugyan, Mária azonban sokkal hajlékonyabb és igy nem sokára sikerült is neki egy ügyes mozdulattal urnője zsebébe nyulni, de abban a pillanatban, midőn keze megragadta a levélcsomót, Vilma az öklével olyan dühhel, erővel ütötte őt mellbe, hogy a leány hanyatt esett. Csakhogy esése következtében Vilma is megingott, hátrafelé tándorodott, még pedig olyan szerencsétlenül, hogy a mögötte álló nagy lámpát magára döntötte. A borszeszlámpa ama percben, midőn a lökés érte, felrobbant, az üvegdarabok csörömpölve hullottak szerteszét, a kékes lángokkal égő folyadék pedig végig ömlött a szerencsétlen asszony ruháján és szétfolyt a padozaton.

Guidófalvyné rettenetes kiáltással menekült a lángtengerből és kétségbeesetten kezdte tépni magáról az égő ruhát, de látva, hogy a tüzet igy eloltani képtelen, iszonyu

sikolylyal kifutott. Fürdőszobájába akart szaladni, hogy ott a zuhanyt magára rántsa, de kiérve a folyosóra, megpillantotta az udvarra vezető nyitott kis ajtót. Villámgyorsan villant meg agyában az udvar közepén álló nagy vizmedence, amit hamarább és könnyebben vélt elérni, mint fürdőszobáját, ahová lépcső vezetett és nem gondolva meg, hogy a szabad levegő és szaladása még inkább éleszteni fogják a tüzet, kirohant az ajtón és velőtrázó, rémes kiabálás közben (mert már az egész teste lángolt) eszeveszetten futott a vizmedence felé. De nagy ijedtségében, fájdalmában irányt vesztett a sötétben. Rettenetes kiabálására a cselédházból, az istállókból kifutott a cselédség és rémülve látott egy lángoló női alakot a sötét udvarban futkosni. A kocsis azonnal felkapott egy lópokrócot és az égő asszony után szaladt, de abban a pillanatban, midőn már alig egy lépésnyire volt tőle, Vilma a vizmedencéhez ért és egy utolsó rémes sikolylyal belevetette magát abba. A viz sisteregve, gőzölögve csapott össze fölötte.

Miközben a cselédség a vizmedence körül sereglett és az előhozott lámpások fénye mellett a vizből kihuzott, összeégett, eszméletlen nőben felismerte Guidófalvynét,

ujabb rémes kiáltás hallatszott a ház felől ; a toronyszoba kivilágosodott ablakaiból pedig sürü füst tódult ki. A férficselédek összeégett urnőjüket a nőkre bizva, a toronyszobába rohantak. Ott a szétfolyt égő borszesztől meggyuladt a padozat és egy karosszék s nehány szék is tüzet fogott. A lángtenger közvetlen közelében, még mindig hanyatt fekve, borzasztó ideggörcsökben, tehetetlenül fetrengett Mária és rémesen kiabált.

A cselédek, miután a füsttől már fuldoklani kezdő beteg leányt nagy nehezen kiszabaditották rémes helyzetéből és a szobájába vitték, a tüz oltásához láttak és rövid idő alatt sikerült is a tüzet eloltaniok.

A még mindig eszméleten kivüli Guidófalvynét a cselédleányok nagy elővigyázattal lepedőben vitték a szobájába, ott lefektették az ágyára, de a sietve előhivott orvos már csak a beállt halált állapithatta meg. A szerencsétlen nőt azon percben, midőn égő testével a vizbe vetette magát, szivszélhüdés érte. A Gondviselés kegyes volt hozzá, megkimélte őt a rettenetes kinoktól, amiken keresztül kellett volna mennie másképen, ha a halál meg nem váltja őt ilyen irgalmas módon. A szenvedélyes asszony, akinek szerelmes szive egész életén

át vészes, kiolthatatlan lánggal égett egy férfiért, aki sohasem szerette őt, a lángok martaléka lett ártatlan, jelentéktelen meghivók miatt, amiket ő férjéhez intézett szerelmes leveleknek vélt. Mert Katalin sohasem irt ilyeneket Sándornak, de Guidófalvy minden legjelentéktelenebb kártyát is, ami Katalintól jött, ereklyeként őrzött meg.

Egy lovász fiu azonnal átnyargalt Felső-Guidófalvára, hogy urát a rémes katasztrófáról értesitse és mikor Sándor éjfél után megérkezett otthonába, amit reggel a fényes napsugár derüjében hagyott el, egy holttestet, egy tüztől elpusztitott szobát és egy fél őrültet talált. Kit ne döbbentene meg a sors ilyen gyors, váratlan, gyászos fordulata ? Még a legkeményebb, legerősebb férfisziv is megremeg az ilyen szerencsétlenséggel szemben ; Sándor is mélyen megrendülve állt a felismerhetetlenségig összeégett hitves teteme mellett és e komoly pillanatban elfelejtett minden kicsinyes viszályt, amivel e nő az ő életét megmérgezte. Csak gyermekének anyját látta benne, akit bár sohasem szeretett, most mégis mély szánalommal nézett. Mert bármit vétett is életében férje ellen e nő, szerelemből tette és a bünhödése kegyetlen volt ! . . . Sándor mindent megbocsátott

neki e percben ; a szánalom eltörült a szivéből minden haragot, minden keserüséget.

Aztán Máriához sietett. De Mária nem volt magánál ; egész éjjel őrjöngött, hol sirt, hol nevetett. A hisztéria borzasztó mértékben tört ki rajta. Összefüggéstelen szavaiból Sándor csak félig tudta kihámozni a valót, és csak később, napok mulva, midőn Mária idegessége némileg csillapult, az emlékező tehetsége visszatért, tudta még Sándor a gyászos katasztrófa igazi okát és a rettenetes részleteket.

UJ REMÉNYEK.

XVII.

Guidófalvy Sándor bement Gerbaudhoz, hogy cukorkákat vásároljon a kis leánya számára, akit nehány nap előtt helyezett el a »Sacré-Coeur« intézetében, és az ajtóban összetalálkozott Ágnessel. Ágnes szebb és elegánsabb volt, mint valaha, nagyon megörült Sándornak, de mivel egy idegen hölgy társaságában volt, csak futólag szorithatott kezet régi barátjával és kérte, látogatná meg őt másnap délben.

Sándor készségesen mondott igent.

— Andrássy-ut 67. — mondta Ágnes, visszafordulva — ne felejtse el a cimemet.

— Kiköltöztek? — kérdezte Guidófalvy elcsudálkozva.

— Kiköltöztem — felelte Ágnes nyomatékkal, titokzatos mosoly kiséretében. — Tehát a viszontlátásra holnap! — mondta még egyszer és társnője után sietett.

— Mit jelent ez? — kérdezte magában Guidófalvy.

Hónapok óta már, mit sem hallott Ágnesről, mert amióta szakitott Katalinnal, nem leveleztek és ő nem is látogatta meg Ágnest azóta, mert került mindent, ami őt ama fájdalmas szakitásra emlékeztette.

Feleségének tragikus halála alkalmával, Ágnes rövid sorokban kondoleált; Sándor a formaszerü köszönetnyilvánitással viszonozta azt, ez volt összes érintkezésük azóta.

Guidófalvy aztán este elment a »Vadászkürtbe« ama reményben, hogy ott találkozni fog Rónaszékyvel, aki majd informálni fogja őt mindenről, ami azóta ösmerős körében történt.

Rónaszékyt tényleg ott találta szokott vacsorázó helyén.

— Mi van Abáthynéval? — kérdezte Sándor, miután a viszontlátás örömein átestek és Rónaszéky diskréten kondoleált barátjának felesége elhunyta fölött. —

Furcsa benyomást tett ma délelőtt reám Gerbeaudnál. Meghitt, látogatnám meg és mikor uj lakcimét megmondta, arra a kérdésemre : »kiköltöztek?« különös hangsulylyal felelte : »Kiköltöztem.« Csak nem hagyta ott Zsigát?

— Hát te nem tudod, hogy Ágnes válik és férjhez megy Beregihez?

— Beregihez? Ez lehetetlen ! Hiszen Ágnes ki nem állhatta azt az embert !

— Az már régen volt — felelte Józsi a kezével legyintve — azóta már nagyon is szerette és most . . . végre a kezével fogja őt boldogitani.

— De mikor? hogyan történhetett meg ilyen csuda?

— Ezt a csudát Zsiga hitelezői hozták létre. Zsiga uszott . . . nyakig uszott, már fuladozott . . . még egy pillanat — magyarázta Józsi élcelődve — és a jó fiu odavész. Ekkor megjelent a mentő — folytatta páthosszal — Beregi, a fuldoklót megragadta a gallérjánál fogva és kitette őt a szárazra. Zsiga meg volt mentve és . . . ők idyllikus hármasban, boldogan éltek a télen át . . . Beregi pénzén. Ágnes megszokta Beregit, Beregi mindjobban belebolondult Ágnesbe és egyszerre csak mindketten feleslegesnek kezdték tartani

Abáthyt. Ágnes igy gondolkozott : »Miután ennek az élhetetlen embernek a megmentése miatt már ugy is türnöm kell Beregit, minek türjem még őt is rádásul? Nem jobb lenne Beregi millióit egyedül, fesztelenül fogyasztani el?« Beregi pedig igy monologizált : »Erre az asszonyra jogom van, ő az enyém, de minek osszam őt meg azzal a másikkal? És felmerült a válás kérdése. Csakhogy Zsiga nem akart válni ; nem akarta, hogy őt a meleg fészekből kidobják. Ellenkezett, dacolt, nem volt hajlandó az ő »Üdvösségéről« olyan könnyen lemondani.

Beregi erre gondolt egy nagyot, megmutatta, hogy azért, hogy valakit azelőtt Berg-nek hivtak és most Beregi »y« nélkül, nagyobb gavallér tud lenni, mintha háromszáz éves ősökkel dicsekedhetne, de háromszáz holdja sem lenne és fényes végkielégitést adott Zsigának.

— Végkielégitést?

— Igen, barátom. Kifizette Zsiga összes adósságait, némelyek szerint 200.000, mások szerint 150.000 koronát, aminek fejében Zsiga lemondott a feleségéről, vagyis beleegyezett a válásba. És haza megy majd gazdálkodni tehermentes birtokára, kaphat még valami gazdag feleséget, főispán is

lehet belőle, szóval jól járt, hogy Beregi megvette a feleségét!

— Hihetetlen történet! . . . Beregi nagyon szeretheti Ágnest, hogy egy egész vagyont áldozott a birhatásáért! — kiáltott fel Sándor nagy csudálkozással.

— Mindenesetre! De miért csudálkozol ezen éppen te, az ideálista? De úgy van az! A világ — még a legideálisabban gondolkozó ember is — nem tud szabadulni a pénz imponáló befolyása alól és a vagyont nagyobbra becsüli az életnél.

— Hogy érted ezt?

— Csak ugy, mert senki sem csudálkozik és egészen természetes, mindennapi dolognak tartja, ha azt olvassa a napi hirek között, hogy valaki eldobta magától az életet egy nő miatt, ha azonban azt hallja, valaki 200.000 koronát áldozott egy nő birhatásáért, nem tud magához térni a bámulattól.

— Mert ez nagy ritkaság is, barátom! — felelte Sándor, a ki még mindig a meglepő hir hatása alatt állott. Nálunk pedig már azért is, mivel itt kevés ember van abban a helyzetben, hogy ilyen nagy összeget legyen képes a szerelméért feláldozni. Ki hitte volna Beregiről, hogy ilyen mélyen tudjon szeretni? Ő, aki

annyi nővel hozott hírbe a fáma! Akit szoknyabolondnak, kokottok után futkozónak mondtak!

— Mindez csak póz volt nála! Könnyü dicsőség, nimbusz utáni vágy, amit pénzével könnyen megszerezhetett magának és meg is szerzett. De alapjában véve érzelgős, hűséges sziv dobogott a nőhóditó világfi fehér plasztronja alatt és ő vágyott ezt a szivet kezével együtt felajánlani a szépek szépének, a kit már régen szeretett. De azt hiszem, e két embert le is tárgyaltuk már alaposan. Kiről akarsz még hallani? Munk Miczi Párisban él a férjével; Munk gyögyörü kis palotát vett a lányának az Avenue Henri Martinon és Ábel . . .

— Nem érdekelnek ezek az emberek, vágott közbe Sándor szárazon.

— Ábrahámffyné még mindig utazik — folytatta Rónaszéky, fürkészőleg nézve barátjára, de annak egy arcizma sem változott. — Valami előkelő angol nővel ismerkedett meg Corfuban, ezzel járja be a világot.

— Jól teszi — felelte Sándor lehetőleg természetes hangon. — Nincs kellemesebb dolog az utazásnál. Hát Darvay Lenkével mi van? — kérdezte hirtelen, hogy másra terelje a beszélgetést.

— Férjhez ment Szepesihez és nagyon boldog.

— Hála Istennek! — sohajtott fel Guidófalvy. — Csakhogy boldog emberekről is hall az ember! Hát te, Józsi? Nem szándékozol megházasodni?

— Nem én, barátom! Már én csak mint agglegény végzem be az életemet! Annyi rossz házasságot, hűtelen asszonyt láttam már az életemben, hogy okultam a példán. Nem kockáztatom meg a dolgot! Az élet nagyon mulatságos szinjáték, ha az ember csak mint néző szerepel benne, de szinésznek lenni abban hálátlan dolog. Mert az életben több a tragikus, mint a víg szerep, több a szomorúan végződő dráma, mint a szerencsés befejezésü vigjáték!

*

Sándor nagy érdeklődéssel sietett másnap régi barátnőjének Andrássy-uti lakására; kiváncsi volt, miként fogja Ágnes az ő válópörét indokolni, mit fog neki mondani uj házasságáról? Ágnest ugyan szókimondó, őszinte asszonynak ismerte, de azért el volt készülve valami jól betanult hatásos mesére, a mivel Ágnes ugy Zsiga, mint saját eljárását is szépiteni fogja. De

csalatkozott, Ágnes, ha nem is ugyanazon szavakkal, de ugyanazt beszélte el neki burkoltan, amit tegnap Rónaszékytől hallott. És szinte furcsán hatott, mikor abban a mesés fényüzésü lakosztályban (mert Beregi addig is, a mig feleségét pompás Andrássy-úti palotájába vihette, remekül rendeztette be számára ezt az átmeneti lakást a közelében) az a szép asszony, akin valódi csipkékkel diszitett pongyola, a kezén vagyont érő gyürük ragyogtak, egykori szegénységéről, arról beszélt, minő szenvedéseken ment át ő Zsiga oldalán anyagi gondok miatt. Mint ölt el benne minden egyéb érzést a sok pénzzavar okozta nyughatatlanság, miként kergette bele őt Zsiga jelenlegi helyzetébe és miként tanulta meg becsülni lassan-lassan Beregit jó szive, gyöngédsége miatt.

— Az ember sokszor balul itél meg valakit, — mondotta Ágnes, — ha csak a társaságból ösmeri. Mert a szalonokban valamennyien álarcot öltünk, ez alá rejtjük el való lényünket, amit sokszor kevesebbre becsülünk a felvett álarcnál! És mégis! Hányszor többet ér az a magunkra erőltetett hazugságnál.

— Tehát meg van elégedve, kedves Ágnes? — mondta Sándor szivélyesen —

Ennek igazán szivből örvendek! Mert jól tudtam én, hogy maga nem volt boldog Zsigával és sokat szenvedett!

— Sokat szenvedtem és tulajdonképen sohasem is szerettem Zsigát igazán. Szüleim akarták ezt a házasságot; engem elkápráztatott Zsiga előkelő neve, kamarási méltósága, a pesti élet. Igazi szerelem nem fűzött együvé minket sohasem, legfeljebb az első szerelem mámora. Hamar rájöttem, hogy Zsiga nagyon gyenge jellem, hogy ne mondjam, jellemtelen; céljaira használ ki és alapjában véve durva, gyöngédtelen ember. Ha annyira a mulatozásra adtam a fejemet, azt is inkább azért tettem, mivel elkábitani akartam magamat. Szóval, nem voltam boldog vele és mégis . . . mégis . . . magával egészen őszintén beszélek, Sándor, — sok időbe, nagy lelki küzdelmembe került, amig e válásra rászánni tudtam magamat.

— De miért?

— Miért? — mondta Ágnes habozva, — mert . . . szerettem az Abáthy nevet. Ne nevessen ki, Sándor, de lássa, én fanatikusan csüngtem e néven . . . Ez a név adott nekem erőt a mult nélkülözéseit elviselni, mert ez a név aranykulcs volt, ami a legmagasabb körök ajtaját megnyitotta előt-

tem ; ez a név dicsőséget, nimbuszt adott, vagyon nélkül is. Letenni ezt a nevet, amit tizenöt éven át viseltem, ami már annyira összeforrt velem, a lényemmel, ez majdnem lehetetlennek tetszett előttem ! Zsigától minden fájó érzés nélkül tudtam elválni, de letenni a nevét, mérhetetlen fájdalmat okozott ! Ne legyek többé Abáthyné, hanem csupán Bereginé, *y* nélkül, röviden, akár a sarki boltosné, a ki szintén ötven krajcáros nevet visel, ez fájt . . . keservesen fájt . . .

— De kedves Ágnes, mindez csak előítélet . . . és egy olyan okos asszony, mint maga hamar tulteszi magát ilyesmin . . .

— Előítélet, az igaz, — felelte Ágnes, — de az nem áll, hogy az ész könnyen tulsegit ilyesmin, mikor valaki az előítéletek melegágyában nevelkedett fel. Én pedig ott nőttem fel. Emlékszik még az apámra ? Minő büszke volt a származására és minő elveket vallott ? Mit hallottam gyermekkoromtól fogva folytonosan odahaza ? Hogy nem is ember, a kinek legalább öt pontos koronája nincsen ! Emlékszik, hogy lenéztük a szomszéd Róka (alias Fuchs) dúsgazdag földbirtokos gyermekeit ? Az apám csak a köteles látogatást adta vissza a szomszédjának és egy világért sem engedte

volna meg, hogy a Róka-gyerekekkel társalogjam.

— Mindez igaz, csakhogy ne feledje kedves Ágnes — felelte Guidófalvy — hogy azóta nagyot változott a világ. A mi gyermekkorunkbéli eszméket már erősen elkoptatta a világ folyása, az uj áram, ami nem tekintve a születést, rangot, uj erőket, életképes elemeket hoz felszinre. Társadalmunk forrongásban, átalakulásban van, uj nemesség képződik lassanként, aminél alapul az ész, életrevalóság és a szorgalommal, önerővel szerzett vagyon fog szolgálni. Pár száz év mulva azok, akik ma még »ujak«, »régiek« lesznek. Minden nemességnek ez a története.

— Ez mind igaz .... de azért nekem mégis fáj, hogy jövendőbeli férjem származása folytán ahhoz a táborhoz fogok tartozni, amelynek tagjai a legnagyobb megtiszteltetésnek vették egykoron, ha Abáthyné »zsúr«-jain megjelenhettek. Hiába is vitatjuk e dolgot, ez igy van. Minden örömnek megvan az üröm cseppje ... a Beregi név az én ürömcseppem ....

Pillanatra elhallgatott és melankólikusan nézett maga elé .... Talán várta, hogy Sándor megszólaljon .... De Sándor hall-

gatott és Ágnes hirtelen, dacosan vetette fel a fejét :

— De ezen változtatni nem lehet és én kárpótolni fogom magamat a vagyonommal ! Mesés fényüzést fogok kifejteni, olyan fényüzést, olyan fényüzést, hogy egykori barátnőim szédülni fognak az irigységtől ! — kiáltotta kihivóan. Mert a pénz szép dolog, ha olyan óriási összegekben birjuk azt, mint birni én fogom. Beregi nagyon bőkezü .... rágalom volt, amit a fösvénységéről regéltek .... És számitás nélkül költeni, ez még uj gyönyör előttem. Ki fogom élvezni ezt a gyönyört !

— Ne csak erre gondoljon Ágnes — szólalt meg Guidófalvy komolyan — necsak a fényüzés léha örömeire, a nagy vagyon sokkal nemesebb örömöket is ad.

És mivel Ágnes kérdőleg, kiváncsian nézett rá, hévvel folytatá :

— Gondoljon arra, mennyi jót tehet az, aki nagy vagyon fölött rendelkezik. Hány szerencsétlen embernek enyhitheti a szenvedéseit, mennyi könyet törülhet le, hány embert tehet boldoggá ! Ne csak a saját hiu vágyainak kielégitésére gondoljon Ágnes — folytatta Sándor belehevülve a beszédbe, — higyje el, hogy tartósabb, mélyebb gyönyört szerez az, ha másoknak, mintha csu-

pán önmagunknak okozunk örömöt ! Éljen a jótékonyságnak ! De ne érje be azzal, hogy csupa hiuságból nagy összegeket áldoz évenként egyleteknek, adjon önmaga, belátása szerint, ott, ahol a szükség nagy és a segitség sürgős. Áldozzon a művészetekért, irodalomért, minden szépért és nemesért és meglátja kedves barátnőm, olyan lelki boldogságban lesz része, ami nem fog önnek időt hagyni a töprengésre, vajjon a férje nevét »i«-vel vagy »y«-nal irják !

— Egészen ugy beszél, mint Katalin szokott néha velem ! — kiáltott fel Ágnes nevetve. — Ő is tartott nekem néha ilyen kis erkölcsi prédikációkat ! Igazán bámulatos, minő egyformán gondolkodnak maguk ketten ! — de látva Sándor elkomorodott arcát, kérlelve tette hozzá, — haragszik, hogy ezt mondtam ? Nem szabad lett volna Katalint felemlitenem ?

— Miért haragudnék ? — felelte Sándor. — Csak hizeleghet nekem, ha szavaim egy olyan fenkölt lelkü nőt juttatják az eszébe.

— Maga tehát nem neheztel többé Katalinra ? Harag nélkül gondol rá ? — kérdezte Ágnes mohón. — Feleljen Sándor és ne vegye indiskréciónak a kérdésemet, hiszen tudja, mennyire szeretem mind-

kettőjüket és nem képzeli, mint fájt nekem a meghasonlásuk !

— Aminek én, csupán én voltam az oka ! — kiáltott fel Sándor önváddal, — de szolgáljon a mentségemül az, hogy tulságosan imádtam Katalint, nagyon is magas polcra helyeztem őt ! És jött az az aljas ember és szentségtelen kezekkel lerombolta a bálványomat !

— Hogyan tudott olyan könnyen hitelt adni neki ?

— Eleintén nem hittem egy szavát sem. De képzelje magát a helyzetembe, Ágnes ! Hónapokon át imádtam Katalint, visszafojtva a szenvedélyemet, titkolva előtte a szerelmemet, mert nem voltam szabad, nem ajánlhattam fel neki a kezemet és szentségtörésnek tartottam volna őt másképen birni akarni, mint hites feleségemet. A női erények eszményképeként, szüziesen, mint egy leány állt ő előttem . . . és bár a szivemben, mialatt bizonytalan időre, talán örökre bucsuztunk, a legféktelenebb vágy tombolt őt akadályok és emberi törvények ellenére is a magamévá tenni, emberfeletti erővel uraltam magamat, annyira tiszteltem e nőt ! És ekkor előáll az ő legközelebbi hozzátartozója, egy Ábrahámffy és nemcsak hogy meggyanusit azzal, hogy

pásztoróráról jövök, de nyiltan a szemembe mondja, hogy bitorolom a jogait ! Katalin a menyasszonya volt !

— Még mindig nem tudtam hinni és megfenyitettem az aljas rágalmazót, de ő másnap elküldte nekem Katalin levelét . . . És ez a levél . . . ez a levél kétségbevonhatatlanul bebizonyitotta nekem, hogy Katalin még férje életében szenvedélyesen szerette Ábelt . . . E pontot illetőleg tehát a festő nem hazudott . . . és ha igazat mondott egy dologban, miért ne mondott volna igazat a többiben is ? . . . Nem képzelheti el Ágnes, mit éreztem, mikor e levelet elolvastam ! A csalódásom olyan hirtelen jött, olyan rettenetes, olyan mérhetetlen volt, hogy őrjöngtem fájdalmamban ! Katalin megcsalt, az orromnál fogva vezetett, kijátszott, sohasem szeretett, csak szórakoztatta őt, mulatságára szolgált az én nagy szerelmem . . . és most jót nevet a hátam mögött, amiért el tudott bolonditani az álszenteskedésével ! Nem gondolkodtam többé . . . és válaszul az ő kétségbeesett, hivó soraira elküldtem neki azt a szerencsétlen levelet ! . . . Akkor azt hittem, jól cselekedtem . . . Katalin nem érdemel tőlem egyebet. Csak később, sokkal később látam be, mennyire nem volt igazam . . .

— Nem volt igaza, Sándor, — szólt közbe hévvel Ágnes, — mert az a szerencsétlenül megfogalmazott levél, az igaz, Katalin ellen szólt, de Katalin sohasem volt Ábel kedvese, soha ! erre esküszöm. A menyasszonya volt, az igaz, de Katalin maga bontotta fel az eljegyzésüket, amit a gyászév miatt mindenki előtt titokban tartottak, felbontotta, mert Ábelt érdemetlennek tartotta a kezére. Évekig alig tudtak egymásról ; Katalin teljesen megszünt Ábelt szeretni, de Ábelben ujra felébredt, még hatalmasabban, mint első izben, a régi szerelem és mivel Katalin róla többé tudni nem akart, féltékenységből, sértett hiuságból követte el azt a nemtelen boszut. Sohasem tartottam őt jellemes embernek, de ilyen jellemtelennek még sem gondoltam volna ! Ő el akarta szakitani magukat egymástól és ez sikerült neki ! . . .

— Sikerült neki ! — felelte Sándor szomoruan, — mert én első pillanatban hittem neki és csak lassan-lassan, egyre töprengve, ezerszer is átgondolva mindent, jöttem arra a meggyőződésre, hogy a festő elferditve a tényeket, rutul kihasználta a helyzetet és Katalin bünös nem lehet, legfeljebb abban hibázott, hogy elhallgatta előttem egykori mátkaságát a rokonával.

Nem képzeli Ágnes, minő lelki megnyugvást okozott nekem, mikor hosszu töprengés után erre a meggyőződésre jutottam. Katalintól az igaz, hogy elszakitva maradtam továbbra is, de az a gondolat, hogy ismét tisztelhetem, szerethetem őt, nagy lelki gyönyörüségemre szolgált. A lelkem ismét nála időzhetett, vele foglalkozhatott, ha reménytelenül is . . .

— Tehát még mindig szereti őt ? — kérdezte Ágnes.

— Jobban imádom őt, mint valaha !

— De hát akkor most, miután már szabad, miért nem igyekszik találkozni vele ?

— És maga azt hiszi, Ágnes, hogy Katalin meg tudná nekem bocsátani azt a durva sértést ? — kérdezte Sándor izgatottan.

— Már régen megbocsátotta — felelte Ágnes — és tulajdonképen soha egy percig sem haragudott magára, csak szomoru volt, végtelenül szenvedett, hogy maga őt megveti . . .

— De ha ez igy volt, miért nem irt nekem Ágnes ? Miért nem világositott fel ?

— Katalin nem akarta. Borzasztóan fáj, hogy Sándor megvet — mondta, — de miután ledönthetlen akadályok állnak kö-

zöttünk, jobb ez igy, legalább hamarább fog elfeledni, kevesebbet szenved !

— Minő önfeláldozás ! Oh minő önzetlen, nemes lélek ! — kiáltotta Sándor lelkesedéssel.

— Igen ! Katalin a legnemesebb, legönzetlenebb, legtisztább lelkü nő a világon ! — mondta Ágnes meggyőződéssel.

— De hol van ő ? Hol van ? — kiáltotta Sándor türelmetlenül. — Felkeresem őt akár a világ végén is !

— Jól mondja Sándor, — felelte Ágnes elmosolyodva, — mert könnyen megtörténhetik, hogy ő ott van !

— Hogyan ? Maga nem tudja Katalin tartózkodási helyét ?

— Katalin, amióta elutazott, egy éve lesz, egyetlen sort sem irt. Megneheztelt reám elutazása előtt.

— Miért ?

— Beregi miatt. De ezt hosszas lenne most elmondani és ez a dolog most már tárgytalanná is vált, miután Beregi felesége leszek. Meg vagyok győződve, hogy ha Katalin visszatér, megbocsátja nekem azt, amit tőlem a multban rossz néven vett és mi ismét a legjobb barátságban leszünk, azért egészen nyugodtan várom a megérkezését.

— Maga igen, de nem én ! — kiáltott fel Sándor felpezsdülve.

Ágnes kacagott.

— Brávó ! — kiáltotta — ezt már szeretem ! Igy szeretem magát látni, élénken, vágyakozva, cselekvésre készen és nem egykedvüen, szomoru arccal. Most már látom, jó uton van és az én régi vágyam teljesülni fog . . . Hiszen tudja, mennyire óhajtottam magukat összeházasitani !

— Mindez nagyon szép dolog, kedves Ágnes — vágott közbe türelmetlenül Guidófalvy, — de mondja meg inkább, kitől tudhatnám meg Katalin hollétét ? Ha felkeresném Szepesinét ?

— Nagyon alkalmas pillanat lenne, mondhatom — nevetett Ágnes, — Lenke tegnap este adott életet két egészséges honpolgárnak.

— Kettőnek ? — kérdezte Sándor, mintha hinni nem tudna a füleinek.

— Igen, ikrek . . . — mondta Ágnes furcsa hanglejtéssel, — kissé komikus, ugy-e ? De ők nem tehetnek róla . . .

— Szóval Lenke most hasznavehetetlen, — felelte Sándor, akit csak Katalin érdekelt, — de hát akkor kihez forduljak ?

— Tudja mit, menjen el Katalin ügyvédjéhez : dr. Pogány István, lakik : Fe-

renc-körut 28. ; ő bizonyosan utba igazitja, mivel ő küldi el Katalinnak az évjáradékát.

— Maga egy angyali teremtés, Ágnes ! — kiáltott fel Sándor ujjongva és megcsókolta szép barátnője kezét — és miután már ugy is elég sokáig vettem igénybe az idejét, szaladok az ügyvédhez.

— Siessen — mondta Ágnes szivélyesen — és ha megkapta a kivánt cimet, üljön vasutra azonnal, meg se álljon, amig Katalint meg nem találta és legyenek boldogok.

— Boldogok ! . . . — ismételte Sándor és hirtelen kételytől megszállva, a homloka elborult, — de vajjon ugy lesz-e ? Ki tudja, hogyan fogom találni Katalint ! Egy év óta elszakadtunk egymástól . . . egy év sok idő. Ő azalatt bejárta a fél világot, mennyi minden emberrel nem találkozott . . . Ha elfelejtett ? Ha a szive nem szabad többé ? Mást szeret ? Oh ! Ágnes ! még messze, nagyon messze vagyok a boldogságtól, mikor ilyen kinzó kérdőjelek állják el az utamat !

— Minden lehetséges e világon, kedves barátom, — felelte Ágnes komolyan — és mindaddig, amig célnál nem vagyunk, mint a telegráf póznák a vasut mentén, a boldogsághoz vezető uton is igy merülnek fel ujból, ujból a kinzó kérdőjelek. Elérjük-e valóban

az annyira hajszolt boldogságot, mindig kérdéses valami, jussanak eszébe a régi mondás: »Entre la coupe et les lévres, il reste encore de la place pour im malheur.« Én azonban lássa, hiszek a végzetben és azt mondom, ha a sors ugy rendelte el, hogy Katalin és magából egy pár legyen, nincs a világon az a hatalom, ami azt meggátolni tudná. A legnagyobb akadály már megszünt . . . De igaz . . . még semmit sem beszélt nekem arról a borzasztó katasztrófáról . . .

— Majd máskor, kedves Ágnes, — felelte Sándor, aki már szaladt volna, — most igazán nem vagyok abban a hangulatban.

— Csak egyet mondjon meg. Mi lett abból a szerencsétlen leányból, Máriából ? Felgyógyult ?

— Ugy ahogy ; az orvos reméli, hogy teljesen felépül kellő nyugalom mellett. Abban pedig lesz része, mert belépett az orsolya szüzekhez apácának. Régi vágya ez ! De most már igazán megyek . . .

MAUPASSANT SZOBRÁNÁL.

XVIII.

A *Monceau*-park Páris nyilvános kertjei közül kétségtelenül egyike a legszebbeknek, legvonzóbbaknak. Az »elegáns« jelzőt mintha csak e bájos park számára találták volna ki, mert minden előkelő e helyen, kezdve a park négy monumentális, fekete vasból készült aranyozott rácsos kapuján, amik az előkelő paloták közé ékelve netovábbját képezik a finom francia izlésnek és nagyon impozáns benyomást tesznek este, amikor a kapuk tetején kigyulnak a világító nagy, tejüveg-gömbök, egészen a kert minden legapróbb, legutolsó részletéig, ami mind arra vall, hogy e gyönyörü üdülő hely, egy nagy kultur nemzet világvárosának

legelőkelőbb negyedében van. A parkot széles kocsiut szeli keresztül, aminek elegáns fogatok, száguldó automobilok, lovasok és lovasnők, biciklisták adnak élénkséget. Az utszélén francia dadák kerek bőköpenyegben, sarkig leérő szélesszalagu fejékkel; vagy finom arcu, parányi fekete kalapot viselő angol »nurse«-k tolják a gyermekkocsikat. A gyalogjárókon felállitott padokon előkelő közönség üldögél; sikkel öltözött fiatal mamák, őszfürtü tipikus külsejü öreg delnők, öreg urak, kabátjuk gomblyukában a veres szalaggal, bájos fiatal leányok kezükben könyvvel vagy kézimunkával, közbe-közbe egy-egy nevelőnő, unatkozott arccal ügyelve fel a homokkal játszó ennivaló »bébé«-kre.

De a fő allée-nál még szebbek a kert viritó bokrokkal, ritka fákkal szegélyzett árnyas mellékutai, ahol mindenütt kényelmes székek vannak felállitva, ahonnan a szem kilát a gyönyörü bársonyos pázsitokra, remek virágágyakra itt-ott egy-egy müvészi szoborcsoportra. Mert hires müvészek, irók és zeneköltők: Gounod, Ambrois, Pailleron stb. remek kivitelü márvány szobrai vannak felállitva a kertben. De a park fő vonzó ereje mégis *Maupassant* szobra. Az érdekes görög-oszlopsor és a

bájos kis tó közvetlen közelében áll ez az érdekes szobor, ezt keresi fel legelsőbb minden idegen, aki először lép a parkba és valaha gyönyörködött Maupassant utolérhetetlenül szép irásmüvészetében. Guidófalvy Sándor is ide igyekezett. Mert ezen reggel óta Párisban tartózkodott, Pogány dr. szives utbaigazitásai következtében. Az ügyvéd elmondta neki, hogy Ábrahámfyné angol barátnőjével nehány napig még Párisban marad, aztán Angolországba, barátnője birtokára utazik hosszabb tartózkodásra. Képzelhető, mennyire sietett Sándor. Szerencsére csütörtöki nap volt, amelyen a keleti express-vonat éjfélkor indul Budapestről a franciák fővárosa felé, igy szombat reggel már Párisban volt. Még soha sem látta viszont e gyönyörü várost olyan nagy örömmel, de egyszersmind olyan nagy lelki felindulással is, mint ezen alkalommal. Pedig több izben felkereste már Párist, sok időt töltött ott és mindig a legjobb emlékekkel távozott. Most azonban nem szórakozni jött . . . életbevágó lépés előtt állott: életsorsa, élet boldogsága eldőlését várta e helyen.

Még sohasem találta Párist olyan diadalmasan szépnek, mint ezen a gyönyörü szeptemberi délelőttön, amikor végig kocsi-

zott a Champs-Elysées-n, hogy felkeresse Ábrahámffynét a Parc Monceau közelében levő Lisbonne-utcai pensionjában. Amint kocsija végig hajtott a napsugárban fürdő pompás gesztenye fasorban, amelynek lombjai között csak itt-ott tarkált nehány sárguló levél és az ut pázsitja, fü, lomb, levél üdén ragyogott a gyantacsövek harmatesője alatt; mikor kiemelkedni látta maga előtt a távolban a páratlanul szép, impozáns Arc de triomphe-ot, ugy tetszett előtte, az ő jövő boldogságának symbolumaként emelkedik ott előtte a hisztorikus diadaliv.

E percben ismét remélt, mert hosszu utja alatt lelkében a remény és kétség folytonos hullámzása közben, a reménység, a bizalom a jövőben, gyakran került alul. Most azonban örült, örült annak, hogy legalább viszont fogja látni Katalint. Ezerféleképen is kiszinezte találkozásukat . . . de nagyon leverőleg hatott rá, mikor Katalin pensionjában értesült, hogy Ábrahámffyné nincs odahaza, dejeunére azonban valószinüleg visszatér.

— Hány órakor van a déjeunér? — kérdezte Sándor a portástól.

— Fél egyre uram.

— Köszönöm.

Fél tizenkettő alig mult, igy még egy

teljes órája volt. Miként üsse agyon addig az időt?

Ebben a városrészben, nincs zajos utcai élet, nincsenek érdekes kereskedések, amivel elszórakozni lehetne. A palotaszerü házsorok csendes utcáiban kevés ember jár és a reggeli órákban, legfeljebb borotvált arcu urasági cselédséggel lehet találkozni. Szerencsére eszébe jutott Sándornak a közeli Parc-Monceau, amit nagyon szeretett, már kedvenc irója, Maupassant szobra miatt is.

Katalinnak is kedvenc irója volt Maupassant. A Kaplony-utcai müvészi kis otthonban, hányszor beszélgettek együtt Katalinnal a francia iró müveiről, vitatták meg irásait, tehetségének fény és árny oldalait.

És mikor Sándor ott állt a nagy iró gyönyörü mellszobra előtt és nézte a férfiasan szép, zseniális arcot, a lelkes szemeket, a széles homlokot, amit olyan hamar elhomályositott a téboly, akkor is Katalinra gondolt .... Valószinü, hogy az ő szemei is nemrég, talán csak tegnap, rajt pihentek e márványarcon és itt állt ő is, ugyanezen a helyen .... hiszen itt lakott a park közebelén és annyira szerette e márványszobornak különösen a nő alakját, ami

teljesen modern felfogásában, olyan megdöbbentően hat.

És Sándor szemei most a talpazatnak megdülő, életnagyságu, ülő női alakra siklott. Minő gyönyörü koncepció !

Nem az enervált, csupa ideg, párisi nőt alkotta meg ebben a müvész, az intelligens, testileg és szellemileg erős francia nőt állitotta itt elénk, azt a fajt, ami nekünk a Mme Stael, Georges Sand, Madame de Sevigné, Roza Bonheur és még sok másokat adott, a francia géniusz dicsőségére.

És minő müvészettel van ez a háziasan öltözött, minden igénynélküli alak kifaragva. Elgondolkozva ül, ölében nyugszik a könyv, amit épp az előbb olvasott. Az arcán látjuk, mint kergetőznek agyában a gondolatok és a vékony szövet szinte emelkedni látszik formás kebelén. Ez az alak él.

Sándor nézte, nézte a gyönyörü szobrot és annak márvány vonásai, lassan-lassan átalakulni kezdtek a Katalinra való gondolatok suggesztiója alatt. Ábrahámffynét látta ott ülni, ugy mint őt olyan gyakran volt alkalma látni pesti szalonjában, a festői fehér pongyolában.

A márvány szemüregekből két gyö-

nyörü, sötét pilláktól árnyalt, zöldesbarna szem nézett reá, tiszta, nyilt tekintetével ; a márványajkak rá mosolyogtak . . . .

Sándornak minden vére a szivébe tódult, a vágytól, mielőbb viszontlátni őt. El . . . . el ! Mit bámulja itt ezt az élettelen szobrot, aminek csak az ő felcsigázott képzelete kölcsönzi az imádott asszony külsejét, mikor az élő Katalin talán már vissza is tért azalatt a szállójába. És hirtelen megfordult, hogy hozzá siessen. De mi ez?

Egy szürke uti ruhába öltözött fiatal nő állt vele szemtül szemben, egy bájos szőke nő, akit nemcsak az ő felizgatott képzelete látott Katalinhoz hasonlónak, mert e nő Ábrahámffyné volt testestől-lelkestől, csak kissé soványabb, sápadtabb, még eszményiebben szép volt, mint mikor őt Sándor utoljára látta.

— Katalin ! — kiáltott fel Guidófalvy az öröm leirhatatlan kitörésével és mindkét kezét nyujtotta a fiatal nő felé.

— Sándor ! — rebegték alig hallhatóan Katalin ajkai és az arca hirtelen biborvörös lett, majd ismét elsápadt a váratlan meglepetéstől és a nagy lelki felindulástól finom alakja megingott, talán el is esik, ha Sándor hirtelen meg nem ragadja a karját és nem ülteti le őt a szobor melletti padra.

Katalint nagyon is váratlanul érte ez a találkozás, nem volt elkészülve arra :

— Minő váratlan meglepetés ! Minő csudás véletlen, hogy itt találkozunk ! — rebegték remegő ajkai.

— Váratlan igen, de nem egészen véletlen — felelte Sándor lángoló tekintetével majd elnyelve Katalint, nem tudva betelni a nézésével, — mert én csupán e találkozás miatt érkeztem meg ma reggel Párisba. Már kerestem a szállójában, de ott azt mondták, csak egy óra mulva találom odahaza és hogy az időt eddig eltöltsem, ide jöttem.

— Kitől tudta meg, hogy Párisban vagyok ? — kérdezte Katalin — senkivel sem levelezem Budapesten !

— Az ügyvédjétől, Pogány doktortól.

— Ah ! — rebbent el Katalin ajkairól — én pedig megtiltottam neki, hogy elárulja hollétemet.

— Nem is akarta azt nekem mindjárt megmondani, — felelte Sándor, — de én annyira kértem őt, annyira könyörögtem neki, hogy a jó ember megszánt. Azt hiszem kitalálta, leolvasta az arcomról, minő érzés késztet az utazásra . . .

De Katalin arca mindjobban elkomolyodott és Sándor aggódva kérdezte :

— Rosszul tettem, hogy eljöttem? Haragszik, amiért itt lát?

— Haragudni! . . . oh nem! . . . — rebegte Katalin nagy felindulása ellen küzdve, — de azért még sem kellett volna jönnie. Jobb lett volna, ha nem jön . . . azok után . . .

— Értem . . . még nem tudta nekem megbocsájtani a multat. A szivében még haragot táplál irántam azon durva sértés miatt, a mit ellene elkövettem. Igaza van, megérdemlem haragját, esztelenül, durván viselkedtem, de ha tudná, mennyit szenvedtem! Mit szenvedtem azon rettenetes éjjelen, amidőn magát kétszeresen vesztettem el! Mert az az aljas ember, a hitemet ölte meg, mikor megrágalmazta azt, akit mindenek fölött imádtam és lelkem oltárára emeltem! A bálványomat zuzta össze egy rettenetes ökölcsapással! És én elkábultam, elbódultam a borzasztó lelkifájdalomtól, gondolkozási képességem megbénult e mérhetlen veszteség tudatától és . . . megtettem, amit örökké bánni fogok! Bocsásson meg nekem, Katalin! Bocsásson meg! Hiszen csak azért cselekedtem igy, mert őrülten szerettem, ha nem szerettem volna annyira . . . De hiszen tudod, Katalin! Csak benned éltem,

te voltál lelkem minden gondolata . . . szivem minden dobbanásával utánad vágyom azóta . . .

— Ne folytassa . . . ne folytassa, — szólt Katalin halotthalványan, — minek bolygassuk fel a multat, amit elfelednie kell . . .

— Miért? . . . Oh Istenem! Nem tud megbocsájtani? Nem szeret többé? — kérdezte Sándor elfojtott hangon, balsejtelemtől megszállva.

— Rég megbocsájtottam, tulajdonképen nem is haragudtam soha magára, édes barátom. Mert hiszen oka volt kételkedni bennem, nem szabad lett volna maga előtt elhallgatnom, hogy Ábel egykoron a vőlegényem volt. De jó szándékból tettem, láttam, hogy féltékeny Ábelre és nem akartam hiábavalón felizgatni egy dolog miatt, ami már olyan távol állt a lelkemtől, mintha sohasem létezett is volna . . .

— Tehát nem haragszik reám, Katalin? — kiáltott fel Sándor tul boldogan. — Nem áll közöttünk többé semmi sem! Oh! — és megragadva mindkét kezével az asszony remegő jobbját szenvedélyesen suttogta — mennyire szeretlek . . . menynyire szeretlek!

— Ne igy, Sándor, — felelte Katalin

kiszabaditani igyekezve a kezét, — ne szóljon igy hozzám! Nem szabad egymást szerelemmel szeretnünk . . . legyünk barátok . . . hübb barátnőt nálamnál nem talál . . .

— Nem szabad szeretnünk egymást? Csak barátja legyek? Istenem mi ez? — dadogta Sándor elsápadva. — Te nem vagy szabad többé, Katalin? Másnak igérted a kezedet? . . .

— Én? — szólt az asszony elcsudálkozva, — én? . . . De mi jut az eszébe? Én szabad vagyok, maga az, a ki le van kötve . .

— Nem többé, Katalin! — kiáltott Sándor felragyogó arccal. — Szabad vagyok, Katalin! Szabad!

— És a felesége? — kérdezte Ábrahámffyné egészen megzavarodva e nem várt hir hallatára. — Beleegyezett a válásba?

— Margitka anyja meghalt! — felelt Sándor komolyan.

— Meghalt! — ismételte Katalin megdöbbenve és hirtelen elhallgattak mindketten.

Boldogságuk váratlanul felbukkant fénykorongjára e pillanatban rávetette árnyékát a minden földi üdvösségnek, minden földi boldogság és gyönyörüségnek a

vége : a halál. És szerelmes szivük egy pillanatra akaratlanul megremegett az elkerülhetetlen emberi végzet e sötét árnyától.

De ez nem tartott sokáig ; a másik pillanatban a szemük már felragyogott a boldogságtól, sugárzó arccal mosolyogtak egymásra és a kezeik egybe fonódtak.

Lehullottak végre a bilincsek, a melyek őket közös boldogságuk elérésében megakadályozták és szabadságuk boldogító tudatának legelső pillanatában, azonnal ujabb bilincsekre vágytak . . .

Mert a folytonosan szabadságra áhitozó, de rabszolgaságra született ember, bilincsek nélkül élni nem tud !

TARTALOM

I. Abáthyné zsúrján ... 3
II. Guidófalvy házasélete ... 27
III. A feltalált eszménykép ... 43
IV. Néma vallomás ... 57
V. Hangok a multból ... 72
VI. Megnyilatkozás ... 99
VII. A szerelem erősebb ... 108
VIII. A cél felé ... 124
IX. A találkozás ... 129
X. Nem! 152
XI. Forduló ponton ... 166
XII. A vetélytársak ... 183
XIII. Vilma levele ... 193
XIV. Meghasonlás ... 198
XV. Egy asszony szenvedései ... 218
XVI. A katasztrófa ... 225
XVII. Uj remények ... 239
XVIII. Maupassant szobránál ... 260

MAGY. NEMZ. MÚZEUM KÖNYVTÁRA

OSZK